

Išvykusių į užsienį asmenų nuotolinio mokymosi Lietuvos mokyklose ir tokio mokymo galimybių tyrimas

Galutinė ataskaita

TURINYS

Įvadas	4
1. Emigracijos tendencijos ir nuotolinio mokymo paslaugų teikimo kontekstas	8
2. Nuotolinio ugdymo paslaugų užsienyje gyvenantiems asmenims poreikis	17
3. Lietuvos bendrojo ugdymo įstaigų teikiamos nuotolinio mokymo paslaugos	21
3.1. Nuotolinio mokymo paslaugų teikimo teisinis reguliavimas	21
3.2. Akredituotų švietimo įstaigų teikiamos nuotolinio mokymo paslaugos užsienyje gyvenantiems asmenims	26
3.3. Nuotolinio mokymo paslaugų atitiktis į užsienį išvykusių vaikų poreikiams	37
4. Nuotolinio mokymo paslaugų plėtros galimybės	40
4.1. Neformaliai arba pagal kitas tvarkas Lietuvos ugdymo įstaigų teikiamo nuotolinio ugdymo paslaugos.....	41
4.2. Nuotolinio mokymo paslaugų plėtra Klaipėdos ir Kauno savivaldybėse.....	44
4.2.1. Klaipėdos „Vyturio“ progimnazija	44
4.2.2. Kauno Kazio Griniaus progimnazija	46
4.3. Kitos galimybės plėtoti nuotolinio ugdymo paslaugas bendrojo ugdymo įstaigose	48
4.3.1. Marijampolės „Saulės“ pradinė mokykla	48
4.3.2. Kaišiadorių Vaclovo Giržado progimnazija	50
4.3.3. Vilniaus lietuvių namai	51
Išvados ir rekomendacijos	54
Literatūros ir šaltinių sąrašas	59
1 priedas. Mokinių pasiskirstymas pagal klases ir nuotolinio ugdymo organizavimo formą ŠMSM akredituotose ugdymo įstaigose 2018–2019 m.m.	62
2 priedas. Mokinių pasiskirstymas pagal klases bei nuotolinio ugdymo formą Vilniaus Ozo gimnazijoje ..	64
3 priedas. Mokinių pasiskirstymas pagal klases bei nuotolinio ugdymo formą Šiaulių „Sandoros“ progimnazijoje	65
4 priedas. Mokyklų išreiškusių norą teikti nuotolinio ugdymo paslaugas atranka bei interviu dalyvių charakteristikas apibendrinanti lentelė	66
5 priedas. Mokyklų pasiruošimo teikti nuotolinį ugdymą apžvalga.....	70

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1 paveikslas. Kokybinė ir kiekybinė duomenų analizė.	6
2 paveikslas. Emigracijos tendencijos Lietuvoje 2004–2018 m.	8
3 paveikslas. 2017 m. ir 2018 m. emigravusių nuolatinių šalies gyventojų pasiskirstymas pagal amžių (0–18 m. imtinai).	9
4 paveikslas. Asmenų iki 18 m. (imtinai) emigracijos mastai Lietuvos apskrityse 2018 m.	10
5 paveikslas. Mokinių, kuriems teikiamos nuotolinio mokymo paslaugos, pasiskirstymas pagal mokyklas.	14
6 paveikslas. Mokinių, kuriems teikiamos nuotolinio mokymo paslaugos, pasiskirstymas pagal pasirinktą nuotolinio ugdymo programos tipą.	15
7 paveikslas. Lietuvos bendrojo ugdymo įstaigos, akredituotos teikti nuotolinio mokymo palaugas.	27
8 paveikslas. Lietuvos švietimo įstaigų, ŠMSM atrinktų dalyvauti tyrime, geografinis pasiskirstymas.	67

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 lentelė. Tyrimo uždavinių operacionalizacija.	6
2 lentelė. Emigracijos tendencijos 2010–2018 m. pagal būsimąją gyvenamąją vietą.	9
3 lentelė. Jaunesnių nei 19 m. emigrantų pasiskirstymas pagal Lietuvos savivaldybes.	10
4 lentelė. LR Vyriausybės programos įgyvendinimo plano stebėsenos rodiklis dėl nuotolinio mokymo.	12
5 lentelė. Nuotolinio ugdymo paslaugų gavėjai.	21
6 lentelė. Mokymo nuotoliniu ugdymo proceso organizavimo būdu kriterijai.	23
7 lentelė. Mokinių, kurie mokosi nuotoliniu būdu, skaičius 2016–2019 m.	26
8 lentelė. Akredituotose įstaigose nuotoliniu būdu besimokančių mokinių pasiskirstymas pagal ugdymo pakopas 2018–2019 m. m.	28
9 lentelė. Nuotoliniu būdu besimokančių užsienyje gyvenančių mokinių skaičius Vilniaus Ozo gimnazijoje 2016–2019 m.	29
10 lentelė. Nuotoliniu būdu besimokančių užsienyje gyvenančių mokinių skaičius Šiaulių „Sandoros“ progimnazijoje 2016–2019 m.	29
11 lentelė. Ozo gimnazijos teikiamos nuotolinio mokymo paslaugos.	30
12 lentelė. Mokyklų, kurios šiuo metu taiko „Moodle“ aplinką mokymosi procese, sąrašas.	43
13 lentelė. Informacija apie Klaipėdos „Vyturio“ pagrindinės mokyklos mokytojų kompetencijas ir valdomus IKT išteklius.	45
14 lentelė. Informacija apie Kauno Kazio Griniaus progimnazijos mokytojų kompetencijas ir valdomus IKT išteklius.	47
15 lentelė. Informacija apie Marijampolės „Saulės“ pradinės mokyklos mokytojų kompetencijas ir valdomus IKT išteklius.	49
16 lentelė. Informacija apie Kaišiadorių Vaclovo Giržado progimnazijos mokytojų kompetencijas ir valdomus IKT išteklius.	51
17 lentelė. Informacija apie Vilniaus lietuvių namų mokytojų kompetencijas ir valdomus IKT išteklius.	52
18 lentelė. Lietuvos švietimo įstaigos, ŠMSM atrinktos dalyvauti tyrime.	66
19 lentelė. Lituanistinės mokyklos, ŠMSM atrinktos dalyvauti tyrime.	67

Įvadas

2018 m. spalio 10 d. LR švietimo ir mokslo ministerija¹ (Užsakovas) ir UAB „PPMI Group“ (Paslaugų teikėjas) pasirašė paslaugų teikimo sutartį Nr. S-399 dėl **Išvykusių į užsienį asmenų nuotolinio mokymosi Lietuvos mokyklose ir tokio mokymo galimybių** tyrimo atlikimo. Tai aktualus ir savalaikis tyrimas, kuris reikšmingai prisideda prie svarbios ir šiuo metu trūkstamos informacijos apie nuotolinio mokymo paslaugų teikimo situaciją surinkimo ir pateikia išvalgų apie šių paslaugų atitiktį užsienyje gyvenančių lietuvių vaikų (iki 18 m. imtinai) poreikiams. Toks tyrimas reikšmingai prisideda prie LR švietimo, mokslo ir sporto ministerijos kuruojamų nuotolinio mokymo paslaugų užsienyje gyvenantiems asmenims tobulinimo ir plėtojimo bei papildo **migracijos ir švietimo srities tyrimus**.

Šio **tyrimo objektas** – nuotolinio mokymosi paslaugos, kurias teikia Lietuvos bendrojo ugdymo įstaigos, į užsienį išvykusiems ir / ar užsienyje gyvenantiems Lietuvos Respublikos piliečiams arba lietuvių kilmės asmenims iki 18 metų (imtinai).

Tyrimo tikslas – įvertinti Lietuvos švietimo įstaigose teikiamas nuotolinio mokymosi paslaugas į užsienį išvykusiems asmenims, išanalizuoti tokių paslaugų poreikį ir galimybes. Norint įvertinti nuotolinio mokymo paslaugas, tyrimo metu siekiama įgyvendinti šiuos tyrimo uždavinius:

1. Išanalizuoti nuotolinio mokymo paslaugų teikimo situaciją ir įvertinti šių paslaugų atitiktį užsienyje gyvenančių lietuvių vaikų (iki 18 m. imtinai) poreikiams.
2. Įvertinti, iš kokių valstybių užsienyje gyvenančių lietuvių vaikai (iki 18 m. imtinai) mokosi nuotoliniu būdu Lietuvos švietimo įstaigose, kurios Švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtinta tvarka vykdo bendrojo ugdymo programas nuotoliniu būdu.
3. Atlikti teisės aktų, susijusių su nuotoliniu mokymu Lietuvos švietimo įstaigose, analizę. Remiantis analizės rezultatais, pateikti rekomendacijas dėl teisės aktų tobulinimo.
4. Pateikti rekomendacijas dėl nuotolinio mokymo esamų paslaugų tobulinimo ir plėtros.

Paslaugų sutartyje yra numatyta, kad per 9 mėnesius nuo sutarties pasirašymo Paslaugų teikėjas turi pateikti ir su Užsakovu suderinti galutinę tyrimo ataskaitą, kurioje turi būti: 1) pateikti interviu su tėvais, kurių vaikai, gyvendami užsienyje, mokosi ar mokėsi nuotoliniu būdu Lietuvos švietimo įstaigose ir arba lanko ar lankė lituanistinę mokyklą, analizės rezultatai; 2) pateikti fokusuotų diskusijų grupių analizės rezultatai; 3) pateiktos rekomendacijos dėl teisės aktų, susijusių su nuotoliniu mokymu, tobulinimo; 4) pateiktos rekomendacijos dėl nuotolinio mokymo paslaugų tobulinimo ir plėtros; 5) pateiktos rekomendacijos dėl nuotolinio mokymo paslaugų stebėsenos tobulinimo. Šioje galutinėje tyrimo ataskaitoje yra pateikiami tyrimo rezultatai, paremti:

- teisės aktų analize;
- antrinių informacijos šaltinių, statistikos ir administracinių duomenų analize;
- interviu su penkių Lietuvos švietimo įstaigų, akredituotų teikti nuotolinio mokymo paslaugas asmenims iki 18 m., administracijų atstovais ir mokytojais (14 interviu) analize;

¹ Nuo 2019 m. sausio 1 d. LR švietimo ir mokslo ministerija tapo LR švietimo, mokslo ir sporto ministerija.

- interviu su 15 Lietuvos bendrojo ugdymo įstaigų, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos atrinktų dalyvauti tyrime, atstovais, analize;
- interviu su 7 lituanistinių mokyklų užsienio šalyse atstovais analize;
- interviu su 20 tėvų, kurių vaikai mokosi arba mokėsi nuotoliniu būdu, analize;
- interviu su 5 tėvais, kurių vaikai mokosi arba mokėsi nuotoliniu ir lanko arba lankė lituanistinę mokyklą, analize;
- fokusuotų grupinių diskusijų su 5 atrinktų mokyklų, vykdančių ir / ar ketinančių vykdyti nuotolinį mokymą, administracijų atstovais, savivaldybės švietimo skyriaus atstovais bei mokytojais analize.

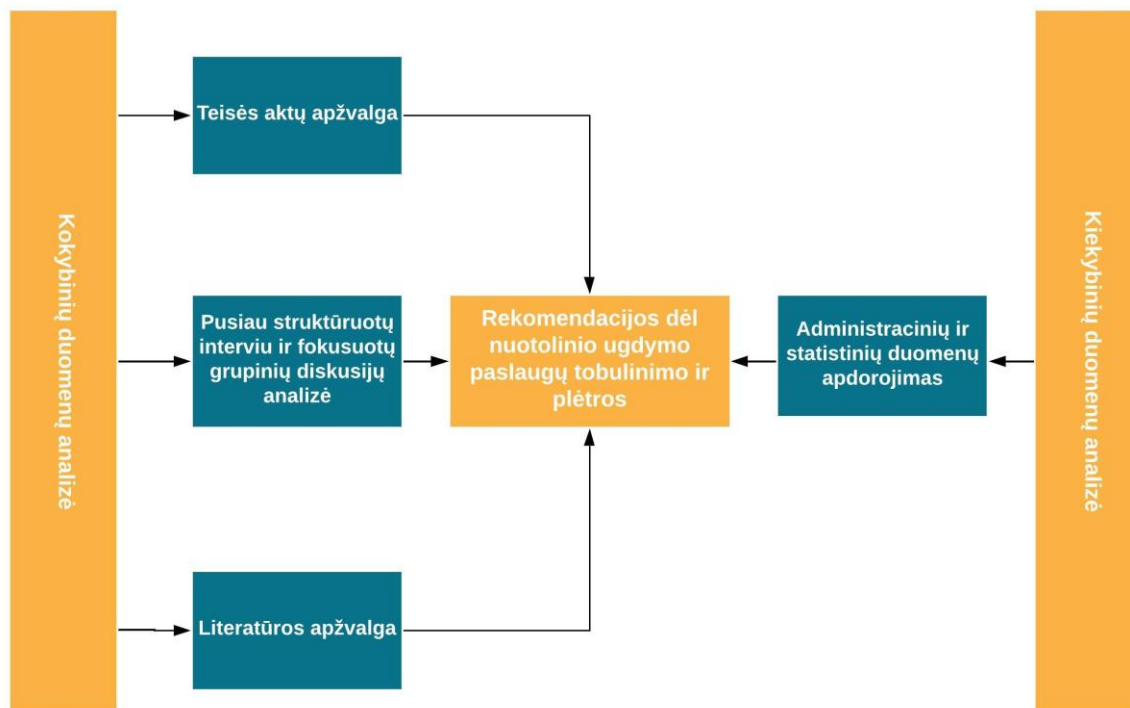
Išvykusių į užsienį asmenų nuotolinio mokymosi Lietuvos mokyklose ir tokio mokymo galimybių tyrimo įgyvendinimui buvo pasirinkta taikyti kokybinius ir kiekybinius metodus. Pasitelkiant kokybinius metodus buvo siekiama giliau pažvelgti į svarbiausius tyrimo klausimus, surinkti detalesnę informaciją, identifikuoti pagrindines problemines sritis ir galimybes tobulinti nuotolinio mokymo paslaugas užsienyje gyvenantiems Lietuvos Respublikos piliečiams ir lietuvių kilmės asmenims. Kiekybiniai metodai padėjo identifikuoti kiek ir kokiose užsienio valstybėse gyvenantys lietuvių kilmės vaikai naudojami nuotolinio ugdymo paslaugomis. Šio tyrimo kontekste buvo taikomi šie kokybiniai ir kiekybiniai duomenų rinkimo metodai:

1. **Kokybiniai metodai:** teisės aktų ir literatūros apžvalga; interviu su Lietuvos bendrojo ugdymo įstaigų ir lituanistinių mokyklų užsienyje mokytojais ir administracijų atstovais bei užsienyje gyvenančių vaikų tėvais; fokusuotos grupinės diskusijos.
2. **Kiekybiniai metodai:** administracinių duomenų (Mokinių registro, Lietuvos statistikos departamento ir Švietimo informacinių technologijų centro duomenys) aprašomoji statistinė analizė.

Siekiant užtikrinti asmens duomenų apsaugą ir respondentų asmeninio gyvenimo privatumą, tyrimo metu surinkta kokybinė informacija iš pirminių šaltinių (interviu ir diskusijų metu) tyrimo ataskaitoje yra pateikiama anonimizuota, nevartojant tikrų vardų, geografinių ir įstaigų pavadinimų, kurie leistų identifikuoti respondento asmenybę.

Šaltinių analizės loginė schema pavaizduota 1 paveiksle.

1 PAVEIKSLAS. KOKYBINĖ IR KIEKYBINĖ DUOMENŲ ANALIZĖ.

Šaltinis: Sudaryta PPML.

Siekiant sėkmingai įgyvendinti šį tyrimą, kiekvienas tyrimo uždavinys buvo operacionalizuotas ir jo įgyvendinimui numatytas tinkamiausių metodų derinys (žr. 1 lentelę).

1 LENTELĖ. TYRIMO UŽDAVINIŲ OPERACIONALIZACIJA.

UŽDAVINIAI	OPERACIONALIZACIJA	METODAI
1. Išanalizuoti nuotolinio mokymo paslaugų teikimo situaciją ir įvertinti šių paslaugų atitiktį užsienyje gyvenančių lietuvių vaikų (iki 18 m. imtinai) poreikiams.	- Nustatyti, koks yra nuotolinio ugdymo paslaugomis besinaudojančių LR piliečių bei lietuvių kilmės asmenų skaičius ir kokios yra skaičiaus kitimo tendencijos. Taip pat sužinoti tikslinės grupės, besinaudojančios nuotolinio ugdymo paslaugomis, charakteristikas ir kokios paslaugos yra teikiamos. - Identifikuoti, kokie yra užsienyje gyvenančių vaikų poreikiai ir iššūkiai, susiję su nuotoliniu ugdymu. - Ištirti, su kokiomis problemomis ir apribojimais susiduria nuotolinį mokymą teikiančios Lietuvos švietimo įstaigos (akredituotos teikti tokias paslaugas ir darančios tai neformaliai). - Ištirti, kokios yra prielaidos plėtoti nuotolinio mokymo paslaugas dalyvauti tyrime atrinktose Lietuvos bendrojo ugdymo įstaigose;	Teisės aktų, susijusių nuotolinio mokymo paslaugų teikimu, analizė. Interviu su ugdymo įstaigų Lietuvoje atstovais ir mokytojais. Interviu su lituanistinių mokyklų užsienyje atstovais. Interviu su nuotolinio mokymosi patirties gyvenant užsienyje turinčių vaikų tėvais.

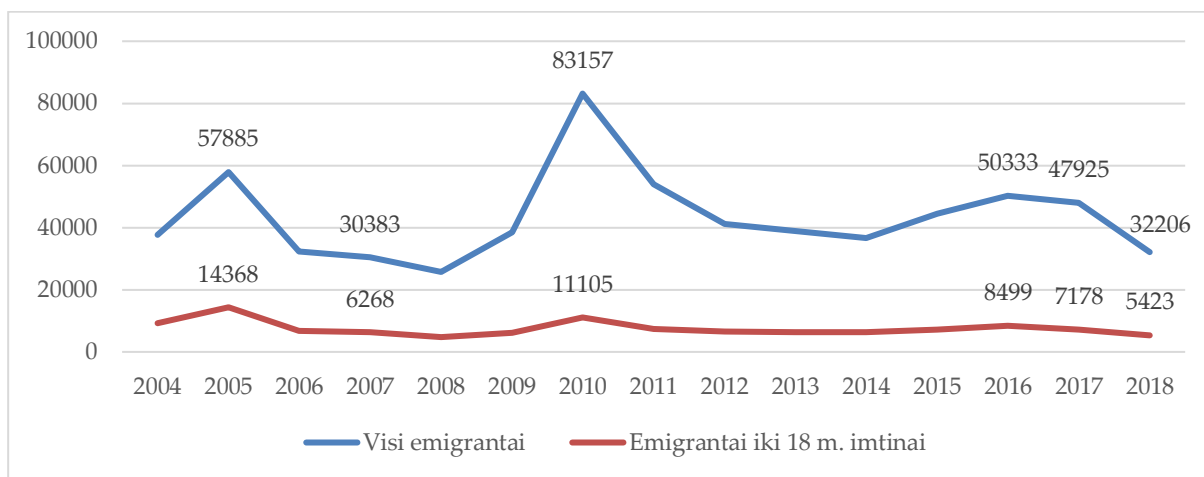
	▪ Iširti, koks vaidmuo teikiant arba naudojantis nuotolinio mokymo paslaugomis tenka lituanistinėms mokykloms užsienyje.	
2. Įvertinti, iš kokių valstybių užsienyje gyvenančių lietuvių vaikai (iki 18 m. imtinai) mokosi nuotoliniu būdu Lietuvos švietimo įstaigose, kurios Švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtinta tvarka vykdo bendrojo ugdymo programas nuotoliniu būdu.	▪ Identifikuoti, kokie administraciniai duomenys suteikia informacijos apie užsienyje gyvenančius asmenis, nuotoliniu būdu besimokančius Lietuvos bendrojo ugdymo įstaigose, kurios Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos yra akredituotos vykdyti bendrojo ugdymo programas nuotoliniu būdu. ▪ Nustatyti nuotolinio ugdymo paslaugomis besinaudojančių užsienyje gyvenančių vaikų skaičių, pasiskirstymą pagal šalis, nuotolinio mokymo paslaugų teikėjus; esant galimybei įvertinti ugdymo paslaugomis besinaudojančių mokinių skaičiaus kitimo tendencijas. ▪ Įvertinti, kaip duomenys apie užsienyje gyvenančius ir nuotoliniu būdu besimokančius asmenis yra renkami ir galėtų būti panaudojami mokymo paslaugoms tobulinti.	Interviu su nuotolinio mokymo paslaugas teikiančiomis švietimo įstaigomis. Administracinių duomenų analizė.
3. Atlikti teisės aktų, susijusių su nuotoliniu mokymu Lietuvos švietimo įstaigose, analizę. Remiantis analizės rezultatais, pateikti rekomendacijas dėl teisės aktų tobulinimo.	▪ Išsiaiškinti, kaip esami teisės aktai reglamentuoja į užsienyje išvykusių LR piliečių bei lietuvių kilmės asmenų iki 18 m. amžiaus nuotolinį ugdymą; ▪ Įvertinti galiojančių teisės aktų tinkamumą, atsižvelgiant į esamos nuotolinio mokymo situacijos analizę. ▪ Remiantis tyrimo rezultatais nustatyti, ar yra galimų teisinių kliūčių nuotolinio mokymo sistemos plėtrai. ▪ Pateikti rekomendacijas dėl teisės aktų tobulinimo.	Teisės aktų, susijusių su nuotolinio mokymo paslaugų teikimu, analizė. Teisės aktų ir kitų dokumentų, reglamentuojančių nuotolinio mokymo paslaugų ir jų gavėjų stebėseną, analizė. Interviu su teikti nuotolinio mokymo paslaugas akredituotomis švietimo įstaigomis Lietuvoje. Fokusuotos grupinės diskusijos.
4. Pateikti rekomendacijas dėl nuotolinio mokymo esamų paslaugų tobulinimo ir plėtros.	Atsižvelgiant į užsienyje gyvenančių vaikų poreikius ir remiantis esamos situacijos analize pateikti rekomendacijas dėl nuotolinio mokymo paslaugų tobulinimo ir plėtros galimybių didinimo.	Teisės aktų ir kitų šaltinių analizė, Interviu su ugdymo įstaigų Lietuvoje atstovais ir mokytojais, Interviu su lituanistinių mokyklų užsienyje atstovais. Interviu su gyvenant užsienyje nuotolinio mokymosi patirties turinčių vaikų tėvais. Fokusuotos grupinės diskusijos.

1. Emigracijos tendencijos ir nuotolinio mokymo paslaugų teikimo kontekstas

Duomenis apie iš Lietuvos emigravusius asmenis, tarp jų ir Lietuvos Respublikos piliečius bei lietuvių kilmės užsieniečius, renka ir dalį jų viešai publikuoja Lietuvos statistikos departamentas, o informacija apie nuotoliniu būdu besimokančius asmenis yra fiksuojama Mokinių registre ir viešai yra prieinama Švietimo valdymo informacinės sistemos duomenų tinklapyje². Remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis ir antrinių šaltinių analize, šiame ataskaitos skyriuje yra pateikiama emigracijos tendencijų ir anksčiau atliktų tyrimų nuotolinio mokymo tematika apžvalga.

Remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2018 metais iš Lietuvos į užsienį emigravo 32 206 asmenys. Lyginant su 2017 metais, emigracijos mastas yra mažesnis – 2017 metais iš Lietuvos emigravo beveik 16 tūkstančių daugiau Lietuvos gyventojų. Absoliučią daugumą emigruojančių asmenų (90 proc. 2018 m.) sudarė Lietuvos Respublikos piliečiai. 2018 m. iš Lietuvos išvyko 5 423 asmenys iki 18 m. amžiaus (imtinai), tai sudarė 16,8 proc. visų išvykusiųjų (žr. 2 pav.). Tad nors palyginus su 2017 m., absoliutus emigrantų iki 18 m. skaičius mažėjo, santykinė jų dalis bendroje emigravusių Lietuvos gyventojų statistikoje padidėjo 1,8 procentinio punkto.

2 PAVEIKSLAS. EMIGRACIJOS TENDENCIJOS LIETUVOJE 2004–2018 M.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas. [Žiūrėta 2019-05-27].

² Švietimo valdymo informacinės sistemos tinklapio duomenys apie Lietuvos švietimo įstaigas: http://svvis.emokykla.lt/lt/index/a_view/47.

Emigracijos iš Lietuvos statistika rodo, kad dažniausiai 2018 m. buvo išvykstama į Jungtinę Karalystę, Vokietiją, Norvegiją, Airiją, JAV ir Ispaniją, o 32,6 proc. visų emigrantų sudarė išvykusieji į kitas šalis nei aukščiau paminėtos. Emigracijos duomenys atskleidžia, kad 2018 m. emigracijos mastas į minėtas užsienio valstybes yra žymiai mažesnis nei 2016 m. ir 2017 m. (žr. 2 lentelę).

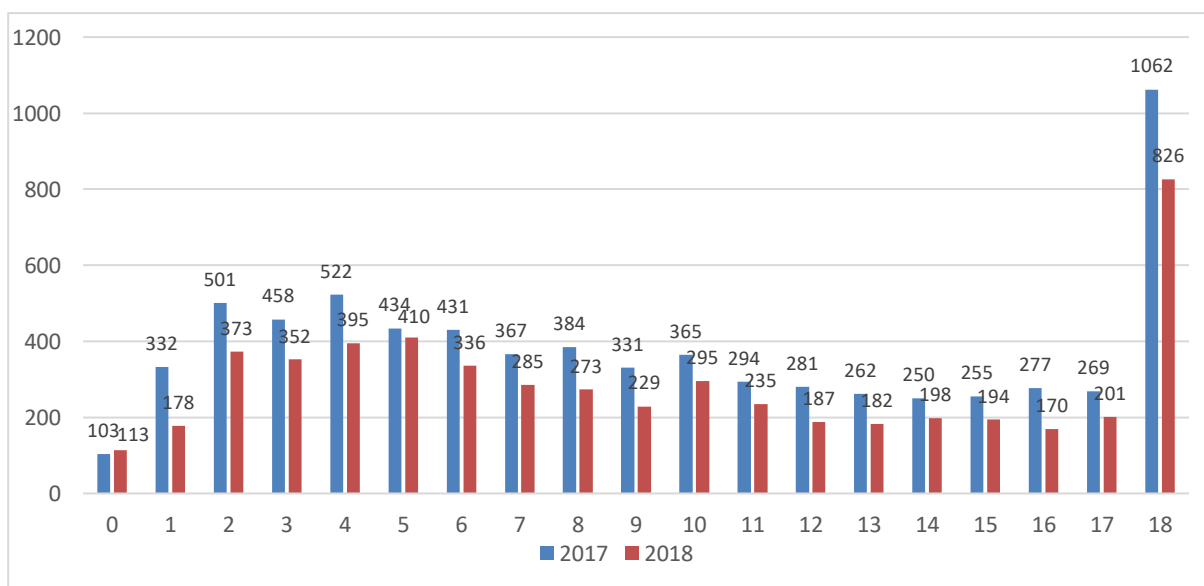
2 LENTELĖ. EMIGRACIJOS TENDENCIJOS 2010–2018 M. PAGAL BŪSIMĄJĄ GYVENAMĄJĄ VIETĄ.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Airija	13 048	5 587	3 523	3 302	3 075	3 168	4 208	3 355	2 014
Ispanija	3 535	1 948	1 226	1 058	937	963	1 077	893	644
Jungtinė Karalystė	40 901	26 395	19 857	17 895	16 768	18 999	23 266	21 577	12 157
Jungtinės Amerikos Valstijos	2 783	1 788	1 451	1 292	1 054	1 157	1 209	978	696
Norvegija	4 901	3 814	3 178	3 005	2 631	2 866	3 936	5 031	3 000
Vokietija	3 806	3 745	3 230	2 972	2 906	3 318	3 823	4 136	3 169
Kitos valstybės	14 183	10 586	8 635	9 294	9 250	14 062	12 814	11 955	10 526

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas. [Žiūrėta 2019-05-28].

Lietuvos statistikos departamento duomenys apie emigravusių asmenų iki 18 m. imtinai pasiskirstymą pagal amžių rodo, kad 2017 ir 2018 m. dažniausiai išvykdavo ikimokyklinio amžiaus vaikai (jaunesni nei 7 m.). Jie 2017 m. sudarė 38,9 proc., o 2018 m. 39,7 proc. visų tais metais emigravusių Lietuvos gyventojų iki 18 m. imtinai (žr. 3 pav.). Tačiau galima pastebėti, kad taip pat išvyksta palyginti daugiau vaikų, kurie turėtų pradėti lankyti mokyklą (7–8 metų) arba baigę pradinio ugdymo pakopą (10 m.). Pilnametystės (18 m.) sulaukę asmenys 2018 m. taip pat sudarė didelę dalį (15,2 proc.) emigrantų iki 18 m. amžiaus imtinai, nors, lyginant su 2017 m., jų skaičius sumažėjo 22,3 proc. Iš viso 2018 m. į užsienį išvyko 826 nuolatiniai šalies gyventojai, sulaukę 18 metų.

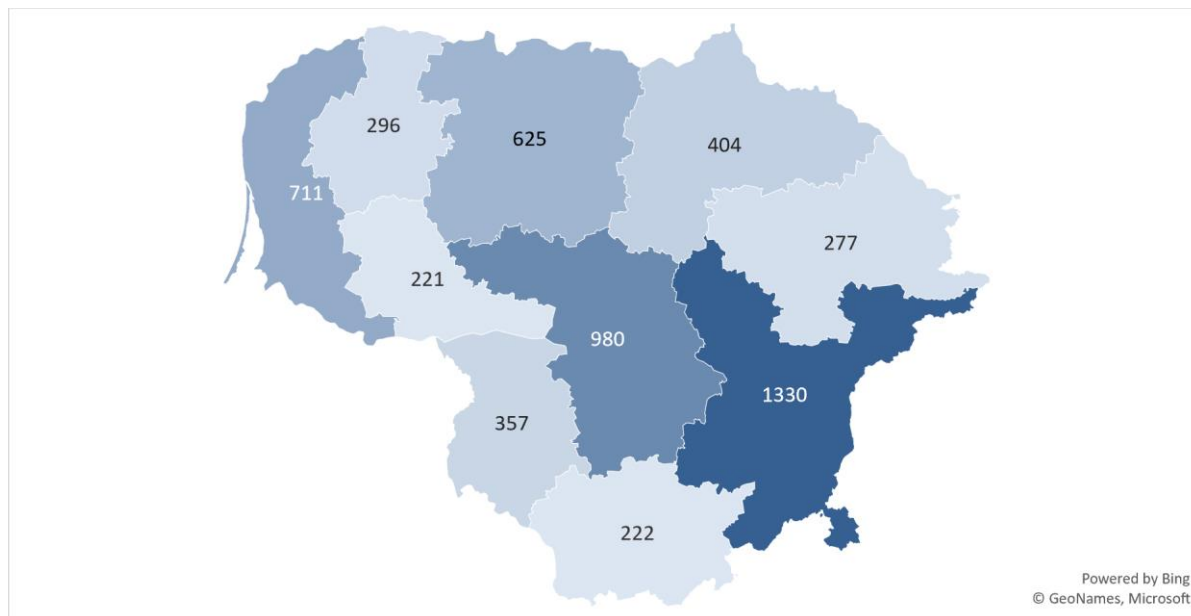
3 PAVEIKSLAS. 2017 M. IR 2018 M. EMIGRAVUSIŲ NUOLATINIŲ ŠALIES GYVENTOJŲ PASISKIRSTYMAS PAGAL AMŽIŲ (0–18 M. IMTINAI).

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas. [Žiūrėta 2019-05-28].

Statistiniai duomenys apie emigrantus iki 18 m. amžiaus (imtinai) rodo, kad daugiausia emigruojama iš Vilniaus, Kauno, Klaipėdos ir Šiaulių apskričių, o mažiausiai – Tauragės, Utenos ir Alytaus apskričių (žr. 4 pav.).

4 PAVEIKSLAS. ASMENŲ IKI 18 M. (IMTINAI) EMIGRACIJOS MASTAI LIETUVOS APSKRITYSE 2018 M.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas. [Žiūrėta 2019-06-10].

Nors statistiniai duomenys apie į užsienį išvykusių Lietuvos piliečių iki 18 m. amžiaus (imtinai) pasiskirstymą pagal Lietuvos savivaldybes nėra skelbiami viešai, šie duomenys yra renkami Lietuvos statistikos departamento ir gali būti pateikiami gavus užklausimą. PPMI užsakymu gauti duomenys rodo, kad 2016 ir 2017 m. Lietuvos piliečiai iki 18 m. amžiaus (imtinai) emigravo į užsienį iš visų Lietuvos savivaldybių (žr. 3 lentelę).

3 LENTELĖ. JAUNESNIŲ NEI 19 M. EMIGRANTŲ PASISKIRSTYMAS PAGAL LIETUVOS SAVIVALDYBES.

SAVIVALDYBĖ	2016 M.	2017 M.	SAVIVALDYBĖ	2016 M.	2017 M.
Akmenės r. sav.	72	76	Palangos m. sav.	63	43
Alytaus m. sav.	209	132	Panevėžio m. sav.	273	207
Alytaus r. sav.	83	67	Panevėžio r. sav.	92	93
Anykščių r. sav.	66	45	Pasvalio r. sav.	70	78
Birštono sav.	20	12	Plungės r. sav.	130	121
Biržų r. sav.	69	84	Prienų r. sav.	83	65
Druskininkų sav.	48	40	Radviškio r. sav.	145	107
Elektrėnų sav.	70	47	Raseinių r. sav.	77	69
Ignalinos r. sav.	20	20	Rietavo sav.	14	13
Jonavos r. sav.	179	138	Rokiškio r. sav.	56	59
Joniškio r. sav.	78	79	Skuodo r. sav.	44	45
Jurbarko r. sav.	50	69	Šakių r. sav.	74	85
Kaišiadorių r. sav.	66	77	Šalčininkų r. sav.	58	36

Kalvarijos sav.	36	37	Šiaulių m. sav.	426	312
Kauno m. sav.	827	701	Šiaulių r. sav.	136	120
Kauno r. sav.	267	198	Šilalės r. sav.	57	41
Kazlų Rūdos sav.	46	46	Šilutės r. sav.	218	170
Kėdainių r. sav.	169	148	Širvintų r. sav.	36	22
Kelmės r. sav.	86	60	Švenčionių r. sav.	52	35
Klaipėdos m. sav.	487	398	Tauragės r. sav.	140	111
Klaipėdos r. sav.	171	167	Telšių r. sav.	126	113
Kretingos r. sav.	108	94	Trakų r. sav.	91	47
Kupiškio r. sav.	44	53	Ukmergės r. sav.	111	93
Lazdijų r. sav.	45	41	Utenos r. sav.	89	75
Marijampolės sav.	230	220	Varėnos r. sav.	28	33
Mažeikių r. sav.	216	163	Vilkaviškio r. sav.	151	165
Molėtų r. sav.	37	30	Vilniaus m. sav.	1050	898
Neringos sav.	3	4	Vilniaus r. sav.	134	147
Pagėgių sav.	39	44	Visagino sav.	112	95
Pakruojo r. sav.	91	55	Zarasų r. sav.	35	30
Iš viso				8 103	6 873

Šaltinis: PPMI užsakymu pateikti Lietuvos statistikos departamento duomenys.

Pasak I. Celesiūtės, į užsienį išvykusios arba ten gyvenančios Lietuvos piliečių arba lietuvių kilmės asmenų šeimos su vaikais prioritetą dažniau teikia vaiko integracijai į tos šalies švietimo sistemą ir socialinį gyvenimą, tačiau galima išskirti kelis tėvų apsisprendimui įtakos turinčius veiksnius, kurie apima emigracijos priežastis, ateities planus ir požiūrį į Lietuvą³:

- *Planuojančios grįžti šeimos*, kurios yra tvirtai apsisprendusios grįžti į Lietuvą arba kurios emigracijos pradžioje planavo grįžti, bet vėliau apsigalvojo, rūpinasi, kad vaikai gautų lituanistinį ugdymą, kadangi to jiems gali prireikti sugrįžus. Nors ir sunku pasakyti, kiek tiksliai tokių grįžti planuojančių šeimų yra, grįžtamoji migracija pastaraisiais metais intensyvėja, o grįžimo atveju nuotolinio ar savarankiško lituanistinio ugdymo paslaugos palengvina integravimosi procesą sugrįžus.
- *Šeimos*, kurios išvyko ir *grįžti neketina*, todėl jiems yra svarbu, tik kad vaikai galėtų susikalbėti, skaityti ir rašyti lietuvių kalba ir nebūtinai taisyklingai.
- Atvejai, kai lituanistinio ugdymo svarba yra grindžiama tuo, kad *lietuvių kalba ir kultūra yra didelė vertybė* ir ją būtina mokėti ir žinoti. Toks požiūris yra būdingas ne tik išvykstančioms šeimoms, bet ir ne pirmos kartos emigrantams, lietuvių kilmės užsieniečiams, kurie yra gimę užsienio šalyse, bet nori puoselėti lietuviybę.

LR švietimo, mokslo ir sporto ministerijos 2012 m. parengtoje nuotolinio mokymo problemų analizėje užsienyje gyvenantys Lietuvos piliečiai ir lietuvių kilmės užsieniečiai nebuvo identifikuoti tarp grupių, kurioms nuotolinis mokymas naudingiausias⁴, – prie analizėje paminėtų daug keliaujančių asmenų juos

³ Ingrida Celesiūtė, „Lituanistinio vaikų ugdymo užsienio šalyse ypatumai“, *Lietuvių migracijos ir diasporos studijos*. ISSN 1822-5152.

⁴ LR švietimo ir mokslo ministerija (2012). „Nuotolinis mokymasis: mokymosi galimybių išplėtimas“. Švietimo problemos analizė, Nr. 9 (73).

galima būtų priskirti tik netiesiogiai. Tačiau tiek išliekanti santykinai didelė Lietuvos gyventojų emigracija, tiek didėjantis į Lietuvą grįžtančių mokyklinio amžiaus vaikų skaičius rodo, kad išsami nuotolinio ugdymo paslaugų poreikių ir galimybių analizė yra reikalinga, norint priimti įrodymais grįstus valdymo sprendimus ir patenkinti kokybiškų nuotolinio mokymo paslaugų poreikį. Tokios analizės aktualumą parodo ir LR Vyriausybės siekis didinti užsienyje gyvenančių ir Lietuvos mokyklų nuotolinio mokymo paslaugomis besinaudojančių asmenų skaičių (žr. 4 lentelę). Rodikliui apskaičiuoti, 2016 m. duomenys yra naudojami kaip pradinė (bazinė) rodiklio reikšmė, siekiant įvertinti nuotoliniu būdu besimokančių užsienio lietuvių santykinį skaičiaus didėjimą Lietuvos mokyklose.

4 LENTELĖ. LR VYRIAUSYBĖS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO PLANO STEBĖSENOS RODIKLIS DĖL NUOTOLINIO MOKYMO.

RODIKLIS	REIKŠMĖ 2016 M.	REIKŠMĖ 2020 M.
<i>Užsienio lietuvių, Lietuvos mokyklose besimokančių nuotoliniu būdu, skaičiaus padidėjimas, proc.</i>	0	20

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 13 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano patvirtinimo“, TAR, 2017-03-13, Nr. 4172.

Lietuvos mokyklų teikiamos nuotolinio mokymo paslaugos į užsienį išvykusiems asmenims iki 18 m. galimybės iki šiol nebuvo išsamiai tyrinėtos. Apžvelgus Lietuvos akademinėje elektroninėje bibliotekoje⁵ užregistruotas publikacijas nuotolinio mokymo tematika, verta pastebėti, kad pirmiausia analizuojami aukštojo mokslo arba mokymosi visą gyvenimą klausimai bei neformalus švietimas. Be metodinės medžiagos bei tiriamųjų baigiamųjų darbų nuotolinio mokymo mokyklose tema⁶ ir ŠMSM publikacijų⁷, pastebėtos tik pavienės užsienyje gyvenančių asmenų nuotolinio ugdymo, teikiamo Lietuvos bendrojo ugdymo įstaigų, problematikai skirtos publikacijos. Kalbant apie vertinimus ir nuotolinio mokymo metodinę medžiagą, verta paminėti VDU su kitomis institucijomis partnerėmis įgyvendintą projektą „Lituanistinis modelis“⁸, kuris apima ir nuotolinio lituanistinio mokymo medžiagą.

Keli per pastarąjį dešimtmetį atlikti tyrimai nuotolinio mokymo Lietuvos bendrojo ugdymo įstaigose tematika visų pirma buvo skirti nuotolinio mokymosi galimybėms ir problemoms⁹, taip pat ir įvairių nuotolinio mokymo aplinkos informacinių technologijų sprendimų analizei¹⁰. 2009 m. I. Barabanova ir R. Vilkonio atlikta nuotolinio mokymosi bendrojo lavinimo mokyklose situacijos ir poreikių analizė nustatė, kad viena iš tikslinių grupių, kuriai aktualios nuotolinio mokymo paslaugos, buvo į užsienį

⁵ eLABa: <http://elaba.lvb.lt> [žiūrėta 2018 08 25].

⁶ Zajančkauskienė, L. (2006). *Nuotolinio mokymosi galimybės ir problemos vidurinėje mokykloje*, Magistro tiriamasis darbas; Barabanova, I. (2010). *Nuotolinis mokymas(is) bendrojo lavinimo mokykloje: situacijos ir poreikio analizė*, Magistro darbas; Vilkonis, R.; Barabanova, I. (2010). „Vidurinės mokyklos mokinių savarankiško mokymosi patirtis nuotolinio ir elektroninio mokymo(-si) poreikio analizės kontekste“, *Mokytojų ugdymas*, Vol. 14, No. 1, p. 121–136.

⁷ Pvz., ŠMSM (2012). „Nuotolinis mokymasis: mokymosi galimybių išplėtimas“. Švietimo problemos analizė, Nr. 9 (73).

⁸ LUGIS: <http://lugin.vdu.lt/Content/?documents> [žiūrėta 2018 08 26].

⁹ Zajančkauskienė L. (2006). *Nuotolinio mokymosi galimybės ir problemos vidurinėje mokykloje. 2-oji tarptautinė konferencija. Informatika mokykloje: raida ir perspektyvos*. Vilnius, 2006 m. lapkričio 7–11 d.

¹⁰ Naginionytė L., Lionikas T., Lionikienė A. (2007). *Lietuvos nuotolinio mokymosi sistemos vystymas: inovatyvūs produktai ir sprendimai. Konferencija „IT 2007“*. KTU, 2007 m. sausio 31 d.

gyventi išvykusieji, norintys tęsti mokymąsi ir įgyti bendrąjį išsilavinimą Lietuvoje¹¹. Ekspertų ir mokinių apklausos rezultatais paremtas tiriamasis darbas nustatė, kad tuo metu nuotolinio mokymo(si) paslaugų teikimą bendrojo lavinimo mokykloje riboja:

- nepakankama pedagogų kompetencija nuotolinio mokymo srityje, ribotos galimybės ją tobulinti;
- dalies pedagogų neigiamos nuostatos nuotolinio mokymo(si) ir inovacijų atžvilgiu;
- standartizuotos e. mokymo(si) medžiagos ir kompiuterių stoka;
- didelis pedagogų darbo krūvis ir laiko nuotoliniams kursams rengti stoka;
- lėšų trūkumas papildomam darbui apmokėti ir nelanksti darbo apmokėjimo sistema.

Kaip vienas efektyviausių nuotolinio mokymo(si) paslaugų plėtotės bendrojo lavinimo sistemoje būdu buvo identifiikuota gerosios pedagoginės patirties nuotolinio mokymo(si) paslaugų teikimo bendrojo lavinimo mokykloje sklaida¹².

Nuotolinio ir savarankiško mokymo(si) kontekste svarbios tampa mokytojų informacinių technologijų žinios ir gebėjimai jomis aktyviai naudotis. D. Gudonienės, D. Rutkauskienės ir A. Lauraičio (2013) atlikto tyrimo rezultatai parodė, kad net 69 proc. apklaustų mokytojų turėjo IT žinių ir įgūdžių bei gebėjo kurti turinį ir teikti mokymus, pasitelkę IT grįstą mišraus mokymo būdą¹³. Pagrindiniai nustatyti mišraus mokymosi teikimo Lietuvoje trūkumai ir kliūtys buvo:

- nuotolinio mokymo specialistų stoka ir jų pasyvumas;
- teisinės bazės nebuvimas;
- IT specialistų, kursų administratorių, kuratorių trūkumas;
- nuotolinio mokymosi metodologijų ir pedagoginių modelių stygius.

Minėto tyrimo duomenimis, 80 proc. mokytojų sutinka dalytis savo kuriama medžiaga atvirose švietimo ištekliuose, o 90 proc. apklaustųjų nurodė, kad atvirųjų švietimo išteklių kaupimas Lietuvoje yra aktualus ir naudingas¹⁴.

R. Vilkonio ir I. Barabanovos atlikta savarankiško mokymosi namuose privalumų ir trūkumų, taip pat veiksmų, ribojančių ir užtikrinančių savarankiško mokymosi kokybę, analizė¹⁵ parodė, kad esminiai savarankiško mokymosi privalumai yra saugesnė mokymosi aplinka ir galimybė valdyti mokymosi laiką, mokytis savo tempu. Tačiau savarankiškai mokydami namuose mokiniai nurodė ir nemažai trūkumų, tokių kaip:

- mokymo bei mokymosi proceso dalyvių tarpusavio sąveikos ir pedagoginės pagalbos stygius;
- sunkiai suprantamos užduotys ir mokymosi turinys, kurie mažina mokinio saugumo jausmą, pasitikėjimą savo jėgomis ir kartu mokymosi motyvaciją;

¹¹ Barabanova I., Vilkonis R. (2010). *Nuotolinis mokymas(-is) bendrojo lavinimo mokykloje: situacijos ir poreikio analizė*. „Mūsų socialinis kapitalas – žinios 2010“, Jubiliejinės 10-osios studentų mokslinės konferencijos pranešimų medžiaga. Panevėžys, 2010-04-21, KTU, 23–27 p.

¹² Ten pat, 27 p.

¹³ Gudonienė D., Rutkauskienė D., Lauraitis A. (2013). „Pažangių mokymosi technologijų naudojimas ugdymo procese“. *Informacijos mokslai*, 2013, ISSN 1392-0561, 96–107.

¹⁴ Ten pat, 106.

¹⁵ Vilkonis R., Barabanova I. (2010) „Vidurinės mokyklos mokinių savarankiško mokymosi patirtis nuotolinio ir elektroninio mokymo(-si) poreikio analizės kontekste“, *Mokytojų ugdymas*. 2010. Nr. 14 (1), 121–136.

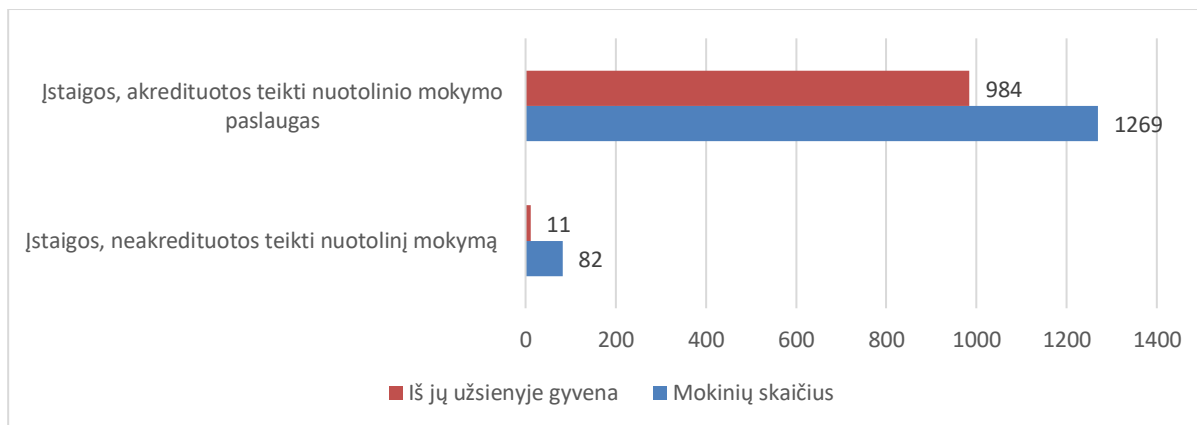
- ne visiems mokiniams vienodos savarankiško mokymosi namuose materialinės sąlygos – atskiro kambario, kompiuterio nebuvimas.

Daugumą problemų, kylančių mokantis savarankiškai namuose, mokinių nuomone, panaikintų nuotolinio ir elektroninio mokymo(-si) technologijų panaudojimas mokant(-is). Tai leistų racionaliau valdyti laiką ir mokymosi procesą, turėti struktūruotą, vaizdingesnę, patrauklesnę ir aiškesnę mokymosi medžiagą, gauti savalaikį grįžtamąjį ryšį apie mokymosi rezultatus ir savalaikę pedagoginę pagalbą, geresnes sąlygas bendradarbiauti mokantis, diferencijuoti bei individualizuoti mokymo(-si) procesą¹⁶.

Nors dalis šių išvadų gali būti aktualios ir šiuo metu, naujai atliekamų tyrimų duomenys indikuoja, kad Lietuvos mokyklų teikiamų nuotolinio mokymo paslaugų problematika yra glaudžiai susijusi su platesniu lituanistinio švietimo užsienyje gyvenantiems asmenims kontekstu, pvz., tokių paslaugų kokybe, prieinamumu, organizavimo ir finansavimo būdais.

2013–2015 metais PPMI atlikto tyrimo¹⁷ duomenimis, Lietuvos savivaldybėse pasitaiko atvejų, kai mokytojai savo iniciatyva teikia nuotolinio mokymo paslaugas savo buvusiems mokiniams. Taip pat prieinamos informacijos analizė parodė, kad savivaldybė gali pati pasitvirtinti tvarką, pagal kurią jos teritorijoje esančioms mokykloms yra suteikiamos teisės teikti nuotolinio mokymo paslaugas. 2018 m. PPMI atliktas „Švietimo paslaugų sugrįžusiems asmenims poreikio savivaldybėse“ tyrimas parodė, kad šiuo metu dalis bendrojo ugdymo įstaigų nuotolinio mokymo paslaugas teikia neformaliai, tačiau tokiomis paslaugomis naudojasi tik 6 proc. visų nuotoliniu būdu ugdomų mokinių (82 mokiniai) ir tik 11 šių mokinių gyvena užsienyje.

5 PAVEIKSLAS. MOKINIŲ, KURIEMS TEIKIAMOS NUOTOLINIO MOKYMO PASLAUGOS, PASISKIRSTYMAS PAGAL MOKYKLAS.

Šaltinis: Švietimo paslaugų sugrįžusiems asmenims poreikio savivaldybėse tyrimas. Ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigų apklausa, PPMI, 2018. Pastaba: paveiksle pateikiami tik bendrojo ugdymo įstaigų (N=558) apklausos rezultatai.

* Viena iš įstaigų, akredituotų teikti nuotolinį mokymą, užsienyje gyvenančių ugdytinių skaičiaus nepateikė.

Tokie rezultatai buvo gauti atlikus bendrojo ugdymo įstaigų apklausą, tačiau reikėtų atsižvelgti į tai, kad atsakymą į šį apklausos klausimą apie nuotoliniu būdu teikiamas paslaugas galėjo pateikti ne visos

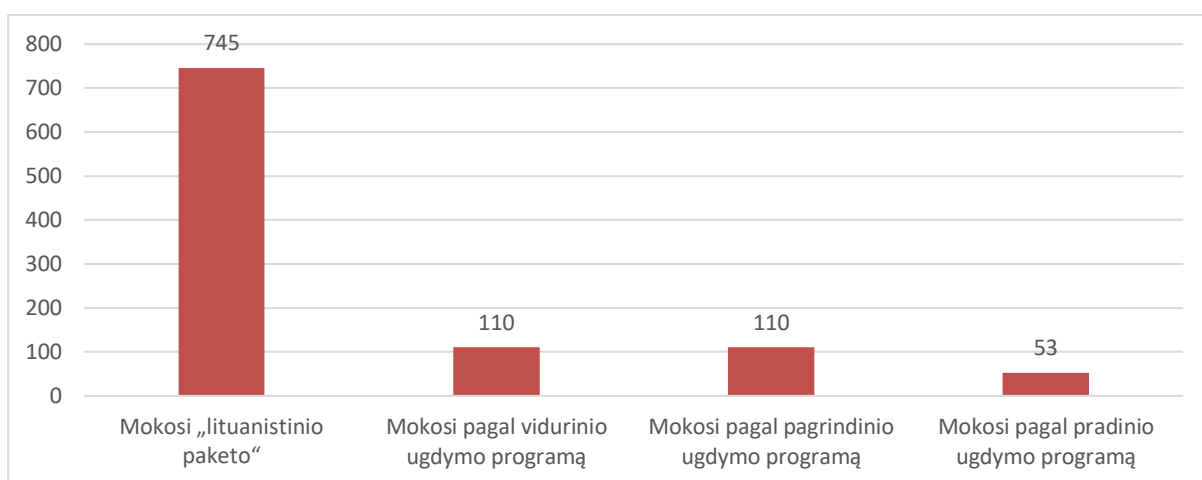
¹⁶ Ten pat, 134.

¹⁷ „Savi ar svetimi? Grįžusių migrantų integracija į Lietuvos darbo rinką ir visuomenę“ (Lietuvos mokslų akademija, 2013–2015). Tyrimo pagrindu parengta publikacija: Budginaitė ir Mašidlauskaitė, „Ar laukiami diasporos vaikai Lietuvoje? Tėvų ir mokytojų patirtys“.

mokyklos, ypač įvertinus tą faktą, kad paslaugos buvo teikiamos neakredituotai. Todėl toks mokinių skaičius yra greičiau indikatyvus ir, tikėtina, kad tokių užsienyje gyvenančių ir nuotoliniu būdu savo ankstesnėse mokyklose besimokančių mokinių gali būti daugiau.

2018 m. PPMI atlikta bendrojo ugdymo įstaigų apklausa¹⁸ taip pat parodė, kad užsienyje gyvenantys ir nuotoliniu būdu besimokantys mokiniai daugiausiai renkasi „lituanistinį paketą“ ir beveik septynis kartus mažiau mokinių renkasi vidurinio ar pagrindinio ugdymo programą. Nors į užsienį išvykstantys tėvai dažniau pasiima jaunesnio amžiaus vaikus, nuotoliniu būdu mokytis pradinio ugdymo programos renkasi mažiausiai išvykusiųjų (žr. 6 pav.).

6 PAVEIKSLAS. MOKINIŲ, KURIEMS TEIKIAMOS NUOTOLINIO MOKYMO PASLAUGOS, PASISKIRSTYMAS PAGAL PASIRINKTĄ NUOTOLINIO UGDYMO PROGRAMOS TIPĄ.

Šaltinis: Ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigų apklausa, PPMI, 2018. Pastaba: paveiksle pateikiami tik bendrojo ugdymo įstaigų (N=558) apklausos rezultatai.

Yra žinoma, kad lituanistinio švietimo mokyklos kai kuriais atvejais taip pat teikia konsultacijas bei pagalbą tiems, kas mokosi nuotoliniu būdu, tačiau daugiausiai nuotolinio mokymo metodinė medžiaga naudojama „akivaizdinėse“ pamokose ir veiklose su vaikais. PPMI 2018 m. atliktos bendrojo ugdymo įstaigų apklausos duomenimis, vaikai, laikinai (iki 1 m.) išvykę į užsienį ir nuotoliniu būdu besimokantys visų bendrojo ugdymo programų dalykų arba tik lietuvių kalbos, Lietuvos istorijos ir geografijos, turi daugiau galimybių greitai (re)integruotis Lietuvos švietimo įstaigose, neatsiliekia savo žiniomis nuo bendraamžių¹⁹. Tuo pat metu „Švietimo paslaugų iš užsienio grįžusiems asmenims poreikio savivaldybėse“ tyrimo rėmuose atlikta naudojimosi nuotolinio mokymo paslaugomis žvalgomoji analizė parodė, kad:

- 1) formalus nuotolinis mokymasis yra retas, tačiau užsienyje gyvenantys vaikai ir lituanistinės mokyklos aktyviai naudoja nuotolinius resursus neformaliai švietimui;
- 2) nuotolinio mokymo paplitimą gali riboti tiek individualūs (pvz., laiko ir motyvacijos stoka, prioritetą integracijai užsienio šalyje), tiek sisteminiai veiksniai, tokie kaip poreikius

¹⁸ Švietimo paslaugų sugrįžusiems asmenims poreikio savivaldybėse tyrimas. Ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigų apklausa, PPMI, 2018.

¹⁹ PPMI, Švietimo paslaugų sugrįžusiems asmenims poreikio savivaldybėse tyrimas, 2018.

neatitinkančios mokymo programos, nelankstus mokymo organizavimas, laiko juostų skirtumai, kokybė stoka;

- 3) susiduriama su patikimų duomenų apie nuotolinio mokymosi paslaugas ir esamą situaciją stoka.

Apibendrinant, nuotolinio mokymo paslaugų teikimo konteksto analizė rodo, kad nepaisant mažėjančių emigracijos mastų, išvykstantys asmenys iki 18 m. amžiaus pastaraisiais metais sudaro daugiau nei 16 proc. visų išvykstančiųjų, iš jų daugiau nei trečdalis yra ikimokyklinio amžiaus vaikai, taip pat dažniau emigruoja pradinio mokyklinio amžiaus vaikai. Tai, kad asmenys iki 18 m. amžiaus išvyksta iš visų Lietuvos savivaldybių bei anksčiau atliktų tyrimų nustatytos su nuotoliniu mokymu siejamos paslaugų teikimo spragos ir neformalaus nuotolinio mokymo teikimo atvejai rodo, kad tyrimas, skirtas esamos nuotolinio mokymo paslaugų teikimo situacijos ir plėtros galimybių analizei yra aktualus ir gali prisidėti prie geresnio šios švietimo paslaugų srities valdymo.

2. Nuotolinio ugdymo paslaugų užsienyje gyvenantiems asmenims poreikis

Šiame ataskaitos skyriuje yra pristatomi į užsienį išvykusių Lietuvių kilmės vaikų poreikiai, susiję su nuotolinio ugdymo paslaugomis. Siekiant įvertinti Lietuvos švietimo įstaigų teikiamas nuotolinio ugdymo paslaugas į užsienį išvykusiems asmenims iki 18 m., būtina atsižvelgti į išvykusių vaikų poreikius. Tyrimo metu surinkti duomenys atskleidžia, kad pagrindiniai vaikų poreikiai, susiję su nuotoliniu ugdymu, apima siekius:

- nenutraukti vaiko ugdymo proceso Lietuvoje jam išvykus į užsienį;
- užtikrinti sklandžią vaiko (re)integraciją sugrįžus į Lietuvą;
- išsaugoti arba įgyti lietuvių kalbos gebėjimus, suteikti žinių apie lietuvių tradicijas bei papročius;
- pasinaudoti galimybe gyvenamojoje užsienio šalyje laikyti lietuvių kalbos kaip užsienio kalbos egzaminą ir įgyti pranašumą stojant į aukštojo mokslo įstaigą.

Interviu metu gautos kokybinės informacijos analizė parodė, kad ugdymo įstaigų atstovai nuotolinio ugdymo paslaugų teikimo poreikį dažnai sieja su migracijos tendencijomis ir didėjančiu žmonių tarptautiniu mobilumu. Interviu su švietimo įstaigų, ŠMSM akredituotų teikti nuotolinį ugdymą, administracijų atstovais bei mokytojais metu buvo išsakyta nuomonė, kad emigracijos mastai, kartu ir išvykstančių moksleivių skaičius per pastaruosius kelerius metus didėjo²⁰, o tai lėmė didesnę paklausą nuotoliniam mokymui. Interviu dalyviai atkreipė dėmesį į tai, kad į mokyklą kreipiasi asmenys iki 18 m. iš visos Lietuvos. Tačiau mokyklų administracijų atstovai pastebi, kad dažniau apie nuotolinio ugdymo galimybes teiraujasi šeimos, kurių išvykimo pobūdis trumpalaikis arba turi aiškius laiko rėmus ir po kurio laiko yra planuojama grįžti gyventi į Lietuvą. Tik pavieniais atvejais pastebima, kad tėvai, neplanuojantys grįžti, kreiptųsi į mokyklą, teikiančią nuotolinio ugdymo paslaugas. Nuotolinio ugdymo poreikiai yra susiję ir su augančia grįžtamąja migracija. Dalis užsienyje gyvenančių šeimų, planuodamos sugrįžti, siekia užtikrinti sklandžią vaiko (re)integraciją Lietuvos bendrojo ugdymo įstaigose, todėl renkasi nuotolinio ugdymo paslaugas. Toks pasirinkimas iš dalies grindžiamas tėvų įsitikinimu arba mokyklų ir / ar viešojo diskurso suformuota nuomone, kad grįžimo atveju turės būti tikrinami ir vertinami vaiko gebėjimai ir žinios, sprendžiant dėl jo priskyrimo į konkrečią klasę Lietuvos ugdymo įstaigoje.

Interviu su tėvais metu surinkta informacija patvirtino, kad nuotolinio ugdymo paslaugų poreikis ir pasirinkimas dažnai yra susijęs su išvykimo pobūdžiu arba planuojama gyvenimo užsienyje trukme. Lietuvos piliečiai ir lietuvių kilmės asmenys, kurių emigracija yra trumpalaikio pobūdžio arba ribotos trukmės ir po kurio laiko yra planuojama sugrįžti į Lietuvą, dažniausiai siekia: 1) nenutraukti vaiko ugdymosi proceso Lietuvoje; 2) įgyti konkrečios klasės kurso arba ugdymo pakopos baigimo

²⁰ Autorių pastebėjimas: remiantis statistiniais duomenimis, emigracija didėjo 2014–2016 m.

pažymėjimą; 3) išsaugoti vaiko lietuvių kalbos gebėjimus siekiant, jog vaikas galėtų sėkmingai (re)integrotis į lietuvišką švietimo sistemą.

Nenutraukti vaiko ugdymo proceso Lietuvoje dažnai siekia šeimos, kurių tarptautinė migracija yra paremta tėvų darbo misijomis ir dėl darbo pobūdžio vykstančia tarptautine rotacija ar darbo formų lankstumu, taip pat tais atvejais, kai vaikai užsienio šalyje gyvena dėl jų pačių vykdomos aukšto lygmens sportinės ar meninės veiklos. Tokiose situacijose dažnai pasirenkamas nuotolinis ugdymas pagal bendrąją ugdymo programą Lietuvos ugdymo įstaigoje ir vaikas turi galimybę nelankyti bendrojo ugdymo įstaigos užsienio šalyje. Taip pat kartais pasirenkama lankyti bendrojo ugdymo įstaigą užsienyje, o nuotoliniu būdu mokytis lietuvių kalbos ir atskirų bendrojo ugdymo programos dalykų, pavyzdžiui, istorijos, matematikos, fizikos, kt. Surinkti kokybiniai duomenys rodo, kad pasitaiko atvejų, kai pasirinkus nuotolinį mokymąsi pagal bendrojo ugdymo programą ribotos trukmės emigracijos situacijoje, toks ugdymas būdas tęsiamas net ir apsisprendus pasilikti nuolat gyventi užsienio šalyje.

Interviu su tėvais metu kokybiniai duomenys rodo, kad šeimos, kurių planuojama emigracijos trukmė yra ribota, dažniau siekia nenutraukti vaiko ugdymo proceso ir yra suinteresuotos, kad grįžus į Lietuvą veikai tęstų mokymą pagal bendrojo ugdymo programas. Todėl dar prieš išvykdamai tėvai susisiečia su mokyklomis ir teiraujasi apie galimybes tęsti ugdymo procesą nuotoliniu būdu. Tai patvirtina tiek interviu su mokytojais ir ugdymo įstaigų administracijų atstovais, tiek ir su tėvais. Anot mokyklų administracijų atstovų, dažniausiai tėvai, žinantys, kad sugrįš, yra suinteresuoti išsaugoti ir toliau ugdyti vaikų turimus lietuvių kalbos gebėjimus, taip pat stiprinti kitų mokomųjų dalykų žinias ir gebėjimus pagal Lietuvos ugdymo įstaigose taikomą bendrąją programą tais atvejais, kai pastebimi žymūs ugdymo programų Lietuvoje ir užsienyje skirtumai. Tačiau tokių tėvų, apsisprendusių nenutraukti vaikų ugdymo proceso ir besikreipiančių į mokyklą dėl papildomos informacijos, nėra daug.

Dalis užsienyje gyvenančių asmenų iki 18 m. tėvų siekia, kad jų vaikai užbaigtų 10-ą arba 12-ą klases ir jiems būtų išduotas pagrindinio išsilavinimo pažymėjimas ir (arba) brandos atestatas. Taip pat išsakomas poreikis gauti pažymėjimą apie užbaigtą ugdymo pakopą, programą ir pasiekimus tais atvejais, kai sugrįžus į Lietuvą planuojama tęsti mokymąsi bendrojo ugdymo įstaigoje. Galimybė gauti nuotolinio ugdymo paslaugas, atitinkančias bendrąsias ugdymo programas, tampa svarbi, nes nuotolinio ugdymo paslaugas teikianti įstaiga mokiniui, baigusiam konkrečią mokymosi programą arba išėjus visą bendrojo ugdymo programą, gali išduoti pažymėjimą apie jo pasiekimus. Tėvų nuomone, mokymosi pasiekimų pažyma prisideda prie vaiko mokymosi proceso vientisumo išlaikymo ir palengvina vaiko priėmimo į ugdymo įstaigą procesą grįžimo atveju.

Formalaus pažymėjimo apie ugdymo pasiekimus svarbą, renkantis užrašyti vaiką į nuotolinio ugdymo programą, pastebi ir lituanistinių mokyklų atstovai. Interviu atskleidžia, kad nors ir lituanistinės mokyklos gali teikti pasiekimų pažymėjimą, tėvai jį vertina skeptiškai. Lituanistinių mokyklų atstovų nuomone, lituanistinės mokyklos išduotas pažymėjimas neturi reikšmės planuojant tęsti vaiko ugdymo procesą Lietuvoje, nes Lietuvos ugdymo įstaigos lituanistinėje mokykloje išeitą programą traktuoja kaip neformalųjį ugdymą arba kaip popamokinę veiklą.

Lietuvių šeima anglakalbėje ES šalyje naryje gyvena 20 m. ir nors abu vaikai yra gimę bei užaugę užsienyje, jie mokosi lietuvių kalbos nuotoliniu būdu Lietuvos ugdymo įstaigoje, akredituotoje teikti nuotolinio ugdymo paslaugas užsienyje gyvenantiems asmenims. Šiuo metu šeima neplanuoja

reemigruoti į Lietuvą, tačiau reguliariai sugrįžta aplankyti artimųjų. Abu vaikai nuotoliniu būdu mokosi pagal „lituanistinį paketą“ ir tobulina savo lietuvių kalbos, istorijos bei pasaulio pažinimo dalykų žinias. Interviu metu kalbinta mama išskyrė, jog pagrindinės priežastys, paskatinusios rinktis nuotolinio ugdymo paslaugas Lietuvos ugdymo įstaigoje, yra „[...] dėl to, kad [Lietuvos mokyklos pavadinimas] yra *gaunami sertifikatai*. Vaikai išlaiko testą ir ten viskas žiūrima rimčiau į tai (nuotolinį ugdymą)“. Vaikai yra lankę ir lituanistinę mokyklą užsienyje, kuri taip pat išduodavo ugdymo pasiekimų pažymėjus, tačiau, kaip pastebi interviu metu kalbinta mama, lygindama Lietuvos ugdymo įstaigą ir lituanistinę mokyklą: „[...] čia vis tiek [Lietuvos mokyklos pavadinimas] patvirtinta, na ir mums galbūt – tai yra *patikimiau net*. [...] atrodo, kad tas sertifikatas ar ten pažymėjimas, kad baigė klasę yra *tvirtesnis ir daugiau įrodantis*“. Mamos manymu, neplanuoto grįžimo į Lietuvą metu, vaikams būtų lengviau integruotis lietuviškoje mokykloje, nes jie turėtų pasiekimus patvirtinantį pažymėjimą.

Tyrimo metu surinkta kokybinė informacija rodo, kad nuolat užsienyje gyvenančių ir / ar apibrėžtų planų dėl grįžimo į Lietuvą neturinčių šeimų poreikiai dažnai skiriasi nuo tų, kurių išvykimo pobūdis yra santykinai trumpalaikis. Tėvai, kurie neplanuoja sugrįžti į Lietuvą, išskiria, kad jiems svarbiausi poreikiai nuotolinio ugdymo kontekste yra susiję su siekiu neprarasti lietuviškumo, t. y.: 1) išsaugoti arba ugdyti vaiko lietuvių kalbos gebėjimus, supažindinti vaiką su lietuvių papročiais ir tradicijomis bei 2) suteikti vaikui gebėjimus ir galimybę lietuviškai bendrauti su Lietuvoje gyvenančiais artimaisiais. Interviu su tėvais metu gautos informacijos analizė atskleidžia, kad kartais užsienyje gyvenantys tėvai sprendimą dėl lituanistinio vaiko mokymosi nuotoliniu būdu priima tada, kai pastebi, jog vaikas, augdamas kitoje kultūrinėje ir kalbinėje aplinkoje, vietoje lietuvių kalbos dažniau pradeda vartoti aplinkoje vyraujančią kalbą. Tokiais atvejais renkama mokytis pagal „lituanistinį paketą“, o pažymėjimas apie pasiekimus pagal formaliąją ugdymo programą yra mažiau svarbus veiksnys. Pasirinkdami nuotolinį mokymą, tėvai siekia stiprinti vaiko lietuvių kalbos gebėjimus (pirmiausiai kalbėjimo, bet taip pat rašymo ir skaitymo), plėsti žodyną, supažindinti su lietuvių kultūra ir tradicijomis, ypač tais atvejais, kai neturi galimybės leisti vaiko į lituanistinę mokyklą užsienio šalyje.

Tris vaikus auginanti šeima iš Lietuvos išvyko prieš 12,5 metų ir šiuo metu gyvena šiaurės vakarų Europos šalyje. Šeima šiuo metu neplanuoja sugrįžti į Lietuvą, tačiau du vaikai nuotoliniu būdu mokosi pagal „lituanistinio“ paketo programą. Vienas iš vaikų lanko 7 klasę, o jaunesnis – 4 klasę. Pagrindinės priežastys, kodėl buvo pasirinktas nuotolinis ugdymas: „*tiesiog, kad išmokyti lietuvių kalbą, nes kiekvieną kalbą turi mokytis, nes jeigu tai tavo gimtoji kalba tu gali išmokyti šnekėti, bet rašyti ir samprotauti... tai turi vis tiek jos mokintis. Tai nėra savaime įgytas dalykas ir tiesiog dėl lietuvių kalbos, kad galėtų kalbėti, rašyti taisyklingai lietuviškai, ne tik prancūziškai arba angliškai*“.

Dar viena priežastis rinktis lituanistinį ugdymą yra Norvegijoje ir Airijoje sudaryta galimybė lietuvių kilmės vaikams mokykloje laikyti lietuvių kalbos (kaip antros užsienio kalbos) egzaminą, kurio rezultatai vertinami stojant į aukštąsias mokyklas. Jungtinėse Amerikos Valstijose pažymos apie pasiektą kalbos (šiuo atveju lietuvių kalbos) lygį gali būti užskaitomos kaip tam tikras kreditų skaičius mokantis aukštojoje mokykloje. Šie praktiniai motyvai yra labai svarbūs palaikant besimokančiųjų nuotoliniu būdu motyvaciją ir susidomėjimą, kurių nuotolinio mokymosi formai reikia ypač stiprių.

Interviu su ugdymo įstaigomis metu surinkta informacija atskleidė, kad nuotolinis ugdymas pavieniais atvejais pasirenkamas ir tada, kai vyresni nei 16 metų mokiniai (taip pat ir suaugusieji) išvyksta dirbti į

užsienį. Toks sprendimas yra priimamas tada, kai išvykstant dirbti į užsienį siekiama nenutraukti ugdymosi proceso ir įgyti brandos atestatą arba kurį laiką gyvenant ir dirbant užsienyje nusprendžiama tęsti mokymąsi pagal bendrojo ugdymo programą ir įgyti pagrindinį arba vidurinį išsilavinimą. Verta atkreipti dėmesį į tai, jog tik pavieniais atvejais tokie asmenys yra jaunesni nei 18 m., kai kreipiasi į akredituotas ir neakredituotas ugdymo įstaigas. Atsižvelgiant į tai, kad didžioji dalis tokių mokinių yra vyresni nei 18 m., jų patirtys į šio tyrimo rėmuose atliktą analizę nebuvo įtraukti, tačiau interviu su ugdymo įstaigomis rodo, kad nuotolinio mokymo (pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų) paslaugos yra aktualios ir užsienyje gyvenantiems vyresniems nei 18 m. asmenims.

Apibendrinant, pagrindinės priežastys, kodėl yra renkamas naudotis nuotolinio ugdymo paslaugomis, apima visą ugdymo poreikių įvairovę, nors pats mokymasis tokia forma nėra dažnas. Situacijose, kai planuojama emigracijos trukmė yra trumpa, turi aiškius laiko rėmus arba yra apibrėžtų grįžimo į Lietuvą planų, svarbiausi poreikiai yra susiję su siekiu nenutraukti vaiko ugdymosi proceso, suteikti vaikui bendrąją ugdymo programą atitinkančias žinias ir gebėjimus bei įgyti vaiko pasiekimus įrodantį pažymėjimą, kuris palengvintų vaiko reintegraciją Lietuvos švietimo sistemoje. Nuolat užsienyje gyvenančių ir grįžti į Lietuvą neplanuojančių (arba neapsisprendusių) šeimų poreikiai, susiję su nuotoliniu vaiko mokymusi Lietuvos ugdymo įstaigoje, dažniau yra siejami su siekiu puoselėti vaikų lietuviškumą bei užtikrinti sėkmingą atžalų bendravimą su Lietuvoje likusias artimaisiais. Tad įvairių poreikių turintys analizuotos tikslinės grupės atstovai kelia skirtingus lūkesčius nuotolinį ugdymą teikiančių įstaigų paslaugoms.

3. Lietuvos bendrojo ugdymo įstaigų teikiamos nuotolinio mokymo paslaugos

3.1. Nuotolinio mokymo paslaugų teikimo teisinis reguliavimas

Išvykusiems į užsienį arba užsienyje gyvenantiems LR piliečiams ir lietuvių kilmės asmenims Lietuvos bendrojo ugdymo įstaigos gali teikti tiek grupinio, tiek individualaus (pavienio mokymosi forma) nuotolinio mokymo paslaugas. 7–18 metų (iki 21 metų – turintys specialiųjų ugdymosi poreikių) mokiniai, besimokantys pagal pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas, laikinai išvykę į užsienį bei laikinai ir nuolat užsienyje gyvenantys asmenys, pageidaujantys mokytis pagal lietuvių kalbos, Lietuvos istorijos ir geografijos programas (vadinamasis „lituanistinis paketas“), patenka į nuotolinio mokymo proceso organizavimo būdu (grupinio mokymosi forma) mokomų grupių sąrašą²¹. Laikinais išvykęs į užsienį mokinys gali mokytis pagal pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas nuotoliniu būdu (grupinio mokymosi forma), jei jo tėvai (globėjai) ar pats mokinys nuo 14 iki 18 metų, turėdamas tėvų (rūpintojų) sutikimą, deklaravę raštu, kad nesimoko pagal bendrojo ugdymo programas toje šalyje, kurioje gyvena²². Taip pat nuotoliniu būdu gali mokytis asmenys, dalyvaujantys didelio meistriškumo sportininkų rengimo, pasirengimo tarptautinėms dalykinėms olimpiadoms, tarptautinėse mokinių mobilumo ir mainų programose (žr. 5 lentelę).

5 LENTELĖ. NUOTOLINIO UGDYMO PASLAUGŲ GAVĖJAI.

- Laikinais išvykęs į užsienį mokinys, jei jo tėvai (globėjai) ar pats mokinys nuo 14 iki 18 metų, turėdamas tėvų (rūpintojų) sutikimą, deklaravę raštu, kad nesimoko pagal bendrojo ugdymo programas toje šalyje, kurioje gyvena;
- 11–18 metų (iki 21 metų – turintys specialiųjų ugdymosi poreikių) mokiniai, negalintys mokytis kasdieniu būdu pagal pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas;
- Besigydantys medicininės reabilitacijos ir sanatorinio gydymo sveikatos priežiūros įstaigoje, stacionarinėje asmens sveikatos priežiūros įstaigoje, teikiančioje medicinos pagalbą, ar namie, kuriems dėl ligos ar patologinės būklės gydytojų konsultacinė komisija yra paskyrusi mokymą namie;
- Turintys specialiųjų ugdymosi poreikių dėl įgimtų ar įgytų sutrikimų pagal pedagoginės psichologinės tarnybos ar švietimo pagalbos tarnybos rekomendaciją ne ilgiau kaip vienus mokslo metus;
- Dalyvaujantys didelio meistriškumo sportininkų rengimo, tarptautinių dalykinių olimpiadų pasirengimo, tarptautinėje mokinių mobilumo (judumo) ar mainų programose;

²¹ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2012 m. birželio 28 d. įsakymas Nr. V-1049 „Dėl mokymosi pagal formaliojo švietimo programas (išskyrus aukštojo mokslo studijų programas) formų ir mokymo organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Internetinė prieiga: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.429262/QIwlbVypKd>.

²² Ten pat, 20 punktas.

- Nepilnametės, esančios nėštumo ir gimdymo atostogose, nepilnamečiai, auginantys savo vaikus;
- **7–18 metų (iki 21 metų – turintys specialiųjų ugdymosi poreikių) mokiniai pagal pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas laikinai išvykę į užsienį**, taip pat mokiniai pagal savivaldybių administracijų vaiko teisių apsaugos padalinių rekomendaciją;
- Mokiniai, mokomi kasdieniu būdu pagal vidurinio ugdymo programą, atitinkamo dalyko, dalyko kurso ar dalyko modulio, jei nesusidaro laikinoji grupė;
- Asmenys, negalintys mokytis kasdieniu būdu pagal profesinio mokymo programos teorijos mokymo dalį dėl ligos, nėštumo ir gimdymo atostogų, vaiko auginimo, kitų šeiminių įsipareigojimų ar darbo, dalyvavimo didelio meistriškumo sportininkų rengimo programoje, arba mokiniai, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių dėl įgimtų ar įgytų sutrikimų pagal pedagoginės psichologinės tarnybos ar švietimo pagalbos tarnybos rekomendaciją ne ilgiau kaip vienus mokslo metus;
- Suaugę asmenys, negalintys nuosekliai mokytis pagal suaugusiųjų pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas kasdieniu ar neakivaizdiniu būdais;
- **Laikiniai ir nuolat užsienyje gyvenantys asmenys, pageidaujantys mokytis pagal lietuvių kalbos, Lietuvos istorijos ir geografijos programas;**
- Asmenys, kuriems dėl laikinai atimtos ar apribotos laisvės draudžiama mokytis klasėje, grupėje.

Šaltinis: Sudaryta PPMI, remiantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2012 m. birželio 28 d. įsakymo Nr. V-1049 „Dėl mokymosi pagal formaliojo švietimo programas (išskyrus aukštojo mokslo studijų programas) formų ir mokymo organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ nuostatomis.

Vadovaujantis **Mokymosi pagal formaliojo švietimo programas formų ir mokymo organizavimo tvarkos aprašu, mokymosi forma ir mokymo proceso organizavimo būdas** pasirenkamas bendru mokinio, mokinio (išskyrus suaugusįjį) tėvų (globėjų, rūpintojų) ir mokyklos vadovo sutarimu, atsižvelgus į mokinio mokymosi poreikius, specialiuosius ugdymosi poreikius ir mokyklos galimybes organizuoti mokymo procesą atitinkamu būdu ir visa tai įteisinama mokymo sutartyje²³.

Nuotolinį ugdymą pasirinkę mokiniai gali būti mokomi grupinio arba pavienio mokymosi forma:

1. **Grupinė** – mokiniai reguliariai 5 dienas per savaitę, būdami skirtingose vietose, naudodami informacines komunikacijos priemones ir technologijas, susijungia į klasę, grupę ir nuosekliai mokosi mokomi mokytojų pagal pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo programas.
2. **Pavienė** – mokiniai, savarankiškai mokydami pagal pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo programas (visų dalykų, atskirų dalykų ar jų modulių), būdami skirtingose vietose, naudodami informacines komunikacijos priemones ir technologijas, jungiasi su mokytoju ir dalyvauja grupinėse ar individualiose mokytojo konsultacijose²⁴.

Tame pačiame apraše yra numatyta, kad nuotoliniu būdu besimokančių mokinių lankomumo apskaita tvarkoma pagal prisijungimo prie virtualios mokymo aplinkos, elektroninio pašto ar internetinės telefonijos programų duomenis ir fiksuojama elektroniniame dienyne. Mokykla, organizuojanti mokymą nuotoliniu būdu, turi užtikrinti nuotolinio mokymo aplinkos saugumą, prieigą prie nuotolinio mokymo aplinkos, apskaityti mokymo(si) laiką nuotolinio mokymo aplinkoje, užtikrinti vertinimo procedūrų laikymąsi ir vertinimo informacijos apsaugą²⁵.

²³Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2012 m. birželio 28 d. įsakymas Nr. V-1049 „Dėl mokymosi pagal formaliojo švietimo programas (išskyrus aukštojo mokslo studijų programas) formų ir mokymo organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Internetinė prieiga: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.429262/QIwlbVypKd>.

²⁴ Ten pat.

²⁵ Ten pat.

Mokymosi pagal formaliojo švietimo programas formų ir mokymo organizavimo tvarkos apraše yra nustatyta, kad mokykloje taikomos mokymosi formos ir mokymo proceso organizavimo būdai nustatomi mokyklos nuostatuose (įstatuose), atsižvelgiant į mokinių mokymosi poreikių įvairovės tenkinimą, mokyklos grupę, tipą, paskirtį, mokyklos turimas mokymo(si) priemones, mokymo lėšas, mokytojų pasirengimą²⁶.

Savo ruožtu, vadovaujantis **Mokymo nuotoliniu ugdymo proceso organizavimo būdu kriterijų aprašu**, laikinai į užsienį išvykusius mokinius ar nuolat užsienyje gyvenančius asmenis nuotoliniu ugdymo proceso organizavimo būdu **mokykla** gali mokyti tik tuo atveju, jei **savininko teises ir pareigas** įgyvendinanti **institucija** (dažniausiai **savivaldybė**) yra **įvertinusi** mokyklos pasirengimą mokyti mokinius nuotoliniu ugdymo proceso organizavimo būdu ir **raštu** tai **yra suderinusi** su **švietimo, mokslo ir sporto ministru**²⁷. Kriterijai, kuriais remiamasi nustatant mokyklos pajėgumus teikti nuotolinio mokymo paslaugas, apima technologinius išteklius ir priemones, ugdymo turinio išteklius ir priemones bei mokytojų pasirengimą teikti nuotolinio mokymo paslaugas taikant informacines komunikacines technologijas (žr. 6 lentelę).

6 LENTELĖ. MOKYMO NUOTOLINIU UGDYMO PROCESO ORGANIZAVIMO BŪDU KRITERIJAI.

Mokykla valdo šiuos technologinius išteklius ir priemones:

1. Administruoja ir mokinių mokymuisi naudoja **virtualią mokymosi aplinką**, kurioje yra šie komponentai:
 - mokinių ir mokytojų sąrašai;
 - pamokų, veiklų ir konsultacijų (jei jos skirtos) tvarkaraštis;
 - mokinių mokymosi pažangos ir pasiekimų, grįžtamojo ryšio fiksavimo erdvė (pvz., mokinių darbams ir kūriniais kaupti ir vertinti skirtas aplankas (e. portfelis) ir kt.);
 - elektroninis paštas;
 - bendradarbiavimo, diskusijų modulis;
 - apklausų modulis;
 - sinchroninės ir asinchroninės komunikacijos priemonės;
 - keitimosi failais (rinkmenomis) modulis;
 - skelbimų (naujienų, pranešimų) skyrius;
 - instrukcija vartotojui, kaip naudotis mokymo aplinkos komponentais;
 - kiti komponentai.
2. Mokiniams, kurie mokosi nuotoliniu ugdymo proceso organizavimo būdu, sudaryta galimybė naudotis tinkamomis informacinėmis kompiuterinėmis technologijomis, sudarančiomis sąlygas pasiekti bendrojo ugdymo bendrosiose programose, profesinio mokymo programose numatytų mokymosi pasiekimų.
3. Dalykinių ir bendrųjų kompetencijų visumai, taip pat profesinėms kompetencijoms ugdyti ir ugdytis naudojami šie ugdymo turinio ištekliai ir priemonės:
 - mokinių individualūs ugdymo planai;
 - kiti ugdymo turinio planavimo dokumentai (pvz., ilgalaikiai, trumpalaikiai planai);
 - mokymosi šaltiniai (įvairūs tekstai, kūriniai, konspektai, skaitmeniniai, interaktyvūs mokymosi objektai, elektroniniai vadovėliai, virtualūs bandymai, pateiktys, garso ir vaizdo medžiaga, sąvokų ir (arba) terminų žodynai, naudingos nuorodos ir kt.);

²⁶ Ten pat.

²⁷ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. kovo 3 d. įsakymas Nr. V-111 „Dėl mokymo nuotoliniu ugdymo proceso organizavimo būdu kriterijų aprašo patvirtinimo“. Internetinė prieiga: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/74ef49d0e46f11e59cc8b27b54efaf6e>.

- užduočių paketai (testai, projektiniai ir kiti užduočių rinkiniai): diagnostinio ir apibendrinamojo vertinimo užduotys, skaitmeninės, kūrybinės užduotys, problemų sprendimui ir mąstymo gebėjimams ugdyti skirtos užduotys, užduotys, pritaikytos mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, turintiems mokymosi sunkumų, ir kitos užduotys; mokinių mokymosi pasiekimų patikrinimų (pvz., kontrolinių darbų ir kt.) tvarkaraštis;
- mokinio mokymosi pasiekimų ir pažangos vertinimo bei įsivertinimo formos ir metodai: ugdymo(si) procese taikomas grįžtamasis, mokymąsi palaikantis ryšys, formuojamasis vertinimas derinamas su diagnostiniu ir kaupiamuoju vertinimu, mokiniai ir jų tėvai (globėjai, rūpintojai) informuojami apie mokymosi pažangą, organizuojamą mokymosi pagalbą ir kt.

4. Mokytojai, mokantys mokinius nuotoliniu ugdymo proceso organizavimo būdu, yra įvaldę virtualią mokymosi aplinką, kitas informacines komunikacines technologijas ir pritaiko jas ugdymo turiniui kurti, ugdymuisi planuoti ir organizuoti, mokinių mokymosi procesui bei pažangai stebėti ir vertinti, bendradarbiauti su kitais mokytojais ir švietimo pagalbos specialistais, tėvais (globėjais, rūpintojais).

Šaltinis: Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. kovo 3 d. įsakymas Nr. V-111 „Dėl mokymo nuotoliniu ugdymo proceso organizavimo būdu kriterijų aprašo patvirtinimo“. Internetinė prieiga: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/74ef49d0e46f11e59cc8b27b54efaf6e>.

Mokymosi nuotoliniu būdu procesą reglamentuoja ir bendrieji ugdymo planai. Remiantis **pradinio ugdymo programos** bendruoju ugdymo planu, mokiniai, kurie išvyksta mokytis į užsienį, gali nuotoliniu būdu mokytis lietuvių kalbos, pasaulio pažinimo ar visų bendrojo ugdymo plano dalykų²⁸. Norintieji mokytis nuotoliniu būdu turi kreiptis į mokyklą, vykdančią nuotolinį mokymą. Tiems, kurie mokosi **klaseje** pagal **grupinio mokymosi** formą, ugdymas yra organizuojamas remiantis **pamokų skaičiumi**, skirtu **įgyvendinti pradinio ugdymo programą**. Tačiau klasė, kurioje mokymas yra organizuojamas grupinio mokymosi forma, yra sudaroma tik tada, kai joje mokosi ne mažiau kaip 22 mokiniai. Nesusidarius klasei, mokiniams, ugdomiems **grupinio mokymosi** forma, konsultacijoms **lietuvių kalbai** mokytis skiriama **50 procentų**, kitiems ugdymo dalykams – **40 procentų**, pavienio mokymosi forma – **15 procentų** bendrojo ugdymo plane nustatyto savaitinių pamokų skaičiaus.

Remiantis **pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų** bendruoju ugdymo planu, tuo atveju, kai mokiniai „išvyksta gyventi ar (ir) mokytis į užsienį, lietuvių kalbos, Lietuvos istorijos, Lietuvos geografijos dalykų galima mokytis nuotoliniu mokymo proceso organizavimo būdu“²⁹. Mokiniais, kurie mokosi nuotoliniu mokymo proceso organizavimo būdu **grupinio mokymosi** forma, **lietuvių kalbai** mokytis skiriama **50 procentų**, Lietuvos istorijai, Lietuvos geografijai – **30 procentų**, o tiems, kurie mokosi nuotoliniu mokymo proceso organizavimo būdu **pavienio mokymosi** forma – iki **15 procentų** bendrųjų ugdymo planų kasdieniam mokymo proceso organizavimo būdui nustatyto minimalaus metinių ir (ar) savaitinių pamokų skaičiaus. Visais atvejais, mokiniui pasirinkus naudotis nuotolinio mokymo paslaugomis, turi būti sudaromas individualus ugdymo planas³⁰. Visų bendrojo ugdymo plano dalykų vaikas gali mokytis tik tada, kai jis yra laikinai išvykęs gyventi į užsienį ir jo tėvai arba globėjai yra raštu deklaravę, kad mokinsys toje šalyje nesimoko.

Nuotoliniu būdu besimokantiems mokiniams turi būti sudaromos sąlygos nuotoliniu būdu dalyvauti ir **pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimuose** (toliau – PUPP). Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo organizavimo ir vykdymo tvarkos apraše yra nustatyta, kad mokyklose, turinčiose teisę

²⁸ Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m. balandžio 15 d. įsakymas Nr. V-417 „Dėl 2019–2020 ir 2020–2021 mokslo metų pradinio ugdymo programų bendrųjų ugdymo planų patvirtinimo“. Internetinė prieiga: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/d41c3b115fb511e99684a7f33a9827ac?jfwid=12nbarx4pc>.

²⁹ Ten pat.

³⁰ Ten pat.

mokyti nuotoliniu būdu, šiuo būdu besimokantys ar buvę mokiniai pasiekimų patikrinimo dalis žodžiu ir raštu gali laikyti nuotoliniu būdu³¹:

- **gimtosios kalbos** (baltarusių, lenkų, rusų, vokiečių), **lietuvių kalbos ir literatūros dalies žodžiu atsiskaitymo dieną per pokalbių ir vaizdo duomenų perdavimo programas** („Skype“, „Google Talk“ ar kt.) mokinys ar buvęs mokinys **atsakinėja pagal sąrašą nurodytą laiką**. Prie kompiuterio esančiam vertintojui (-ams) mokinys ar buvęs mokinys turi būti matomas ir girdimas;
- **gimtosios kalbos** (baltarusių, lenkų, rusų, vokiečių), **lietuvių kalbos ir literatūros dalių raštu ir matematikos** atsiskaitymo dieną per pokalbių ir vaizdo duomenų perdavimo programas („Skype“, „Google Talk“ ar kt.) mokinys ar buvęs mokinys vykdyto instrukcijoje nustatytu laiku **gauna užduotį**, jas **išspausdina** su vaizde matomu spausdintuvu ir **atlikinėja** iki nurodyto laiko. Prie kompiuterio esantiems vykdytojams mokinys turi būti matomas ir girdimas³².

Vykdamas PUPP nuotoliniu būdu turi būti daromas ir 6 mėnesius saugomas skaitmeninis garso ir vaizdo įrašas, už kurio padarymą ir išsaugojimą yra atsakinga nuotolinį mokymą vykdanči mokykla. Patikrinimo metu dingus ryšiui, jo vykdymas gali būti tęsiamas (jei ryšio nėra ne ilgiau kaip 30 minučių) arba nukeliamas.

Taip pat nuotoliniu būdu gali būti organizuojamas ir **brandos egzaminų lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos** laikymas mokyklose, kurios turi teisę teikti nuotolinio ugdymo paslaugas. Lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos organizavimo ir vykdymo tvarkos apraše nustatyta, kad įskaitos vykdymo dieną per pokalbių ir vaizdo duomenų perdavimo programas („Skype“, „Google Talk“ ar kt.) mokinys ar buvęs mokinys atsakinėja sąrašą nurodytu laiku. Prie kompiuterio esančiam egzaminuojančiam ir vertinančiam mokytojui mokinys turi būti matomas ir girdimas, o mokykla yra atsakinga už skaitmeninio garso ir vaizdo įrašo parengimą ir išsaugojimą (6 mėnesius)³³. Mokantis nuotoliniu būdu mokiniui užtenka atvykti į Lietuvą tik dvyliktos klasės brandos egzaminams ir, kai kuriais atvejais, dešimtos klasės žinių patikrinimui³⁴, jei nėra galimybės atlikti patikrinimo nuotoliniu būdu.

Apskaičiuojant finansavimo lėšas švietimo paslaugas nuotolinio mokymo organizavimo būdu (pavienio ar grupinio) teikiančioms bendrojo ugdymo įstaigoms, yra taikomas specialiųjų mokinių srautų ugdymo organizavimui numatyti koeficientai. Priklausomai nuo ugdymo pakopos, Lietuvos Respublikos mokiniams, kurie laikinai ar nuolat gyvena ir mokosi užsienyje (jeigu gyvenamąją vietą užsienyje yra deklaravę Lietuvos Respublikos gyventojų registre) pagal lietuvių kalbos, Lietuvos istorijos ir geografijos programas (grupinio, pavienio mokymosi forma), yra taikomas 0,0151–0,0095 sąlyginio pareigybių skaičiaus klasei indeksavimo koeficientas, kai bazinis klasės dydis yra 1 mokinys. Mokantis nuotoliniu mokymo proceso organizavimo būdu, **mokymo (pamokos) trukmė** gali būti

³¹ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. spalio 23 d. įsakymo Nr. V-813 „Dėl švietimo ir mokslo ministro 2011 m. gruodžio 30 d. įsakymo Nr. V2558 „Dėl pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo pakeitimo“ 38 punktą. Internetinė prieiga: https://www.egzaminai.lt/failai/7193_PUPP_aprasas_2018_10_23.pdf.

³² Ten pat.

³³ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2006 m. gruodžio 18 d. įsakymas Nr. ISAK-2391 „Dėl brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo ir lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Galiojanti suvestinė redakcija nuo 2018-10-03. Internetinė prieiga: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.289769/asr>.

³⁴ Migracijos komisijos 2017 m. liepos 12 d. pranešimas žiniasklaidai. Internetinė prieiga: https://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=16002&p_k=1&p_t=175270.

trumpesnė negu 45 minutės³⁵. Ankstesnių metų bendrajame ugdymo plane taip pat buvo numatyta, kad mokytojų darbo laiko apskaitai organizuoti mokymosi periodai turėtų būti sumuojami po 45 minutes³⁶, tačiau šiuo metu galiojančiame bendrojo ugdymo plane šios nuostatos nebeliko.

3.2. Akredituotų švietimo įstaigų teikiamos nuotolinio mokymo paslaugos užsienyje gyvenantiems asmenims

Mokinių registro duomenimis, 2016–2019 m. nuotolinio mokymo paslaugas teikė 20 švietimo įstaigų, teikiančių bendrojo ugdymo paslaugas (žr. 7 lentelę). 2018–2019 mokslo metais 14 švietimo įstaigų nuotoliniu būdu grupine forma mokėsi 2 297 mokiniai, o pavienė – 102 mokiniai. Tai rodo, jog formaliai dažniau yra taikoma grupinio nuotolinio ugdymosi forma, pagal kurią numatytas didesnis pamokų skaičius nei pagal pavienę. Tačiau Mokinių registro pateikiama informacija neleidžia nustatyti, pagal kokią programą – „lituanistinio paketo“ ar bendrąją – mokomasi nuotoliniu būdu ir identifikuoti vaikų, kurie nuotolinio mokymosi paslaugomis naudojasi gyvendami užsienyje, skaičiaus.

7 LENTELĖ. MOKINIŲ, KURIE MOKOSI NUOTOLINIU BŪDU, SKAIČIUS 2016–2019 M.

UGYDMO ĮSTAIGOS PAVADINIMAS	2016–2017 M.M.		2017–2018 M.M.		2018–2019 M.M.	
	grupinis	pavienis	grupinis	pavienis	grupinis	pavienis
Akmenės rajono jaunimo ir suaugusiųjų švietimo centras	357	5	358	10	375	7
Jurbarko „Ažuoliuko“ mokykla	1					
Kaišiadorių suaugusiųjų ir jaunimo mokykla	97		89		83	
Kauno Aleksandro Puškino gimnazija			253			
Kauno r. Raudondvario Anelės ir Augustino Kriauzų pradinė mokykla						1
Kauno suaugusiųjų mokymo centras	5	6		158	187	11
Viešoji įstaiga „Vaivorykštės tako“ gimnazija (Klaipėdos m.)			1			
Kretingos rajono švietimo centras	67		82		69	
Šiaulių „Saulėtekio“ gimnazija	2		2			
Širvintų r. Gelvonų vidurinė mokykla		58		62		63
Šiaulių „Sadoros“ progimnazija	199		146	89	158	1
Šiaulių Simono Daukanto gimnazija	20		21		27	
Tauragės suaugusiųjų mokymo centras	68		53		53	
Trakų suaugusiųjų mokymo centras	292		299		263	
Vilniaus suaugusiųjų mokymo centras	2				2	

³⁵ Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m. balandžio 15 d. įsakymas Nr. V-417 „Dėl 2019–2020 ir 2020–2021 mokslo metų pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrųjų ugdymo planų patvirtinimo“. Internetinė prieiga: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/de64d4615fb511e99684a7f33a9827ac?jfwid=12nbarx4pc>

³⁶ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. birželio 2 d. įsakymas Nr. V-422 „Dėl 2017–2018 ir 2018–2019 mokslo metų pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrųjų ugdymo planų patvirtinimo“. Internetinė prieiga: https://www.smm.lt/uploads/documents/svietimas_pagrindinis_ugdymas_spec/BUP%20%C4%AEsakymas%202017-2019%20m.pdf.

Vilniaus Ozo gimnazija	1 104	12	1 135	18	1 080	17
Juodšilių „Šilo“ gimnazija (Vilniaus r.)						1
Vilniaus r. Zujūnų gimnazija						1
Vilniaus „Židinio“ suaugusiųjų gimnazija	31		27			
Visagino „Atgimimo“ gimnazija	1		1			

Šaltinis: Sudaryta PPML, remiantis Mokinių registro duomenimis.

Daugiausia mokinių nuotoliniu būdu mokosi dviejose ugdymo įstaigose – Vilniaus Ozo gimnazijoje ir Akmenės rajono jaunimo ir suaugusiųjų švietimo centre, kurios kartu su Šiaulių „Sandoros“ progimnazija, Šiaulių Simono Daukanto gimnazija ir Kretingos rajono švietimo centru Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos yra akredituotos teikti nuotolinio mokymo paslaugas užsienyje gyvenantiems asmenims. Mokyklų, akredituotų teikti nuotolinį ugdymą užsienyje gyvenantiems asmenims iki 18 m. amžiaus imtinai, sąrašas ir jų geografinis pasiskirstymas parodytas 7 paveiksle.

7 PAVEIKSLAS. LIETUVOS BENDROJO UGDYMO ĮSTAIGOS, AKREDITUOTOS TEIKTI NUOTOLINIO MOKYMO PALAUGAS.

1. Vilniaus Ozo gimnazija (1–8 klasės ir I–IV gimnazijos klasės)³⁷;
2. Šiaulių Simono Daukanto gimnazija (asmenims iki 20 metų, 9–12 klasės)³⁸;
3. Šiaulių Sandoros progimnazija (1–8 klasės)³⁹;
4. Akmenės suaugusiųjų mokymo centras (asmenys nuo 16 metų, 5–12 klasės)⁴⁰;
5. Kretingos rajono švietimo centras (11–12 klasės)⁴¹.

Šaltinis: Sudaryta PPML.

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos duomenimis, 2011–2012 m. 17-oje Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklų nuotoliniu būdu mokėsi 287 mokiniai (iš kurių 59,2 proc. Vilniaus Ozo gimnazijoje)⁴², tad

³⁷ Vilniaus Ozo gimnazijos tinklapio informacija: <http://ozogimnazija.lt/nuotolinis-mokymas-vilniaus-ozo-gimnazijoje/informacija-isvykusiems-is-lietuvos/>.

³⁸ Šiaulių Simono Daukanto gimnazijos tinklapio informacija: <https://www.daukantas.lt/index.php?wi=25&p=wi>.

³⁹ Šiaulių Sandoros progimnazijos tinklapio informacija apie nuotolinį mokymą: www.sandora.eu/nuotolinis-mokymas/

⁴⁰ Akmenės rajono Jaunimo ir suaugusiųjų švietimo centro tinklapio informacija: <http://www.jsscakmene.lt/index.php/en/apie/nauijenos/76-nemokamas-mokslas-nuotoliniu-budu>

⁴¹ Kretingos rajono švietimo centro nuotolinio mokymo proceso organizavimo būdas https://www.kretingosrsc.lt/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=76&Itemid=348&limitstart=10

⁴² Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija, „Nuotolinis mokymasis: mokymosi galimybių išplėtimas“. Švietimo problemos analizė, 2012 m. birželis, Nr. 9 (53). Internetinė prieiga:

https://www.smm.lt/uploads/documents/kiti/Nuotolinis_mokymas.pdf [Žiūrėta 2019-05-28].

akivaizdu, kad besimokančiųjų nuotoliniu būdu skaičius žymiai padidėjo. Mokinių registro duomenimis, daugiausia nuotolinio ugdymo paslaugomis naudojamosi pradinio ir pagrindinio ugdymo pakopose (žr. 8 lentelę). Dėmesį atkreipti verta į tai, kad Akmenės suaugusiųjų mokymo centras ir Kretingos suaugusiųjų ir jaunimo mokymo centras šiuo metu teikia nuotolinio ugdymo paslaugas asmenims, kurie yra vyresni nei 18 metų. Todėl šių ugdymo įstaigų teikiamos paslaugos nebuvo detalai analizuojamos šio tyrimo metu.

8 LENTELĖ. AKREDITUOTOSE ĮSTAIGOSE NUOTOLINIU BŪDU BESIMOKANČIŲ MOKINIŲ PASISKIRSTYMAS PAGAL UGDYMO PAKOPAS 2018–2019 M. M.

UGDYMO PAKOPOS	VILNIAUS OZO GIMNAZIJA		ŠIAULIŲ „SANDOROS“ PROGIMNAZIJA		ŠIAULIŲ SIMONO DAUKANTO GIMNAZIJA	AKMENĖS RAJONO JSŠC		KRETINGOS RAJONO ŠVIETIMO CENTRAS
	grupinis	pavienis	grupinis	pavienis	grupinis	grupinis	pavienis	grupinis
Pradinis ugdymas	520	0	99	1	-	-	-	-
Pagrindinis ugdymas	425	7	65	-	8	140	-	-
Vidurinis ugdymas	135	10	-	-	19	235	7	69
Iš viso	1 080	17	164	1	27	375	7	69

Šaltinis: Sudaryta PPMI, remiantis Mokinių registro duomenimis.

Siekiant surinkti duomenis apie užsienyje gyvenančius ir nuotoliniu būdu besimokančius asmenis iki 18 m. imtinai, į tris akredituotas mokyklas – Vilniaus Ozo gimnaziją, Šiaulių „Sandoros“ progimnaziją ir Šiaulių Simono Daukanto gimnaziją buvo kreiptasi tiesiogiai su prašymu pateikti informaciją apie mokinių, kurie gyvendami užsienyje mokėsi nuotoliniu būdu, skaičių per pastaruosius trejus mokslo metus. Tokią informaciją tyrėjams pateikė tik Ozo gimnazija ir „Sandoros“ progimnazija (detali informacija pateikiama 1 ir 2 prieduose). Kokybinio tyrimo metu gauta informacija rodo, kad mokyklos sistemingai nerenka informacijos apie tai, kokiose užsienio šalyse gyvena nuotoliniu būdu besimokantys mokiniai, tačiau teigiama, kad daugelis jų yra laikinai išvykę arba gyvena pagrindinėse lietuvių emigracijos krypčių ES valstybėse – Jungtinėje Karalystėje, Airijoje, Vokietijoje, Norvegijoje, taip pat Belgijoje, kur asmenys iki 18 m. vyksta su ES institucijoje įsidarbinusiais tėvais, Danijoje, Nyderlanduose. Tačiau pripažįstama, kad nuotoliniu būdu besimokančių mokinių gyvenamųjų šalių geografinis pasiskirstymas yra platesnis ir apima ne tik ES šalis nares, bet ir Rusiją, JAV, Pietryčių Aziją ar net Australiją, kur kartais išvyksta dalyvaujant aukšto meistriškumo sporto ir meno veiklose arba mainų programose, rengiantis tarptautinėms olimpiadoms.

Akredituotų ugdymo įstaigų teikiamos nuotolinio ugdymo paslaugos

Ugdymo įstaigų pateiktų duomenų analizė rodo, kad Vilniaus Ozo gimnazijoje „lituanistinį paketą“ pasirinkusių pradinio ir jaunesnio pagrindinio ugdymo pakopų vaikų skaičius per pastaruosius trejus mokslo metus svyravo nedaug, tačiau 61,3 proc. padidėjo pagal bendrojo ugdymo programą besimokančių vaikų. Tuo pat metu „lituanistinį paketą“ pasirinkusių gimnazijos klasių mokinių sumažėjo 50,5 procento. Bendras Ozo gimnazijoje nuotoliniu būdu besimokančių užsienyje gyvenančių

mokinių skaičius 2016–2019 m. padidėjo 13,8 procento (žr. 9 lentelę). Tačiau reikėtų atkreipti dėmesį, kad gimnazijos pateikti skaičiai nesutampa su Mokinių registro duomenimis apie bendrą 2018–2019 m. m. Ozo gimnazijoje nuotoliniu būdu besimokančių mokinių skaičių. Taip galėjo nutikti dėl to, kad mokinių skaičius metų eigoje kinta dėl naujai į mokyklą atvykusių mokinių.

9 LENTELĖ. NUOTOLINIŲ BŪDU BESIMOKANČIŲ UŽSIENYJE GYVENANČIŲ MOKINIŲ SKAIČIUS VILNIAUS OZO GIMNAZIJOJE 2016–2019 M.

	„LITUANISTINĮ PAKETĄ“ PASIRINKUSIŲ VAIKŲ SKAIČIUS			PAGAL BENDROJO UGDYMO PROGRAMĄ BESIMOKANČIŲ VAIKŲ SKAIČIUS		
	2016–2017 m. m.	2017–2018 m. m.	2018–2019 m. m.	2016–2017 m. m.	2017–2018 m. m.	2018–2019 m. m.
1–4 klasės	449	467	471	38	68	103
5–8 klasės	231	259	230	52	62	114
9–12 klasės	91	82	55	145	142	162
Iš viso:	771	808	756	235	272	379

Šaltinis: Sudaryta PPMI, remiantis Vilniaus Ozo gimnazijos administracijos pateikta informacija.

Savo ruožtu Šiaulių „Sandoros“ progimnazijoje 2016–2019 m. didėjo tik užsienyje gyvenančių pradinį klasių mokinių, pasirinkusių „lituanistinį paketą“, skaičius (57 proc.), o bendras progimnazijos mokinių skaičius sumažėjo 26,8 procento (žr. 10 lentelę). Lyginant su Mokinių registro duomenimis, užsienyje gyvenantys mokiniai 2018–2019 m. m. sudarė 95,8 proc. visų „Sandoros“ gimnazijoje nuotoliniu būdu besimokančių asmenų skaičiaus.

10 LENTELĖ. NUOTOLINIŲ BŪDU BESIMOKANČIŲ UŽSIENYJE GYVENANČIŲ MOKINIŲ SKAIČIUS ŠIAULIŲ „SANDOROS“ PROGIMNAZIJOJE 2016–2019 M.

	„LITUANISTINĮ PAKETĄ“ PASIRINKUSIŲ VAIKŲ SKAIČIUS			PAGAL BENDROJO UGDYMO PROGRAMĄ BESIMOKANČIŲ VAIKŲ SKAIČIUS		
	2016–2017 m. m.	2017–2018 m. m.	2018–2019 m. m.	2016–2017 m. m.	2017–2018 m. m.	2018–2019 m. m.
1–4 klasės	35	42	55	97	47	40
5–8 klasės	33	17	24	51	32	39
Iš viso:	68	59	79	148	79	79

Šaltinis: Sudaryta PPMI, remiantis Šiaulių „Sandoros“ progimnazijos administracijos pateikta informacija.

Šiaulių Simono Daukanto gimnazijos atstovų vertinimu, 2018–2019 m. m. iš bendro nuotoliniu būdu besimokančių asmenų skaičiaus užsienyje gyveno apie 20 mokinių, iš jų tik vienas yra pasirinkęs „lituanistinį paketą“. Šie, daugiausia 11–12 klasių mokiniai, į užsienį yra išvykę su tėvais arba savarankiškai ir mokosi pagal bendrąją ugdymo programą, siekdami įgyti brandos atestatą.

Vertinant mokyklų pateiktą informaciją Vyriausybės nustatyto rodiklio dėl didėjančio nuotoliniu būdu besimokančių užsienyje gyvenančių asmenų skaičiaus kontekste, galima daryti išvadą, kad 2016–2020 m. laikotarpiu siekiamas 20 proc. padidėjimas yra ambicingas tikslas. Vilniaus Ozo gimnazijoje ir Šiaulių „Sandoros“ progimnazijoje nuotoliniu būdu besimokančių užsienyje gyvenančių mokinių

bendras skaičius 2016–2019 m. padidėjo tik 5,8 procento. Atsižvelgiant į tai, kad Šiaulių Simono Daukanto gimnazijoje nuotoliniu būdu besimokančių mokinių nėra daug (jie sudaro apie 1,5 proc. kitose dviejose įstaigose nuotoliniu būdu besimokančiųjų), skaičiaus pokyčiai šioje gimnazijoje turi mažai įtakos bendroms tendencijoms.

Mokyklų pateikti administraciniai duomenys, taip pat pusiau struktūruoti interviu su mokyklų administracijų atstovais ir mokytojais bei į užsienį išvykusiais tėvais patvirtina 2018 m. atliktos bendrojo ugdymo įstaigų apklausos rezultatus, kad didžioji dalis į užsienį išvykusių asmenų renkasi „lituanistinį paketą“. Tokio lituanistinio ugdymo programos metu mokiniai privalomai mokosi lietuvių kalbos ir pasirinktinai Lietuvos istorijos, etnokultūros ir geografijos arba pasaulio pažinimo dalykų (pradinio ugdymo pakopoje). Vilniaus Ozo gimnazijoje mokiniams yra suteikiama galimybė pasirinkti mokytis tik lietuvių kalbos arba lietuvių kalbos ir atskirų bendrosios ugdymo programos dalykų (žr. 11 lentelė).

11 LENTELĖ. OZO GIMNAZIJOS TEIKIAMOS NUOTOLINIO MOKYMO PASLAUGOS.

Vykdydama ES struktūrinių fondų ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos finansuotus projektus, Vilniaus Ozo gimnazija sukūrė šiuolaikinę techninę, programinę, dalykinę ir metodinę nuotolinio mokymo bazę, parengė per 22 000 skaitmeninio turinio e. pamokų, 750 e. mokomųjų priemonių, 1 500 e. kontrolinių testų bei 3 000 mokytojų vaizdo paskaitų įrašų. Kiekvieno mokomojo dalyko e. kursas yra pritaikytas konkretaus dalyko pamokoms (pagal ugdymo plane tradicinėms klasėms numatytą pamokų skaičių).

Ozo gimnazija nuotoliniam mokymui naudojama virtualioji mokymosi aplinka „Moodle“ ir komunikavimo programa „Skype“. Mokytojai taiso ir vertina kiekvienos pamokos visų mokinių darbus. Vieną kartą per mėnesį vyksta kiekvieno dalyko vertinamasis testas. Vieną kartą per semestrą mokiniai privalo atsiskaityti akivaizdžiai – atvykti į mokyklą arba „Skype“ programa su vaizdu. Vilniaus Ozo gimnazija siūlo mokiniams, kurie mokosi užsienio mokyklose, nuotoliniu būdu mokytis ir atskirus lietuvių kalbos bei Lietuvos istorijos modulius. Ozo gimnazijoje taip pat yra galimybė rinktis „lituanistinį paketą“, kuriame privaloma mokytis lietuvių kalbos, tačiau yra suteikiama galimybė pasirinkti kitus mokomuosius dalykus (matematiką, chemiją, fiziką). Šiuo metu Ozo gimnazijoje nuotolinio ugdymo paslaugomis naudojasi apie 1 135 mokiniai. Iš jų pagal visų dalykų ugdymo programą mokosi 379 mokiniai. „Lituanistinį paketą“ yra pasirinkę 756 vaikai; visi jie gyvena užsienyje.

2010–2012 m. Ozo gimnazija įgyvendino Europos socialinio fondo lėšomis finansuotą projektą VP1-2.2-ŠMM-05-K-01-003 „Inovatyvių e-mokymo(si) priemonių kūrimas ir diegimas nuotolinio mokymo(si) pamokose: e-mokymo(si) objektai 11-12 klasėms ir virtualios mokytojų paskaitos 9-10 klasėms“, kuriam skirtas finansavimas siekė 277 930 eurų. Projekto metu buvo įgyvendintos veiklos, skirtos:

- 1) 9-12 kl. kursą papildyti virtualiomis mokytojų paskaitomis (dalyko mokytojas surinks konkrečiai pamokai reikalingą metodinę medžiagą; apibendrins, aiškins, komentuos užduotis; parengs savo paskaitoms e-pateiktis, paskaitos konspektus), kuriomis mokiniai galės naudotis mokymosi procese);
- 2) 11-12 klasėms sukurti papildomus visų mokomųjų dalykų e-mokymo priemonių (su iliustracijomis, žemėlapiais, vaizdo, garso medžiaga, išoriniais šaltiniais, interaktyviomis užduotimis) kompleksus temoms. Tai suteiks galimybę individualizuoti ir diferencijuoti mokymą, optimaliau organizuoti pamoką, kai mokinių mokymosi lygis skirtingas;
- 3) sukurti ir įdiegti lietuvių kalbos ir Lietuvos istorijos dalykų modulius 10-12 klasėms.

Projekto metu taip pat buvo apmokyti mokytojai, suteikiant kompetencijų dirbti ir mokymosi procese diegti inovatyvias e-mokymosi priemones. Tačiau sukurtais mokymosi priemonėmis gali naudoti tik Ozo mokyklos ir jos partnerių mokiniai, projekto metu sukurti produktai nėra prieinami viešai arba mokykloms skirtose duomenų ir el. šaltinių bazėse.

Šaltinis: sudaryta PPMI, remiantis interviu su Ozo gimnazijos administracijos atstovais bei mokytojais medžiaga ir 2007–2013 ES struktūrinės paramos tinklapio informacija <http://www.esparama.lt/projektas?id=22065&order=&page=&pgsz=10>.

Ugdymo įstaigų atstovų bei tėvų nuomone, „lituanistinio paketo“ pasirinkimą vaikų ugdymui paaiškina tai, kad vaikui mokantis užsienio šalies švietimo įstaigoje, mokymasis nuotoliniu būdu pagal bendrąją programą būtų per didelis krūvis. Be to, remiantis 2019–2020 m. ir 2020–2021 m. bendruoju ugdymo planu mokytis nuotoliniu būdu pagal visą bendrąją ugdymo programą galima tik tokiu atveju, jei tėvai (globėjai) raštu yra deklaravę, kad mokinys toje šalyje nesimoko pagal bendrojo ugdymo programą⁴³. Tačiau svarbu atkreipti dėmesį, kad „lituanistinio paketo“ dalykų mokymasis vyksta pagal tų dalykų bendrąsias programas, taikomas mokymui kasdienio mokymo proceso organizavimo būdu.

Kokybiniai interviu atskleidžia, kad dalis mokinių renkasi mokytis nuotoliniu būdu pagal visą bendrojo ugdymo programą dėl kelių priežasčių:

- 1) dalyvavimo didelio meistriškumo sportininkų rengimo, tarptautinių dalykinių olimpiadų pasirengimo, meninės veiklos, tarptautinėje mokinių mobilumo (judumo) ar mainų programose;
- 2) adaptacijos užsienio mokykloje sunkumų arba nepalankių geografinių sąlygų lankyti mokyklą užsienyje;
- 3) tėvų apsisprendimo neleisti vaiko į mokyklą užsienyje;
- 4) laikino išvykimo pobūdžio arba nuolatinio keliavimo su tėvais dėl darbo ar kitų priežasčių (kai išvykstama ir mokslo metų viduryje).

Pasirenkant nuotolinį ugdymą pagal bendrąją ugdymo programą, siekiama išlaikyti vaiko ugdymo proceso vientisumą. Tokiais atvejais, nuotolinio ugdymo paslaugas teikianti mokykla gali pateikti gyvenamosios užsienio šalies institucijų reikalaujamą pažymą apie vaiko ugdymą nuotoliniu būdu.

Tiek mokantis pagal bendrąją ugdymo programą, tiek pasirinkus „lituanistinį“ paketą, nuotolinį ugdymą teikiančios akredituotos įstaigos išduoda pažymėjimą apie vaiko pasiekimus. Pastarasis aspektas yra ypač aktualus į užsienį išvykusioms šeimoms, kurios svarsto galimybę sugrįžti į Lietuvą. Interviu metu kalbinti tėvai išskyrė, jog svarstant sugrįžti į Lietuvą, vienas iš pagrindinių neapibrėžtumų, susijusių su vaiko (re)integracija lietuviškoje mokykloje, yra vaiko priskyrimas į klasę. Interviu dalyviai siekia išvengti vaiko priskyrimo į žemesnes klases, remiantis vaiko turimomis žiniomis, todėl tėvams yra itin svarbus pažymėjimas, nurodantis vaiko pasiekimų lygį.

Skirtingos mokymosi nuotoliniu būdu patirtys gyvenant užsienyje. Ritos dukra pusę metų gyvena vienoje ES valstybėje narėje ir mokosi nuotoliniu būdu visus dalykus pagal bendrojo ugdymo programą. Ji eina į pirmą gimnazijos klasę Lietuvos ugdymo įstaigoje, akredituotoje teikti nuotolinio mokymo paslaugas. Anot mamos, *„mes laikinai, mūsų tikslas buvo išvažiuoti laikinai ir žinojome, kad ten nepasilikime“*. Tokiu atveju pagrindinė priežastis rinktis nuotolinio ugdymo paslaugas buvo siekis nenutraukti vaiko ugdymosi proceso. Interviu metu Rita apžvelgė esminius sunkumus, su kuriais buvo susidurta mokantis nuotoliniu būdu. Pavyzdžiui, interviu dalyvė pabrėžė reikalaujamą didelį įsitraukimą į vaiko ugdymosi procesą: *„aš turiu vaidinti mokytojos vaidmenį, nors nesu nei baigusi pedagogikos, nei ką“*. Tačiau anot mamos, nepaisant visų sunkumų, nuotolinio ugdymo paslaugos yra vertinamos teigiamai ir nėra abejojama sėkminga vaiko reintegracija sugrįžus į Lietuvą.

⁴³ Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m. balandžio 15 d. įsakymas Nr. V-417 „Dėl 2019–2020 ir 2020–2021 mokslo metų pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrųjų ugdymo planų patvirtinimo“. Internetinė prieiga: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/de64d4615fb511e99684a7f33a9827ac?jfwid=12nbarx4pc> [žiūrėta: 2019-05-28]

Kitokia patirtimi dalijosi Jolita, kurios dukra užsienio šalyje lanko bendrojo ugdymo mokyklą, todėl Lietuvos ugdymo įstaigoje nuotoliniu būdu mokosi tik lietuvių kalbos, pasaulio pažinimo ir istorijos. Mama pastebi, kad nuotolinio ugdymo programa neatitinka į užsienį išvykusių vaikų poreikių, nes pirmiausia „mano dukra lankė amerikietiškos sistemos mokyklą ir jie nerašo dailyraščių. Jie rašo paprastai atskiromis raidėmis – tai jei reikėjo sėdėti ir rašyti dailyraščių“. Taip pat mama pastebi, kad, pavyzdžiui „[...] užsienyje gyvenantys olandai [aut. pastebėjimas – šeima gyvena ne Olandijoje] gali mokytis olandų kalbos kaip antrosios kalbos. Kaip nepagrindinės kalbos. Pavyzdžiui, jeigu aš galėčiau rinktis mokytis [dukrą] lietuvių kalbos kaip antros kalbos – tai čia būtų fantastika“. Tokiu atveju mama mano, kad būtų išspręstas pernelyg didelis mokymosi krūvis, tenkantis vaikams bei jų tėvams. Taip pat, anot mamos: „vaikai nemoka tiek lietuvių kalbos, kad galėtų išeiti pateiktą programą. Bet dabar koks yra pasirinkimas? Arba 100 procentų mokytis arba nieko nesimokyti. O tokio tarpinio varianto nėra. Labai gaila“.

Tad ŠMSM akredituotos ugdymo įstaigos sudaro galimybę mokytis nuotoliniu būdu visų dalykų pagal bendrojo ugdymo programą arba lietuvių kalbos, pasaulio pažinimo bei Lietuvos istorijos pasirinkus „litanistinį paketą“. Interviu medžiaga atskleidė, kad nuotolinio mokymosi formos pasirinkimas yra susijęs su išvykusių šeimų poreikiais, apsisprendimu sugrįžti į Lietuvą ir išvykimo pobūdžiu. Taip pat svarbu atkreipti dėmesį į ŠMSM akredituotų įstaigų suteikiamo vaiko pasiekimų įvertinimo pažymėjimo svarbą. Visgi interviu su tėvais parodė, jog pasitaiko atvejų, kai ŠMSM akredituotoje mokykloje mokiniai nuotoliniu būdu mokosi neformaliai, respondento žodžiais – „kaip laisvas klausytojas“. Tokiu atveju užsienyje gyvenantis vaikas iš mokyklos gauna užduotis ir turi atsiskaityti, tačiau nesikonsultuoja su mokytoju ir neturi galimybės gauti pasiekimus įvertinančio pažymėjimo. Tai rodo, kad akredituotos mokyklos bando prisitaikyti prie užsienyje gyvenančių asmenų poreikių įvairovės, net ir nesant atitinkamos teisinės bazės tokioms paslaugoms teikti.

Nuotolinio ugdymo procesas

Pusiau struktūruoti interviu su trijų akredituotų mokyklų administracijų atstovais atskleidė, kad Vilniaus Ozo gimnazija, Šiaulių Sendoros progimnazija bei Šiaulių Simono Daukanto gimnazija naudoja „Moodle“ atvirojo kodo žiniatinklinę virtualaus mokymosi aplinką, kuri yra suprojektuota padėti pedagogams organizuoti mokymosi kursus tinkle. Į aplinką yra įkeliami visi ugdymo medžiaga, taip pat mokyklos yra parengusios vaizdo pamokas, kuriose mokytojai aiškina dėstomąją medžiagą. Mokinys pamokas gali peržiūrėti neribotą skaičių kartų. Greta „Moodle“ sistemos yra pasitelkiama ir „Adobe Connect“ bei „Skype“ programų suteikiama funkcija atlikti vaizdo pokalbius tiek su pavieniu vartotoju, tiek su asmenų grupe.

Tėvų teigimu, nuotolinis ugdymas dažniausiai yra organizuojamas pasitelkus „Moodle“ aplinką mokiniams peržiūrint dėstomąją medžiagą, atliekant ir įkeliant atliktas užduotis. O „Skype“ programa yra naudojama konsultacijų su mokytojais metu ir atliekant atsiskaitymą žodžiu / žinių įvertinimą. Visgi, nors esama sistema yra siekiama suteikti vartotojui patogesnes nuotolinio ugdymo paslaugas, paslaugų gavėjai susiduria su naudojimosi nuotolinio mokymosi virtualia aplinka sunkumais. Interviu metu kalbinti tėvai pastebi, jog nuotoliniam ugdymui naudojama virtuali aplinka nėra patogi vartotojui, nes reikalauja papildomo darbo spausdinant, skenuojant arba fotografuojant ir įkeliant užduotis į sistemą. Galima išskirti ir sistemos trūkumus, susijusius su įkeliamų duomenų dydžiu. Keletas tėvų pabrėžė, kad nustatytas maksimalus leidžiamas duomenų dydis būna pernelyg mažas, kad būtų galima pateikti kokybiškai nufotografuotą užduotį. Kita vertus, interviu su akredituotų mokyklų administracijų atstovais ir tėvais analizė rodo, kad šiuo metu vis daugiau užduočių yra pateikiamos skaitmenine, interaktyvia forma. Tokiu būdu siekiama padidinti sistemos draugiškumą vartotojui ir sumažinti esamus nepatogumus nuotolinio mokymo paslaugų gavėjams.

Interviu su mokytojais bei tėvais atskleidžia, jog sėkmingam nuotolinio ugdymosi procesui svarbi yra net tik vartotojui patogi bei efektyvi virtuali mokymosi aplinka, bet ir tiesioginio mokinio bei mokytojo bendradarbiavimo galimybė. Kokybinio tyrimo metu surinkta informacija rodo, kad tiesioginiam vaiko ir mokytojo bendravimui ir konsultacijoms vykti dažnai trukdo nepatogus tvarkaraštis, menka mokinio motyvacija, iniciatyvaus mokytojo vaidmens nebuvimas, laiko juostų skirtumai. Pavyzdžiui, pastebima susiformavusi praktika, kad konsultacijos vyksta mokytojų nustatytu laiku, kuris ne visada būna patogus užsienyje mokyklą lankančiam arba kitos laikos juostos šalyje gyvenančiam mokiniui. Pavyzdžiui, Vilniaus Ozo gimnazijoje mokosi lietuvių kilmės vaikai, kurie naudojami nuotolinio ugdymo paslaugomis Kinijoje, Japonijoje, Australijoje ir JAV. Tokiais atvejais vienas iš pagrindinių sunkumų, susijusių su nuotoliniu ugdymu, – laiko juostų skirtumas – tampa ypač aktualus. Interviu dalyviai iš akredituotų švietimo įstaigų, teikiančių nuotolinio ugdymo paslaugas, pastebi, kad tokiais atvejais tiesioginės konsultacijos vykdomos rečiau, tačiau mokytojai derinasi prie mokinių galimybių atsiųsti bei atlikti užduotis.

Interviu su tėvais metu gautos informacijos analizė rodo, kad apskritai galimybė konsultuotis su mokytojais yra naudojama retai. Viena vertus, tėvai pastebi, kad ne visada sutartas konsultacijų laikas yra patogus į užsienį išvykusiems vaikams, kita vertus, tėvai abejoja pačių tiesioginių konsultacijų nauda. Teigiama, kad vieną arba porą kartų per savaitę teikiamos konsultacijos nėra naudingos. Taip pat interviu su tėvais atskleidžia, jog mokytojai bei mokyklų administracijų atstovai retai bendrauja su vaikų tėvais ir kontaktą bandoma užmegzti tik tada, kai vaikas ilgesnį laiką neprisijungia prie virtualios aplinkos. Tad nors techniškai ir formaliai galimybė konsultuotis su mokytoju yra suteikiama, interviu medžiaga atskleidžia, kad praktikoje ja yra naudojama retai, nepaisant teisės aktuose nustatyto pamokų skaičiaus mokiniams, ugdomiems nuotoliniu būdu. Pagrindinėmis to priežastimis interviu dalyviai įvardija nepatogų konsultacijų laiką, mokinių motyvacijos trūkumą bei laiko stoką, taip pat pastebimas iniciatyvaus mokytojo vaidmens trūkumas.

Mokyklų administracijų atstovai išskyrė, jog laiko juostų skirtumo problema iš dalies yra išsprendžiama sudarant tvarkaraščius. Nuotolinis ugdymas mokyklose, kurios yra ŠMSM akredituotos teikti nuotolinio ugdymo paslaugas, yra organizuojamas sudarant grupinių užsiėmimų ir individualių konsultacijų tvarkaraščius. Tačiau pripažįstama, kad skirstymas į grupinį ir pavienį mokymą yra labiau formalus. Praktikoje nuotoliniu būdu besimokantys mokiniai nesusijungia į grupę nustatytą laiką (t. y. nėra organizuojamas grupinis darbas), nors ir yra sudaroma galimybė prisijungti ir pasikonsultuoti dėl mokomosios medžiagos arba atlikti užduotis būtent tuo nustatytu metu. Mokytojo darbas yra finansuojamas bendra tvarka ir sudaromais papildomais susitarimais tais atvejais, kai mokytojas turi dirbti neįprastu paros metu. Interviu atskleidė, kad nei galiojant mokinio ir mokytojo darbo finansavimo krepšelių sistemai, nei įvedus naują etatinio apmokėjimo būdą, nėra susiduriama su sunkumais, kurie būtų tiesiogiai susiję su nuotoliniu mokymu kaip mokymo organizavimo forma.

Mokantis nuotoliniu būdu vaiko žinios ir pasiekimai yra įvertinami taip pat, kaip ir vaikų, besimokančių kasdiene ugdymo forma. Kiekvieno mokinio pamokos darbas yra įvertinimas. Tėvai virtualioje aplinkoje gali stebėti mokinio įvertinimus bei pažangą. Vertinimas vyksta įprasta Lietuvoje sistema – dešimties balų skalėje arba skiriant įskaitą pagrindinio ir vidurinio ugdymo pakopų mokiniams bei taikant idiografinį įvertinimą pradinėse klasių mokiniams. Interviu su teikti nuotolinį ugdymą akredituotų švietimo įstaigų atstovais ir mokytojais metu paaiškėjo, kad vaiko žinios yra įvertinamos tiesioginio kontakto su pedagogu metu. Tokiais atvejais mokytojas vaizdo pokalbio su vaiku metu patikrina ir įvertina vaiko pusmečio ir (arba) metų pasiekimus bei atliktus darbus. Tokiu būdu siekiama išspręsti vieną iš pagrindinių su vaiko, besimokančio nuotoliniu būdu, žinių vertinimu susijusią problemą – nustatyti mokinio atsiųstų atliktų užduočių autentiškumą. Visgi interviu su

mokytojais bei tėvais analizė rodo, kad tokia vertinimo sistema pasižymi tam tikrais trūkumais. Pavyzdžiui, yra pabrėžiama, kad mokantis nuotoliniu būdu, susiduriama su vaiko motyvacijos trūkumu. Taip pat minima, kad tik pavieniais atvejais mokiniai dar kartą mokytojui atsiunčia užduotis, kuriose yra atsižvelgiama į pedagogo pastabas. Taip pat dėl riboto tiesioginio kontakto nesant susiformavusio ryšio tarp mokinio ir mokytojo, jaunesnio amžiaus mokiniai patiria sunkumų atsiskaitymų metu bendraudami su mažai pažįstamu mokytoju. Tai atliepia ir interviu dalyvių išsakytas pastabas apie žemus nuotoliniu būdu besimokančių vaikų pasiekimus – dažniausiai yra pasiekiamas tik patenkinamas lygis ir tik pavienių mokinių pasiekimai yra aukšti. Pastarieji mokiniai yra motyvuoti, o į jų ugdymo procesą dažniau yra aktyviai įsitraukę tėvai; dalis iš šių mokinių taip pat pasiekia aukštus rezultatus išlaikę valstybinius egzaminus.

Galiausiai, pusiau struktūruoti interviu atskleidė, jog nuotolinis ugdymas yra paremtas **individualiu mokinio darbu**. Interviu su mokytojais parodo, kad darbo metodika skiriasi nuo metodikos, taikomos dieninio ugdymo procese. Vaikams, kurie mokosi nuotoliniu būdu, tenka daugiau individualaus darbo, nes tikimasi savarankiško užduočių atlikimo ir medžiagos įsisavinimo. Anot interviu su mokyklų administracijų ir mokytojų atstovais dalyvių, konsultacija su mokytojais yra prasminga tada, kai jos metu yra užtvirtinamos vaiko savarankiškai įsisavintos žinios. Tuo pat metu kaip ypač svarbų nuotolinio ugdymo dėmenį mokytojai įvardija **tėvų įsitraukimą**.

Šią išvalgą patvirtina ir atlikti interviu su tėvais. Tik pavieniais atvejais nuotolinis ugdymas vyksta sklandžiai be tėvų įsitraukimo. Kitais atvejais, pasak interviu dalyvių, tėvai jaučiasi atliekantys mokytojo vaidmenį. Daugiausia tėvų įsitraukimo reikalauja papildomas mokomosios medžiagos išaiškinimas, nes dažniausiai pateikta aiškinamoji dalyko medžiaga nėra pakankama išsami. Pastebima, jog trūksta pagrindinių dalykų sąvokų vertimų į užsienio kalbas bei nėra nurodoma, koku būdu geriausia padėti vaikui įsisavinti mokomąją medžiagą. Tėvų teigimu, užduočių spausdinimas, skenavimas bei talpinimas į virtualią mokymosi aplinką taip pat reikalauja ne tik nemažai tėvų įsitraukimo, bet ir papildomų išteklių, tokių kaip kopijavimo aparatas, pakankamai aukštos kokybės kamera. Šių materialių išteklių trūkumas gali būti ypač aktualus neseniai emigravusioms šeimoms. Taip pat, nors dalis kalbintų tėvų yra įsitraukę į vaiko ugdymo nuotoliniu būdu procesą, tačiau, abiem tėvams dirbant visu etatu, jie neturėtų galimybių skirti daug laiko pagalbai vaikui mokytis nuotoliniu būdu.

Violetos dukra dalyvauja aukšto lygmens meninėje veikloje ir 2018–2019 mokslo metus praleido užsienyje (ne Europos valstybėje). Mergina gyvenamojoje užsienio šalyje mokyklos nelanko, o ateinančiais mokslo metais planuoja sugrįžti į Lietuvą ir toliau tęsti mokslus. Todėl, siekiant, kad nenutuktų jos ugdymosi procesas, Violetos dukra Lietuvos ugdymo įstaigoje mokosi nuotoliniu būdu aštuntoje klasėje pagal visą bendrojo ugdymo programą. Interviu metu kalbinta mama, paklausta, kaip vyksta dukros mokymasis nuotoliniu būdu, pateikia atsakymą, jog „visos pamokos būna internete PDF failais, būna paaiškinimai ir ji pati turi analizuoti pamoką. Ji pati naudoja „Google“ paiešką. Jai neužtenka to, kas yra išdėstyta [...]. Galimybė konsultuoti ir bendrauti su mokytoja yra sudaroma per „Skype‘q“. Ji analizuoja pamoką ir daro namų darbus. Atsidarius virtualią mokymosi aplinką yra tam tikras laikas nustatytas, pavyzdžiui, kai vyksta kontroliniai, atidarai programą ir ji veikia tam tikrą laiką ir per tą laiką turi atlikti kontrolinį darbą arba atsiskaitymą ir kelis kartus būna akivaizdus atsiskaitymas. Ta prasme, kad su mokytoja tam, kad ji įsitikintų, kad tikrai už jį kažkas nerašo kontrolinių. Tada užduoda vaikui klausimus“. Paklausus apie reikalaujamą tėvų įsitraukimą, mama pastebi, kad jos dukra yra savarankiška ir jai nereikėjo daug pagalbos: „Galbūt vieną kartą per tris mėnesius ji manęs užklausa, jeigu kažko nesupranta. Ir tai, ten būna etikos pamoka [...], o matematikos, chemijos ir fizikos dalykų tikrai neklausia“.

Priešinga patirtimi dalijasi Ričardas, kuris su šeima gyvena vienoje ES valstybėje narėje. Jo sūnus lanko 1 klasę Lietuvos ugdymo įstaigoje ir mokosi nuotoliniu būdu lietuvių kalbos ir istorijos. Anot vaiko tėčio, mokantis nuotoliniu būdu „naudojama yra nuotolinio mokymosi sistema „Moodle“ mokymosi medžiagos pateikimui ir jos administravimui. Mokomoji medžiaga yra skaitmeninė medžiaga ir vaizdo įrašai [...] yra griežti reikalavimai, kada turi būti atsiskaityta su užduotimis. Pagrindė darbas su „Moodle“, daugiau jokių priemonių lyg ir nepastebėjau. Yra naudojami ir testai pačio „Moodle“ paruošti, yra ir ranka užduotys [...]. Yra tam tikri dalykai, kuriuos reikia piešti, padaryti ar iškarpyti. Yra paruoštos instrukcijos, kaip tą reikia padaryti – įkelti vaizdo įrašą ar nuotrauką. Kitaip sakant, tiek elektroniniais dokumentais, tiek ir „Moodle“ sisteminiu funkcionalumu pasinaudoja – tai testai, „quiz'ai“ ir taip toliau“. Visgi, kaip pastebi vaiko tėtis, tokia sistema reikalauja „papildomo techninio įsikišimo. Tėvai turi pasistengti vaiką užregistruoti ir paleisti jam tinkamą programą, kad jis galėtų naudotis ja“.

Tad, remiantis tyrimo metu surinkta medžiaga, pastebima, kad nuotolinio ugdymo paslaugų teikimo organizavimo trūkumai sukuria papildomus iššūkius paslaugų gavėjams. Pavyzdžiui, nuotolinis ugdymas tiek pagal bendrąją ugdymo programą, tiek ir pagal „lituanistinį“ paketą reikalauja didelio tėvų įsitraukimo. Viena vertus, tėvai atlieka pedagogų vaidmenį ir padeda vaikui įsisavinti mokomąją medžiagą. Taip pat galima išskirti ir kitą iššūkį, su kuriuo susiduria paslaugų gavėjai, – tiesioginio mokinio bei mokytojo kontakto trūkumas. Kita vertus, tėvai, kurių vaikai mokosi pradinio arba pagrindinio ugdymo pakopose, savo atžaloms taip pat padeda naudotis virtualia mokymosi aplinka. Šie sunkumai mažina nuotolinio ugdymo paslaugų prieinamumą ir patrauklumą. Tai patvirtina interviu metu išsakytos išvalgos, jog dalis šeimų atsisako nuotolinio ugdymo paslaugų. Pagrindinė šio pasirinkimo priežastimi išskirdami pernelyg didelį krūvį, tenkantį tiek vaikui, tiek ir jo tėvams. Galiausiai, sunkumai, su kuriais susiduria paslaugų gavėjai, bei nuotolinio ugdymo proceso trūkumai lemia teikiamų paslaugų kokybę. Stokojant tiesioginių konsultacijų su mokytoju ir tėvams neturint galimybių aktyviai dalyvauti ir skirti laiko vaiko nuotoliniam ugdymui, mokinys ne visada sėkmingai įsisavina mokomąją medžiagą. Dėl riboto bendradarbiavimo tarp šeimos ir pedagogų nėra įvertinama teikiamų paslaugų kokybė bei jų atitiktis į užsienį išvykusių vaikų poreikiams, o mokyklos lygmeniu atliekamos tėvų apklausos nėra viešos ir nesudaro galimybės palyginti skirtingų ugdymo įstaigų teikiamų paslaugų kokybės.

Švietimo įstaigų bendradarbiavimo galimybės

ŠMSM akredituotos įstaigos, kurios teikia nuotolinio ugdymo paslaugas, aktyviai bendradarbiavo tarpusavyje, besiruošdamos pradėti teikti nuotolinio mokymo paslaugas. Tačiau šis bendradarbiavimas neišliko aktyvus. Oficialiai teikiančios nuotolinį ugdymą įstaigos tarpusavyje dalinasi mokomosios medžiagos pavyzdžiais, ugdymo metodais ir darbo virtualioje aplinkoje patirtimi. tačiau interviu parodė, kad mokyklų mokytojai patys kuria mokymo medžiagą. Interviu su mokyklų administracijų atstovais atskleidė, kad dažniausiai ugdymo įstaigos kreipiasi į Ozo gimnaziją, kuri turi sukaupusi ilgametę nuotolinio ugdymo patirtį visose bendrojo ugdymo pakopose. Akcentuojama ir tai, jog su Ozo gimnazija buvo bendradarbiaujama dar prieš kitoms mokykloms pradedant teikti nuotolinio ugdymo paslaugas. Ozo gimnazija konsultuodavo mokyklas apie reikiamas mokytojų kompetencijas bei būtinus informacinių ir komunikacinių technologijų išteklius, norint pradėti teikti šią paslaugą. Tačiau Ozo gimnazijos ES struktūrinių fondų lėšomis finansuoto projekto metu sukurta nuotolinio mokymo medžiaga (metodinės priemonės ir užduotys) nėra viešai prieinama ir kitos mokyklos negali ja naudotis, teikdamos nuotolinio mokymo paslaugas. Taip pat galima išskirti ir Šiaulių Simono Daukanto gimnazijos bendradarbiavimą su Lietuvos nuotolinio ir e. mokymosi (LieDM) asociacija. Šis bendradarbiavimas suteikia Simono Daukanto gimnazijai galimybę naudotis LieDM serveriuose įdiegta virtualia mokymosi aplinka „Moodle“ bei naudotis asociacijos administruojama vaizdo konferencijų sistema („Adobe Connect“).

Užsienio šalyse veikiančių lituanistinių mokyklų bendradarbiavimas su ŠMSM nuotolinį mokymą teikti akredituotomis įstaigomis nėra labai paplitęs ir dažniausiai vyksta su „lituanistinį paketą“ siūlančia Vilniaus Ozo gimnazija. Interviu su Lietuvos ugdymo įstaigų mokytojais bei administracijų atstovais atskleidė, kad pedagogai iš lituanistinių mokyklų kreipiasi su prašymu pasidalinti darbo nuotoliniu būdu patirtimi bei mokomąja medžiaga. O interviu su lituanistinių mokyklų atstovais parodė, jog kartais lituanistinės mokyklos padeda vaikams mokytis pagal nuotolinio ugdymo programas. Vaikai nuotolinio ugdymo įstaigos skirtas užduotis atlieka kartu su lituanistinėje mokykloje dirbančiais pedagogais. Tokiais atvejais užduotys ir mokymo medžiaga yra naudojama tik konkretaus vaiko mokymui ir nėra integrali lituanistinės mokyklos darbo programos dalis. Lituanistinių mokyklų mokytojai yra mokinio nuotolinio ugdymo programos kuratoriai ir padeda jam įsisavinti žinias. Kitaip tariant, lituanistinės mokyklos darbuotojai atlieka mokytojų darbą, užtikrina sklandų vaiko ugdymosi procesą, o nuotolinį ugdymą teikti akredituota įstaiga atlieka tik vaiko pasiekimų įvertinimą ir išduoda pažymėjimą apie pasiekimus. Nuotolinį ugdymą teikiančios Lietuvos ugdymo įstaigos yra suinteresuotos plėtoti tokį bendradarbiavimą, nes lituanistinių mokyklų mokiniui teikiama pagalba leidžia pritraukti ir išlaikyti nuotoliniu būdu besimokančius mokinius.

Šias išvalgas patvirtina ir nuotoliniu būdu besimokančių bei lituanistinę mokyklą lankančių vaikų tėvai. Interviu atskleidė, jog mokantis tiek pagal visą bendrąją ugdymo programą, tiek ir pasirinkus „lituanistinį paketą“ yra susiduriama su dideliu mokymosi krūviu ir mokymosi sunkumais. Tad nuotolinis ugdymas yra derinamas su lituanistinės mokyklos lankymu siekiant padėti vaikams įsisavinti mokomąją medžiagą bei sumažinti tėvų įsitraukimo poreikį. Interviu su tėvais metu surinkta medžiaga leidžia tokio bendradarbiavimo galimybę vertinti teigiamai. Interviu dalyviai išskiria, kad, mokantis nuotoliniu būdu lituanistinėje mokykloje, vaiko lietuvių kalbos žinios tobulėja greičiau, yra sukuriamos sąlygos bendrauti su lietuvių kilmės vaikais bei yra sumažinama didžioji dalis administracinės naštos, tenkančios tėvams. Vis dėlto, tokiu būdu nuotolinio ugdymo paslauga yra finansuojama tiek iš Lietuvos bendrojo ugdymo įstaigoms paskirstomų lėšų, tiek užsienyje gyvenančių vaikų tėvų lėšomis sumokant už lituanistinės mokyklos lankymą.

Arinos dukra (13 m.) baigė 5 klases Lietuvos ugdymo įstaigoje, teikiančioje nuotolinio mokymo paslaugas. Mergaitė nuotoliniu būdu mokėsi pagal „lituanistinį paketą“ ir tuo pačiu metu lanko lituanistinę mokyklą užsienyje. Mergaitės istorija atspindi lituanistinės mokyklos bei ŠMSM akredituotos ugdymo įstaigos bendradarbiavimo galimybes. Anot mamos, *„mokosi pagal programą ir pagal „Šaltinėlių“. Mokosi tik lietuvių kalbą. Valandą skiria užklasinėi veiklai. Įvedamos visos šventės, lietuvių mūsų kultūros, visas šventes švenčiame. Aš namie negaliu sukurti tokios aplinkos. O ten vyksta minėjimai, daug informacijos gauna ir vaikų rate visiškai kitaip priima tą informaciją [...]. tris valandas per savaitę vaikai praleidžia su lietuvių kalba ir tada valandą užklasinėi veiklai“*. Mama pastebi, jog lituanistinės mokyklėlės mokytojai padeda vaikui geriau įsisavinti mokomąją medžiagą ir sumažina reikalaujamą tėvų įsitraukimą. Taip pat interviu metu buvo atkreiptas dėmesys į tai, kad dukros pažanga priklauso nuo lituanistinės mokyklos mokytojos: *„gal mokytoja, kaip ji išdėsto, pateikia tą informaciją, turėjo du metus labai šaunią mokytoją ir [...] tada viskas priklauso nuo mokytojos“*. Galiausiai, mama pastebi, jog *„[Lietuvos mokyklos pavadinimas] programa ir mažos klasės [...] lituanistinėje mokykloje [...] suteikiamas didelis dėmesys vaikui. Mano draugės sūnus vienas mokėsi per „Skype“ ir paskui atsiskaitydavo kažkokia tokia maždaug forma. Tai yra nuobodu ir vaikui neįdomu. Vis tiek toje mokykloje ir draugai, ir vaikai, ir šventės būna. Ten ne tik mokosi vien lietuvių kalbos, bet dabar, pavyzdžiui, buvo muzikos savaitė ir mokėsi apie M. K. Čiurlionį ir piešinį darbą reikėjo padaryti. Plečiasi akiratis. Bet tai irgi yra lietuvių kalba, kompozitorius, žodžių ratas didėja ir įvardija kitaip ir supranta. Nes žodynas dabar siaurėja, nes namie nekalba apie kompozitorius. Tos mokyklos ir įneša daugiau ir plačiau. Gaunasi nenuobodu, atsakingesnis bendravimas ir žodyno plėtimas“*.

Galiausiai, interviu metu buvo pastebėta, kad Vilniaus Ozo gimnazija ir Šiaulių „Sandoros“ progimnazija siekia bendradarbiauti su lietuvių bendruomenėmis ir lituanistinėmis mokyklomis užsienyje. Pagrindinis bendradarbiavimo tikslas – informacijos apie mokyklų siūlomas paslaugas viešinimas, tikintis paskatinti į užsienį išvykusius vaikus rinktis nuotolinio ugdymo paslaugas.

Apibendrinant akredituotų ugdymo įstaigų teikiamų nuotolinio ugdymo paslaugų analizę, būtina pastebėti, kad šiuo metu trūksta patikimų ir lengvai prieinamų duomenų apie naudojimąsi nuotolinio ugdymo paslaugomis, kurie leistų stebėti ir analizuoti tendencijas, paslaugų kokybę ir prieinamumą. Mokinių registro informacija neleidžia identifikuoti užsienyje gyvenančių asmenų, besinaudojančių nuotolinio mokymo paslaugomis, skaičiaus, ugdymo organizavimo formos ir pasirinktos programos. Todėl informacijos, būtinos valdymo sprendimams priimti reikalauja papildomų pastangų ir išteklių. Šios tyrimo rėmuose atlikta analizė parodė, kad naudojimas nuotolinio ugdymo paslaugomis yra santykinai retas, ir užsienyje gyvenančių mokinių, besimokančių nuotoliniu būdu, skaičius didėja tik Ozo gimnazijoje. Pasirenkant nuotolinį mokymą, dažniau mokomasi „lituanistinio paketo“ dalykų, taip pat nuotoliniu būdu dažniau mokosi pradinio ir jaunesnio pagrindinio ugdymo pakopose. Interviu metu kalbinti vaikų tėvai akredituotų ugdymo įstaigų teikiamas nuotolinio ugdymo paslaugas, jų kokybę ir paslaugų teikimo organizavimo procesą vertino nevienareikšmiškai, o kokybinio tyrimo pobūdis leido identifikuoti tik individualias patirtis. Siekiant ateityje turėti patikimą ir lengvai prieinamą informaciją apie paslaugų kokybę, svarbu sudaryti prielaidas reguliariai gauti grįžtamąjį ryšį iš paslaugos gavėjų, pavyzdžiui, vykdant nuotoliniu būdu besimokančių vaikų tėvų apklausas dėl pasitenkinimo paslaugomis.

3.3. Nuotolinio mokymo paslaugų atitiktis į užsienį išvykusių vaikų poreikiams

Šiame poskyryje yra įvertinama nuotolinio ugdymo paslaugų atitiktis išvykusių vaikų poreikiams, remiantis pusiau struktūruotais interviu, atliktais su ŠMSM akredituotų mokyklų administracijų atstovais bei pedagogais, lituanistinių mokyklų pedagogais bei administracijų atstovais ir tėvais, kurių vaikai mokosi nuotoliniu būdu ir / arba lanko lituanistinę mokyklą.

Remiantis tyrimo metu surinktais duomenimis, galima išskirti, kad dalis tėvų, kurių vaikai mokosi nuotoliniu būdu, teigiamai vertina tokias paslaugas. Šeimos, kurių migracijos pobūdis yra trumpalaikis dėl darbo misijų, vaikų dalyvavimo aukšto meistriškumo sportinėje arba meninėje veikloje arba šeimos, kurios yra apsisprendusios arba planuoja sugrįžti į Lietuvą, išskiria, jog nuotolinis ugdymas **suteikė galimybę** iš Lietuvos ir tuo pačiu **nenutraukti vaiko ugdymosi proceso**. Interviu metu kalbinti vaikų tėvai pastebi, jog suteikiama galimybė mokytis pagal visą bendrojo ugdymo programą nuotoliniu būdu sudaro sąlygas **sklandžiai vaiko (re)integracijai** Lietuvos ugdymo įstaigose, o suteikti vaiko pasiekimų lygį nurodantys pažymėjimai užtikrina **galimybę vaikui tęsti mokymąsi** Lietuvoje kartu su **bendraamžiais**.

Nuotolinio ugdymo paslaugas teigiamai vertina ir dalis tėvų, kurie artimiausiu metu neplanuoja sugrįžti į Lietuvą. Interviu metu buvo atkreiptas dėmesys į sudarytas galimybes išsaugoti vaiko lietuvių kalbos žinias gyvenant užsienyje. Tėvai išskiria, jog nuotolinio ugdymo paslaugos prisidėjo tiek prie vaiko **lietuvių kalbos žinių išsaugojimo**, tiek ir **prie jų tobulinimo**. Taip pat tėvai teigiamai vertina

galimybę nuotoliniu būdu mokytis pagal „lituanistinį“ paketą. Tokiu būdu vaikas turi galimybę ne tik tobulinti lietuvių kalbos žinias, bet ir susipažinti su Lietuvos istorija bei kultūra.

Vis dėlto, tyrimo metu surinkti duomenys atskleidžia, kad ne visada nuotolinio ugdymo paslaugos yra vertinamos teigiamai. Pirmiausia, interviu metu surinkti duomenys atskleidė, kad **mokymasis nuotoliniu būdu reikalauja intensyvaus ir nuolatinio tėvų įsitraukimo bei pagalbos** tiek aiškinantis pačią mokymo medžiagą, tiek palaikant vaiko motyvaciją reguliariai atlikti individualias užduotis. Įvertinę, kiek laiko reikia skirti padėti vaikui mokytis nuotoliniu būdu, kai kuriais atvejais tėvai nutraukia šią ugdymo formą. Taip pat svarbu atkreipti dėmesį ir į tai, kad dažnai „lituanistinės“ nuotolinio ugdymo formos yra atsisakoma, kai yra išeinama pradinį klasių programa. Interviu metu kalbinti tėvai atkreipia dėmesį, kad tokiais atvejais išeiti 5-tos ir aukštesnių klasių programą darosi pernelyg sunku, nes programa tampa sudėtingesnė ir reikalauja vis didesnio tėvų įsitraukimo į vaiko ugdymo procesą. Vaikams, kurie lanko bendrojo lavinimo mokyklą užsienyje, nuoseklus nuotolinis lituanistinių dalykų mokymasis pagal formalią ugdymo programą tampa pernelyg dideliu papildomu mokymosi krūviu, kuris arba atmetamas iškart, arba nutraukiamas po poros metų.

Interviu su lituanistinių mokyklų atstovais ir tėvais atkreipia dėmesį į nuotolinio ugdymo programų trūkumus. Pirmiausia yra teigiama, kad „lituanistinis paketas“ arba **lituanistinė nuotolinio ugdymo programa** yra parengta **neatsižvelgiant į užsienyje gyvenančių vaikų socialinį bei kultūrinį kontekstą**. Lituanistinių mokyklų mokytojų teigimu, nuotolinio ugdymo medžiaga yra lokalizuota (t. y. skirta gyvenantiems Lietuvoje) ir perpildyta aspektų, kurie neturi jokios pridėtinės vertės užsienyje gyvenantiems mokiniams. Nuotolinio ugdymo programa yra paremta bendrąja ugdymo programa, kuri yra skirta Lietuvos ugdymo įstaigoms ir nuosekliojo mokymosi formai. Todėl dalis tėvų, kurie neplanuoja artimiausiu metu sugrįžti į Lietuvą, išreiškia nusivylimą nuotolinio ugdymo programomis, nes teikiamos nuotolinio ugdymo paslaugos neatitinka jų poreikių. Dėl šios priežasties dalis šeimų atsisako nuotolinio ugdymo paslaugų po vienerių metų arba kai yra baigiama pradinio ugdymo programa. Atsižvelgiant į šiuos trūkumus, interviu dalyviai siūlo tobulinti lituanistinio ugdymo programas koncentruojantis į lietuvių kalbos, kaip užsienio kalbos, mokymo ypatumus skirtingų amžiaus grupių ir žinių lygio asmenims.

Dar vienas nuotolinio mokymosi trūkumas yra susijęs su pačia nuotolinio ugdymo sistema. Surinkti kokybiniai duomenys atskleidė, jog **nepakanka mokytojų konsultacijų ir pagalbos, grįžtamojo ryšio** (pvz., informacijos apie vertinimų rezultatus), mokymosi procesas paliekamas savieigai ir tėvų priežiūrai. Pasirinkus nuotolinį mokymą yra susiduriama ir su virtualios mokymosi aplinkos techniniais apribojimais bei trūkumais. Interviu metu tėvai išskyrė, jog dažnai pasitaiko sistemos klaidų, kai nėra leidžiama patalpinti medžiagos arba pateikta prastos kokybės medžiaga, pavyzdžiui, blogai girdisi patalpintas garso įrašas. Taip pat interviu dalyviai pastebi, kad virtuali mokymosi aplinka nėra pritaikyta kitokioms nei „Windows“ operacinėms sistemoms.

Taip pat svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad dėl ribotos socialinės sąveikos užsienyje gyvenantys mokiniai, kurie mokosi nuotoliniu būdu tiek pavieniui, tiek ir grupine forma, beveik nebendrauja tarpusavyje. O mokytojai nesiima iniciatyvaus vaidmens skatinti vaikų bendravimą. Todėl tėvai yra linkę rinktis vietinės bendrojo lavinimo mokyklą ir, esant galimybei, lituanistinę mokyklą, kur vaikas tiesiogiai mezga socialinius ryšius ir aktyviai perima integracijai svarbius bendravimo toje šalyje ypatumus. Kaip praktinė kliūtis mokytis nuotoliniu būdu (ypač gauti kokybiškas mokytojų konsultacijas) buvo paminėtas ir laiko juostų skirtumas tarp Lietuvos ir kai kurių užsienio šalių.

Galiausiai, surinkta interviu medžiaga atskleidžia lituanistinių mokyklų ir nuotolinį mokymą teikiančių įstaigų bendradarbiavimo galimybes. ŠMSM akredituotos įstaigos galėtų vykdyti tas pačias kalbos mokymo, identiteto stiprinimo funkcijas, bet orientuotis į tuos, kuriems lituanistinės mokyklos nepasiekiamos dėl didelių geografinių atstumų, tėvų užimtumo ar kitų apribojimų. Savo ruožtu lituanistinės mokyklos, esant galimybei, taip pat galėtų plėtoti nuotolinį lituanistinį mokymą užsienio šalyse, siūlydamos tokias paslaugas asmenims, kurie ne visada gali fiziškai pasiekti lituanistinę mokyklą ir gauti jos teikiamas paslaugas. Lituanistinių mokyklų bei ŠMSM akredituotų įstaigų bendradarbiavimas sudaro prielaidas konsultuotis su lituanistinėmis mokyklomis bei kurti bendras neformalias nuotolinio lituanistinio ugdymo programas. Interviu dalyviai pastebi, jog neformalaus lituanistinio švietimo paslaugos paprastai adaptuojamos pagal šalies ypatumus ir vykdomos pagal programas, kurios yra kur kas paprastesnės ir lengvesnės nei Lietuvoje naudojamos programos. Šie pastebėjimai rodo ne tik skirtingo lygio, bet ir lengvai adaptuojamų nuotolinio mokymo programų bei metodinių priemonių poreikį.

4. Nuotolinio mokymo paslaugų plėtros galimybės

Atliekant interviu su tyrime dalyvauti sutikusių ugdymo įstaigų (detaliau apie mokyklų atranką žr. 4 priedą) administracijų atstovais buvo siekiama sužinoti apie mokyklų turimą ankstesnę patirtį teikiant nuotolinio ugdymo paslaugas, turimus IKT išteklius, mokytojų kompetenciją ir motyvaciją teikti nuotolinio ugdymo paslaugas. Interviu parodė, kad pasitaiko atvejų, kai mokyklos nuotolinio ugdymo paslaugas teikia savivaldybės patvirtinta tvarka arba neformaliai. Taip pat buvo surinkti kokybiniai duomenys, leidę identifikuoti mokyklas, turinčias potencialo plėtoti nuotolinio mokymo paslaugas, remiantis galiojančiais nuotolinio ugdymo proceso organizavimo kriterijais (žr. 5 priedą, kuriame apibendrinami interviu rezultatai ir mokyklų atitikimas šiems kriterijams).

Remiantis interviu rezultatais detalesnei analizei buvo atrinktos penkios ugdymo įstaigos, kuriose buvo surengtos fokusuotos grupinės diskusijos, siekiant įvertinti mokyklų pasirengimą teikti nuotolinio ugdymo paslaugas, susipažinti su mokytojų darbo organizavimo tvarka, identifikuoti mokyklos valdomus išteklius ir įrangą bei įvertinti mokytojų būtinas kompetencijas darbui nuotoliniu būdu. Fokusuotos grupinės diskusijos Klaipėdos „Vyturio“ progimnazijoje, Kauno Kazio Griniaus progimnazijoje, Marijampolės „Saulės“ pradinėje mokykloje, Kaišiadorių Vaclovo Giržado progimnazijoje ir Vilniaus lietuvių namuose parodė, kad viena vertus, dalis ugdymo įstaigų (Kauno K. Griniaus progimnazija ir Klaipėdos „Vyturio“ progimnazija) yra sukaupusios didelę ugdymo nuotoliniu būdu patirtį bei atitinka keliamus nuotolinio ugdymo organizavimo kriterijus. Šios mokyklos galėtų oficialiai teikti nuotolinio ugdymo paslaugas į užsienį išvykusiems asmenims pagal bendrojo ugdymo programą arba „lituanistinį paketą“.

Kita vertus, fokusuotos grupinės diskusijos Marijampolės bei Kaišiadorių mokyklose nurodo alternatyvaus nuotolinio ugdymo galimybę. Šios mokyklos pasižymi sąlyginai nedideliu išvykstančiųjų srautu bei sukaupia neformalaus nuotolinio ugdymo patirtimi. Suteikiant Marijampolės „Saulės“ pradinei mokyklai bei Kaišiadorių Vaclovo Giržado progimnazijai galimybę lanksčiai teikti nuotolinio ugdymo paslaugas, būtų sudaromos prielaidos didinti nuotolinio ugdymo paslaugų prieinamumą bei atitiktį išvykusiųjų poreikiams. Galiausiai, fokusuota grupinė diskusija Vilniaus lietuvių namuose nurodo nuotolinio ugdymo programos, pritaikytos vaikams, planuojantiems sugrįžti ir (re)integruotis Lietuvoje, poreikį.

Toliau šios ataskaitos dalies skyriuose yra pristatoma neformaliai arba pagal kitas tvarkas Lietuvos ugdymo įstaigų teikiamų nuotolinio mokymo paslaugų analizė ir, remiantis fokusuotų grupinių diskusijų rezultatais, nagrinėjamos nuotolinio ugdymo paslaugų plėtros galimybės.

4.1. Neformaliai arba pagal kitas tvarkas Lietuvos ugdymo įstaigų teikiamo nuotolinio ugdymo paslaugos

Anksčiau atliktos žvalgomosios nuotolinio mokymo situacijos analizės⁴⁴ metu 2018 m. PPMI surinkti kokybiniai duomenys ir bendrojo ugdymo įstaigų apklausa parodė, kad dalyje įstaigų nuotolinio ugdymo paslaugos yra teikiamos neformaliai arba vadovaujantis kitomis tvarkomis. Kitaip tariant, mokytojai, tėvų prašymu ir / ar savo pačių iniciatyva nuotoliniu būdu konsultuoja išvykusius mokinius. Paprastai neformaliai vaikai mokosi nuotoliniu būdu tose mokyklose, kurias lankė prieš išvykdami į užsienį ir / arba į kurias po kurio laiko planuoja sugrįžti. Švietimo paslaugų sugrįžusiems asmenims poreikio savivaldybėse tyrimas parodė, kad tokia pagalbos forma yra paplitusi tarp lietuvių šeimų, kurios į užsienį išvyksta trumpam arba tarp šeimų, kurios tvirtai yra apsisprendusios dėl grįžimo į Lietuvą. Kalbinti tėvai įvardija, kad prieš išvykdami susisiečia su jų vaikų mokyklos pedagogais bei administracijos atstovais ir susitaria dėl neformalių nuotolinio ugdymo paslaugų teikimo⁴⁵.

Neformalaus nuotolinio ugdymo teikimo poreikis kyla dėl emigracijos tendencijų. Dalies mokyklų, ŠMSM atrinktų dalyvauti šiame tyrime (detali informacija apie atranką pateikiama 4 priede), administracijų atstovų teigia, kad nuotolinio ugdymo paslaugas neformaliai pradėjo teikti atsižvelgdami į tėvų, planuojančių išvykti, išreikštą paslaugų poreikį. Tėvai dažniausiai dėmesį atkreipia į jau užsimezgusį mokytojo ir mokinio ryšį ir mano, kad nepriklausomai nuo emigracijos trukmės, vaiko ugdymo procesas bus sėkmingesnis, tęsiant darbą nuotoliniu būdu su vaikui pažįstamais pedagogais.

Pusiau struktūruoti interviu atskleidė, kad dalis įstaigų nuotolinio ugdymo paslaugų aktualumą ir plėtros galimybes sieja su mažėjančiu mokinių skaičiumi ir mokyklos finansiniu išlikimu. Keletas tyrime sutikusių dalyvauti Lietuvos švietimo įstaigų susiduria su mokinių trūkumu, tad tokių mokyklų administracijų atstovai galimybę teikti nuotolinį ugdymą traktuoja kaip būdą išvengti mokyklos uždarymo. Pavieniais didmiesčių mokyklų atvejais yra susiduriama ir su priešinga situacija, kai mokyklos klasės yra perpildytos ir neužtenka pedagogų. Tokiais atvejais poreikis teikti nuotolinio ugdymo paslaugas yra grindžiamas siekiu įtraukti dėl vietos trūkumo konkrečios mokyklos lankyti negalinčius vaikus, siekiant paruošti juos integracijai į tos mokyklos bendruomenę arba suteikti jų poreikius atitinkančias mokymo paslaugas.

Vis dėlto, neformalus nuotolinis mokymas susiduria su iššūkiais, nes jis nėra reglamentuotas ir mokymo įstaiga, kuri nėra akredituota ŠMSM teikti nuotolinio ugdymo paslaugas, nedokumentuoja į užsienį išvykstančiam vaikui teikiamų paslaugų ir dažnai mokinys yra išbraukiamas iš mokinių sąrašo. Jei nėra deklaruojamas išvykimas ir mokinys lieka ugdymo įstaigos sąrašuose, grįžęs toks mokinys turi atsiskaityti už praleistą laikotarpį, tad toks ugdymo organizavimas yra panašus ir į neformalizuotą savarankišką mokymąsi. Alternatyva neformalizuotoms ugdymo paslaugoms į užsienį išvykusiems asmenis yra nuotolinio ugdymo paslaugų teikimas vadovaujantis savivaldybės sprendimu patvirtinta tvarka dėl mokyklos atitikties LR švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatytiems mokymo nuotoliniu ugdymo proceso organizavimo kriterijams. Tokiu atveju ugdymo įstaigai yra suteikiamos teisės teikti nuotolinio mokymo paslaugas tos savivaldybės teritorijoje registruotiems asmenims. Pagal tokią tvarką

⁴⁴ Ši žvalgomoji analizė buvo parengta atliekant „Švietimo paslaugų sugrįžusiems asmenims poreikio savivaldybėse“ tyrimą (PPMI, 2018).

⁴⁵ „Švietimo paslaugų sugrįžusiems asmenims poreikio savivaldybėse“ tyrimas (PPMI, 2018).

nuotolinio mokymo paslaugas teikia Kėdainių suaugusiųjų ir jaunimo mokymo centras, Klaipėdos „Vyturio“ pagrindinė mokykla, Klaipėdos „Baltijos“ ir „Žaliakalnio“ gimnazijos.

Kokybiniai tyrimo duomenys atskleidė, kad dažniausiai taikoma nuotoliniu būdu neformaliai arba savivaldybės patvirtinta tvarka teikiamo ugdymo forma yra mokytojų teikiamos konsultacijos ir pagalba į užsienį išvykusiems. Tyrimo metu paaiškėjo, kad dalis tėvų prieš išvykdami kreipiasi į ugdymo įstaigą ir prašo mokytojų rekomendacijų dėl mokymosi priemonių ir šaltinių. Dažniausiai yra pasiūlomos lietuvių kalbos ir matematikos pratybos, atitinkančios vaiko žinių lygį ir klasę. Tačiau dalis mokyklų, kurių atstovai dalyvavo interviu programoje, naudojami „Moodle“ aplinka ir „Skype“ programa ne tik teikdamos nuotolinio mokymo paslaugas išvykusiems į užsienį, bet ir kasdienėje veikloje, pvz., mokiniui susirgus, yra sudaroma galimybė mokytis namų aplinkoje.

Agnė kartu su vyru ir trimis vaikais prieš septynerius metus išvyko gyventi į vieną iš Europos Sąjungos valstybių. Visi vaikai emigracijos metu buvo mokyklinio amžiaus ir neformaliai mokėsi nuotoliniu būdu gimnazijoje, kurią lankė iki išvykimo į užsienį. Likus pusei metų iki brandos egzaminų, vaikai sugrįžo į Lietuvą ir išlaikė egzaminus įstojo į aukštąsias mokyklas. Vaikai užsienyje mokyklos nelankė ir nuotoliniu būdu mokėsi visų dalykų. Šeima kas pusę metų grįždavo ir atsiskaitydavo mokyklai. O šią mokyklą šeima pasirinko, nes vaikai joje mokėsi dar prieš išvykstant ir su mokyklos administracija buvo sutarta, kad vaikai gali mokytis nuotoliniu būdu. Interviu metu mama apibūdino ugdymo proceso nuotoliniu būdu eigą: „Jiems būdavo pamokos užduodamos, viskas būdavo internetu siunčiama, mes tuomet naudojome „Skype“ą“. Dažniausiai per „Skype“ą su visais mokytojais būdavo, kad vaikas kontaktavo. Jiems siųsdavo užduotis ir jie atlikę jas siųsdavo atgal mokytojams ir taip jie atsiskaitinėdavo. Jeigu kažkas neaišku, būdavo siūlyta, ta prasme, susisiekti asmeniškai su mokytojais, bet, man atrodo, ten tik su kažkuriais buvo susiekta. Man atrodo, nelabai jiems reikėjo ir jie nekontaktavo. Buvo vadovėlius atsivežę ir pagal tuos vadovėlius ir pagal tas temas jie žiūrėdavo. Jeigu kas liečia „Moodle“ ar kažkas tokio – tai nebūdavo, viskas vykdavo „Skype“u“, tas buvo prieš dvejus metus. Jie mokomąją medžiagą ėmė iš vadovėlių, tą patį, ką ir būdami klasėje, tik be mokytojo pagalbos“.

„Moodle“ virtualaus mokymosi aplinka šiuo metu yra pagrindinis technologinis įrankis, skirtas teikti nuotolinio ugdymo paslaugas tiek formaliai, tiek neformaliai. Už šio įrankio administravimą šiuo metu yra atsakingas LieDM konsorciumas. Naujausia „Moodle 3.x“ sistemos versija yra įdiegta ir paruošta daugiainstituciniam darbo režimui, kur kiekvienos institucijos administratorius atskirai administruoja savo institucijos naudotojus ir kursus. Institucijos, norinčios užsisakyti savo virtualią mokymosi aplinką, turi užpildyti registracijos formą ir atsiųsti institucijos vadovo įgaliojimą virtualios mokymosi aplinkos administratoriui. LieDM konsorciumo teiktas virtualios aplinkos paslaugas mokykloms šiuo metu kuruoja KTU E. mokymosi technologijų centras kartu su LITNET. Šiuo metu paslaugos yra plėtojamos pagal tarptautinį H2020 programos projektą *Up2University.eu* ir bus integruojamos į LITNET mokykloms teikiamų paslaugų paketą.

Pastebima, kad vyksta aktyvi paslaugų plėtra ir sąrašas su naujomis mokyklomis, kurios pradėjo naudotis „Moodle“ aplinka, nuolat didėja. Visgi dalis mokyklų tik pradeda naudotis „Moodle“ aplinka ir šiuo metu nėra registravusios moksleivių. Mokyklų, kurios šiuo metu aktyviai taiko „Moodle“ aplinką mokymosi procese arba yra užsiregistravusios „Moodle“ aplinkoje, tačiau ja nesinaudoja arba naudoja pasyviai, sąrašas yra pateiktas 12 lentelėje.

12 LENTELĖ. MOKYKLŲ, KURIOS ŠIUO METU TAIKO „MOODLE“ APLINKĄ MOKYMOSI PROCESĖ, SĄRAŠAS.

Aktyviai taiko „Moodle“ mokymosi procese	Mokyklos, kurios nesinaudoja arba pasyviai naudoja „Moodle“ aplinka
1. Juodšilių „Šilo“ gimnazija; 2. Kaišiadorių suaugusiųjų ir jaunimo mokykla; 3. Kauno „Santaros“ gimnazija; 4. Kauno Aleksandro Puškino gimnazija; 5. Kauno Jono Jablonskio gimnazija; 6. Kauno maisto pramonės ir prekybos mokymo centras; 7. Klaipėdos „Vėtrungės“ gimnazija; 8. Klaipėdos moksleivių saviraiškos centras; 9. KTU Jaunųjų kompiuterininkų mokykla; 10. Paliūniškio mokykla; 11. Panevėžio Juozo Miltinio gimnazija; 12. Radviliškio r. Sidabravo gimnazija; 13. Salininkų gimnazija; 14. Surviliškio Vinco Svirskio pagrindinės mokykla; 15. Tauragės „Versmės“ gimnazija; 16. Vilniaus automechanikos ir verslo mokykla; 17. Vilniaus Gabijos gimnazija; 18. Vilniaus Jeruzalės progimnazija; 19. Vilniaus krikščionių gimnazija; 20. Vilniaus Sausio 13-osios progimnazija; 21. Vilniaus Židinio suaugusiųjų gimnazija.	1. Alytaus Dzūkijos pagrindinė mokykla; 2. Grinkiškio Jono Poderio gimnazija; 3. Kauno „Varpo“ gimnazija; 4. Kauno „Vyturio“ gimnazija; 5. Kauno Kazio Griniaus progimnazija; 6. Kauno r. Garliavos Adomo Mitkaus pagrindinės mokykla; 7. Klaipėdos Maksimo Gorkio progimnazija; 8. Klaipėdos Žaliakalnio gimnazija. 9. KTU inžinerijos licėjus; 10. KTU Vaižganto progimnazija; 11. Kupiškio technologijos ir verslo mokykla; 12. Mykolo Rudzio pagrindinė mokykla; 13. Rokiškio r. Pandėlio gimnazija; 14. Šiaulių sporto gimnazija; 15. Vilniaus Baltupių progimnazija; 16. Vilniaus Martyno Mažvydo progimnazija; 17. Vilniaus turizmo ir prekybos verslo mokykla;

Šaltinis: sudaryta PPMI, remiantis duomenimis gautais iš LieDM konsorciumo.

Interviu su mokyklų, ŠMSM atrinktų dalyvauti tyrime, administracijų atstovais taip pat leido įvertinti mokyklų atitiktį mokymo nuotoliniu ugdymo proceso organizavimo būdu kriterijams (žr. 5 priedo 15 lentelė). Pastebima, kad didžioji dalis ugdymo įstaigų neformaliai nuotolinio ugdymo paslaugas teikia arba teikė anksčiau ir yra sukaupusios pakankamą darbo nuotoliniu būdu patirtį. Tačiau kokybiniai duomenys leido identifikuoti pagrindines kliūtis, ribojančias dalies mokyklų galimybes pradėti nuotolinio ugdymo teikimą.

Interviu su tyrime sutikusiu dalyvauti mokyklų administracijų atstovais atskleidė, kad pirmiausia išreiškiamas poreikis stiprinti pedagogų darbo su informacinėmis ir komunikacinėmis technologijomis (IKT) įgūdžius, susitelkiant ties jų parengimu darbui virtualioje aplinkoje. Nors pradinio pedagogų rengimo metu buvo įgyti naudojimosi IKT pagrindai, interviu dalyviai pastebi, kad ne visada jų pakanka norint teikti nuotolinio ugdymo paslaugas virtualioje aplinkoje. Dar viena kliūtis, ribojanti nuotolinio ugdymo plėtros galimybes, kyla dėl nepakankamo IKT prieinamumo mokykloje. Pastebima, kad dažniausiai mokykloms trūksta papildomų kompiuterių, su kuriais dirbtų mokytojas, pavieniais atvejais minimas prastas interneto ryšys. Taip pat interviu metu nuotolinio ugdymo užduočių paketo trūkumas buvo išskirtas kaip veiksnys, ribojantis sėkmingą nuotolinio ugdymo paslaugų teikimą. Mokytojų bei mokyklos administracijos darbuotojų teigimu, teikiant nuotolinio ugdymo paslaugas neformaliai, mokytojai patys rengia užduotis. Stokodami mokomosios medžiagos skaitmeniniu

formatu, pedagogai patys skenuoja vadovėlius bei pratybas, įrašo vaizdo bei garso įrašus. Galiausiai, kliūtis, ribojanti galimybes teikti nuotolinį ugdymą, yra susijusi su mokyklos patirties administruojant ir mokinių mokymuisi naudojant virtualią mokymosi aplinką trūkumu. Mokyklos, kurios neformaliai teikia nuotolinio ugdymo paslaugas, dažniau su vaikais dirba per „Skype“, „Facebook Messenger“ programas, taip pat plačiai paplitusi nuotolinio ugdymo darbo forma yra susirašinėjimas ir užduočių siuntimas elektroniniu paštu.

Su šiais iššūkiais susiduria dauguma mokyklų, tačiau dalis iš tyrime dalyvaujančių yra motyvuotos ir siekia formalizuoti teikiamas nuotolinio ugdymo paslaugas, siekdamos išlaikyti šių paslaugų prieinamumą ir padidinti atitiktį užsienyje gyvenančių asmenų poreikiams (Klaipėdos „Vyturio“ progimnazija ir Kauno Kazio Griniaus progimnazija). Kitos ugdymo įstaigos ieško galimybių lanksčiai teikti nuotolinio mokymo paslaugas pavieniams mokiniams jų (laikino) išvykimo arba planuojamo grįžimo į Lietuvą atvejais (Marijampolės „Saulės pradinė mokykla ir Kaišiadorių Vaclovo Giržado progimnazija). Šių mokyklų atvejai yra analizuojami ataskaitos 4.2. ir 4.3. skyriuose.

4.2. Nuotolinio mokymo paslaugų plėtra Klaipėdos ir Kauno savivaldybėse

4.2.1. Klaipėdos „Vyturio“ progimnazija

Remiantis savivaldybės patvirtinta tvarka, Klaipėdoje nuotoliniu būdu užsienyje gyvenantys asmenys iki 18 m. amžiaus gali mokytis „Vyturio“ progimnazijoje bei „Baltijos“ ir „Žaliakalnio“ gimnazijose. 2015–2016 m. m. nuotoliniu būdu „Baltijos“ gimnazijoje mokėsi 5, „Žaliakalnio“ gimnazijoje (rusų ugdomąja kalba) – 1, „Vyturio“ progimnazijoje – 37 mokiniai. Dauguma jų buvo pasirinkę tik liuanistinį mokymą – nuotoliniu būdu mokėsi lietuvių kalbos ir literatūros, Lietuvos istorijos ir geografijos. Pagrindinis skirtumas nuo Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos akreditaciją turinčių ugdymo įstaigų yra tas, kad Klaipėdos ugdymo įstaigos nuotoliniu būdu besimokantiems mokiniams neturi teisės išduoti pagrindinio ugdymo baigimo pažymėjimo arba brandos atestato. Taip pat mokyklos gali mokyti tik tuos vaikus, kurių deklaruota gyvenamoji vieta yra Klaipėdos miesto savivaldybė. Kitu atveju nėra galimybės vaiko įtraukti į Mokinių registre formuojamas klases. Kita vertus, Mokinių registro duomenys neatspindi šios ugdymo įstaigos teikiamų nuotolinio ugdymo paslaugų.

Klaipėdos „Vyturio“ progimnazija yra pirmoji Klaipėdoje, pradėjusi teikti nuotolinio mokymo paslaugas ir pasižyminti didžiausiu nuotoliniu būdu besimokančių vaikų skaičiumi, tačiau nuo 2019–2020 m. m. savivaldybė planuoja nutraukti tokioms paslaugoms teikti iki šiol skirtą tikslinį finansavimą. Fokusuota grupinė diskusija atskleidė, jog šiuo metu Klaipėdos „Vyturio“ progimnazija yra pasiruošusi ir galėtų pradėti formaliai teikti nuotolinį ugdymą mokiniams, pasirinkusiems „lituanistinį paketą“. Ugdymo įstaiga turi parengusi „lituanistinio paketo“ mokomųjų dalykų mokymosi šaltinių, priemonių ir užduočių paketą, prieinamą virtualioje mokymo aplinkoje. Diskusijos dalyviai atkreipė dėmesį, kad į užsienį išvykę vaikai dažniausiai renkasi mokytis būtent pagal šią nuotolinio ugdymo formą, todėl mokyklos administracija mano, kad yra tikslinga investuoti tik į liuanistinio ugdymo plėtrą. Mokytis pagal visą bendrojo ugdymo programą pageidaujantys asmenys būtų nukreipiami į kitas ugdymo įstaigas.

Nuotolinis ugdymas Klaipėdos „Vyturio“ progimnazijoje yra paremtas tiesioginiu vaiko ir mokytojo kontaktu. Mokykla nuotoliniu būdu organizuojamoms pamokoms daugiausia naudojami „Skype“

programa. Mokytojų teigimu, ši programa yra patogesnė moksleiviams, taip pat manoma, jog naudojantis „Skype“ mokinius yra lengviau motyvuoti aktyviau dalyvauti ugdymo procese. Tokiu būdu viena pamoka trunka vieną akademinę valandą, o pamokų laikas yra derinamas atsižvelgiant į išvykusiojo poreikius. Dažniausiai pamokos vyksta antroje dienos pusėje, mokiniui patogiu laiku. Svarbu atkreipti dėmesį į tai, jog interviu su tėvais bei užsienio lituanistinių mokyklų mokytojais atskleidė, jog būtent tiesioginis kontaktas tarp mokytojo ir mokinių yra svarbus siekiant užtikrinti sėkmingą mokymosi nuotoliniu būdu procesą. O Klaipėdos „Vyturio“ progimnazijos teikiamos nuotolinio ugdymo paslaugos, paremtos individualiu mokytojo bei mokinio darbu, atliepia interviu metu įvardytą iššūkį dėl mokinio ryšio su mokytoju trūkumą. Be to, tokiu būdu tobulėja lietuvių kalba – klausantis ir bendraujant su mokytoju plečiamas ir vaiko lietuvių kalbos žodynas. Klaipėdos „Vyturio“ progimnazijoje darbas nuotoliniu būdu yra organizuojamas pavienė mokymosi forma. Ugdymo įstaiga yra bandžiusi organizuoti ir grupinį nuotolinį mokymą, tačiau, nors darbas grupėse yra įdomesnis vaikams, kyla daugiau sunkumų, nes tenka derinti vaikų žinių lygį bei patogų laiką.

Fokusuota grupinė diskusija taip pat leido identifikuoti mokyklai kylančius pagrindinius iššūkius teikiant nuotolinio ugdymo paslaugas. Diskusijos dalyviai išskyrė, jog IKT priemonių kokybė, ribotas finansavimas bei papildomo pedagogo, turinčio aukštas IKT kompetencijas ir atsakingo už virtualios mokymosi aplinkos administravimą, trūkumas yra pagrindiniai sunkumai. Taip pat pastebima, kad trūksta patirties bei informacijos dalinimosi su kitomis mokyklomis, kurios yra akredituotos teikti nuotolinio mokymo paslaugas. Galima išskirti ir tai, jog ne visi mokyklos pedagogai yra motyvuoti mokyti nuotoliniu būdu. Mokytojai nenoriai imasi mokymo nuotoliniu būdu, nes dėl poros vaikų tenka papildomai kurti mokomąją medžiagą, vaizdo pamokas. Dėl to mokyklai tenka samdyti mokytojus iš kitų mokyklų. Ypač nepatrauklus nuotolinis mokymas gali atrodyti dėl darbo vakarais ar naktimis, derinantis prie mokinių užimtumo gyvenamojoje šalyje ir skirtingų laiko juostų. Taip pat vienas iš pagrindinių aspektų, į kurį atkreipė dėmesį diskusijos dalyviai, yra teisės išduoti mokinio pasiekimų pažymėjimą nebuvimas, nes šiuo metu mokykla gali suteikti tik pažymą, jog mokins yra įsisavinęs atskirus dalykus.

Siekiant įvertinti mokyklos pasirengimą teikti nuotolinio ugdymo paslaugas, diskusijos dalyvių įžvalgos buvo papildytos Švietimo valdymo informacinėje sistemoje (toliau – ŠVIS) kaupiamais duomenimis, kurie yra pateikiami 13 lentelėje. Šie duomenys rodo, kad didžioji dalis mokyklos pedagogų naudoja IKT ir internetą savo dėstomam dalykui, mokykla turi serverį, o įvairių dalykų kabinetai ir klasės yra aprūpinti kompiuteriais, kurie naudojami mokinių mokymui. Kita vertus, daugiau nei pusė mokyklos turimų kompiuterių yra 4 metų ir senesni, kas rodo, jog gali kilti poreikių atnaujinti IKT įrangą.

13 LENTELĖ. INFORMACIJA APIE KLAIPĖDOS „VYTURIO“ PAGRINDINĖS MOKYKLOS MOKYTOJŲ KOMPETENCIJAS IR VALDOMUS IKT IŠTEKLIUS.

MOKYTOJAI, MOKINIAI IR MOKYTOJŲ KOMPETENCIJOS	SKAIČIUS
Visų mokyklos pedagogų skaičius (dirbančių pirmąją dieną)	46
Mokinių skaičius	497
Pedagogų, naudojančių IKT savo dėstomam dalykui, skaičius (išskyrus informatikos mokytojus)	34
Pedagogų, naudojančių internetą savo dėstomam dalykui, skaičius (išskyrus informatikos mokytojus)	34
Pedagogų, pasidalijusių patirtimi virtualiose bendruomenėse, skaičius	3
MOKYKLOS VALDOMI IKT IŠTEKLIAI	SKAIČIUS
Iš visų kompiuterių	
Kompiuteriai, naudojami mokinių mokymui	91

Serveriai (atskiri, serverių funkcijoms atlikti skirti kompiuteriai)	1
Kompiuteriai, prijungti prie interneto	112
Nešiojami kompiuteriai	11
Kompiuterizuotos mokytojų darbo vietos (tik mokytojams skirtos darbo vietos)	2
Planšetiniai kompiuteriai	28
4 metų ir senesni kompiuteriai	70
Kompiuteriai, naudojantys „Windows“ operacinę sistemą	84
Kompiuteriai patalpose	
Specialiosios kompiuterių klasės ir (arba) informatikos kabinetai	16
Įvairių dalykų kabinetai ir klasės	75
Mokyklos biblioteka ir skaitykla	3
Mokytojų kambarys	0
Kitos, tik mokytojams skirtos patalpos	2
Mokyklos administracijos kabinetai	14
Kitos mokyklos patalpos	2
Iš viso kompiuterių	112

Šaltinis: sudaryta PPMI, remiantis ŠVIS duomenimis.

Atsižvelgiant į ŠVIS pateiktus duomenis bei fokusuotos grupinės diskusijos dalyvių išvalgas, Klaipėdos „Vyturio“ progimnaziją galima laikyti pasirengusia teikti nuotolinio ugdymo paslaugas mokiniams, pasirinkusiems „lituanistinį paketą“. Mokykla turi sukaupusi pakankamai patirties teikiant nuotolinio ugdymo paslaugas savivaldybės patvirtinta tvarka, pedagogų bei mokinių skaičius yra pasiskirstęs tolygiai, mokykla naudoja virtualia mokymosi aplinka, kurioje yra prieinami „lituanistinio paketo“ mokomųjų dalykų mokymosi šaltinių ir užduočių paketai. Mokykla taip pat valdo nuotoliniam ugdymui reikiamus IKT išteklius, o mokykloje dirbantys pedagogai aktyviai taiko IKT savo dėstomiems dalykams.

4.2.2. Kauno Kazio Griniaus progimnazija

Kauno apskritis išsiskiria vienu iš didžiausių emigrantų skaičiumi. Fokusuotą grupinę diskusiją buvo nuspręsta organizuoti Kazio Griniaus progimnazijoje, nes ši mokykla pasižymi sukaupta patirtimi dirbant su virtualia mokymosi aplinka, turi reikiamus IKT resursus. Pavyzdžiui, mokykloje sparčiai vyksta naudojimosi planšetiniais kompiuteriais mokymo procese diegimas. Taip pat Kazio Griniaus progimnazijoje nuotolinis mokymas neformaliai teikiamas ir mokykloje besimokantiems sportininkams. Nuotolinio ugdymo paslaugos yra teikiamos virtualioje mokymosi aplinkoje „Moodle“.

Fokusuotos grupinės diskusijos metu buvo nustatyta, jog mokykla turi potencialo atitikti visus keliamus kriterijus teikti nuotolinio ugdymo paslaugas. Galima išskirti sukaupią gausią mokyklos patirtį įgyvendinant nuotolinį ugdymą vaikams, kurie mokosi K. Griniaus progimnazijoje dieniniu būdu. Visi mokiniai turi prieigą prie virtualios mokymosi aplinkos. Pavyzdžiui, susirgus vaikui joje yra pateikiamos užduotys, taip pat mokykla yra skaitmenizavusi ugdymo programą. Virtualioje ugdymo aplinkoje yra prieinamos elektroninės knygos, tekstai, taip pat mokiniai turi galimybę atlikti arba įkelti atliktus namų darbus. Diskusijoje dalyvavę mokytojai pastebi, kad didžioji dalis antroje klasėje besimokančių vaikų išmoka naudotis virtualia mokymosi aplinka. Tuo pat metu buvo pabrėžiama, kad nuotolinis mokymas, ypač orientuotas į pradinį ugdymą, turi būti interaktyvus, paremtas žaidimo forma. O prie sklاندus nuotolinio ugdymo proceso prisideda ir vaikų darbas grupėse nuotoliniu būdu.

Diskusijos metu buvo išskirtas Kauno K. Griniaus progimnazijos pedagogų pasirengimas bei motyvacija teikti nuotolinio ugdymo paslaugas. Dalyvių nuomone, mokykloje yra nemažai pedagogų,

kurie yra linkę prisiderinti prie mokinių poreikių. Atitinkamai šie mokytojai iniciatyviai plečia elektroninių priemonių naudojimą mokymo procese, konsultuoja kitus šios ir kitų mokyklų mokytojus.

Visgi diskusijos metu buvo įvardyti esminiai sunkumai, su kuriais susiduria mokykla. Vienas iš jų yra laiko juostų skirtumas. Atkreipiamas dėmesys, kad sunku pasiekti ir suderinti konsultacijų laiką su užsienyje gyvenančiais lietuvių kilmės vaikais. Todėl dažniausiai mokykla organizuoja pamokas vakarais arba savaitgaliais. Diskusijos dalyviai, išskyrę, jog tiesioginis mokytojo ir vaiko kontaktas užtikrina sklandų nuotolinio ugdymosi procesą, teigia, kad palankiausia priemonė tai įgyvendinti yra „Skype“ programa.

14 lentelėje pateikiami ŠVIS duomenys rodo, kad mokykloje dirbančių pedagogų ir mokinių skaičius yra pasiskirstęs tolygiai ir praktiškai visi mokykloje dirbantys pedagogai taiko IKT bei internetą savo dėstomam dalykui. Tai atskleidžia, jog mokytojai turi reikiamas IKT kompetencijas. Kauno K. Griniaus progimnazija taip pat valdo pakankamus IKT išteklius, įskaitant 6 serverius, santykinai dideli skaičių prie interneto prijungtų kompiuterių ir planšetinių kompiuterių.

14 LENTELĖ. INFORMACIJA APIE KAUNO KAZIO GRINIAUS PROGIMNAZIJOS MOKYTOJŲ KOMPETENCIJAS IR VALDOMUS IKT IŠTEKLIUS.

MOKYTOJAI, MOKINIAI IR MOKYTOJŲ KOMPETENCIJOS	SKAIČIUS
Visų mokyklos pedagogų skaičius (dirbančių pirmąją pareigą)	70
Mokinių skaičius	950
Pedagogų, naudojančių IKT savo dėstomam dalykui, skaičius (išskyrus informatikos mokytojus)	68
Pedagogų, naudojančių internetą savo dėstomam dalykui, skaičius (išskyrus informatikos mokytojus)	68
Pedagogų, pasidalijusių patirtimi virtualiose bendruomenėse, skaičius	25
MOKYKLOS VALDOMI IKT IŠTEKLIAI	SKAIČIUS
Iš visų kompiuterių	
Kompiuteriai, naudojami mokinių mokymui	73
Serveriai (atskiri, serverių funkcijoms atlikti skirti kompiuteriai)	6
Kompiuteriai, prijungti prie interneto	243
Nešiojami kompiuteriai	32
Kompiuterizuotos mokytojų darbo vietos (tik mokytojams skirtos darbo vietos)	31
Planšetiniai kompiuteriai	85
4 metų ir senesni kompiuteriai	158
Kompiuteriai, naudojantys „Windows“ operacinę sistemą	220
Kompiuteriai patalpose	
Specialiosios kompiuterių klasės ir (arba) informatikos kabinetai	33
Įvairių dalykų kabinetai ir klasės	24
Mokyklos biblioteka ir skaitykla	73
Mokytojų kambarys	2
Kitos, tik mokytojams skirtos patalpos	31
Mokyklos administracijos kabinetai	11
Kitos mokyklos patalpos	69
Iš viso kompiuterių	243

Šaltinis: sudaryta PPMI, remiantis ŠVIS duomenimis.

Atsižvelgiant į surinktą kokybinę informaciją bei ŠVIS sistemoje pateiktus duomenis, galima įverti, kad Kauno K. Griniaus progimnazija galėtų plėtoti nuotolinio ugdymo paslaugas užsienyje gyvenantiems

asmenims. Mokyklos administracijos darbuotojai bei pedagogai yra motyvuoti teikti nuotolinio ugdymo paslaugas ne tik Lietuvoje gyventiems, bet ir į užsienį išvykusiems vaikams.

Organizuotoje fokusuotoje grupinėje diskusijoje Kauno K. Griniaus progimnazijoje taip pat dalyvavo Kauno jaunimo ir suaugusiųjų mokyklos, kuri turi sukaupusi nemažai nuotolinio ugdymo patirties, atstovas. Pastaroji mokykla šio tyrimo atlikimo metu buvo akredituota teikti nuotolinio ugdymo paslaugas užsienyje gyvenantiems asmenims, tačiau jos teikiamos paslaugos apima pagrindinio ir vidurinio ugdymo pakopas ir yra orientuotos pirmiausiai į suaugusiųjų mokymą, nors mokytis priimami ir vaikai nuo 12 metų.

4.3. Kitos galimybės plėtoti nuotolinio ugdymo paslaugas bendrojo ugdymo įstaigose

Tyrimo metu surinkta informacija leidžia identifikuoti ir kitas galimybes plėtoti nuotolinio ugdymo paslaugas. Viena iš jų – lankstus nuotolinio ugdymo modelis. Tokiu būdu būtų suteikiama galimybė mokyklai mokyti vaikus, kurie anksčiau lankė mokyklą, bet dabar yra išvykę į užsienį, arba vaikus, kurie sugrįžta ir planuoja mokytis sugrįžę mokykloje, į kurią kreipėsi. Tokios nuotolinio ugdymo formos esmė yra suteikti pagalbą vaikui, išsaugant arba stiprinant jo lietuvių kalbos gebėjimus. Tokiu būdu grįžimo atveju būtų užtikrinta sklandesnė vaiko (re)integracija mokykloje Lietuvoje arba sudaromos sąlygos išsaugoti arba įgyti lietuvių kalbos gebėjimus gyvenant užsienyje.

Atliktos fokusuotos grupinės diskusijos Marijampolės „Saulės“ pradinėje mokykloje bei Kaišiadorių Vlado Giržado progimnazijoje atspindi ugdymo įstaigų, teikiančių neformalaus nuotolinio ugdymo paslaugas, patirtį ir siekį tokias paslaugas teikti oficialiai. Taip pat kaip alternatyvą ŠMSM akredituotų įstaigų teikiamoms nuotolinio ugdymo paslaugoms galima išskirti ir nuotolinio ugdymo formą, specialiai pritaikytą vaikų, planuojančių sugrįžti į Lietuvos ugdymo įstaigas, poreikiams. Ši alternatyvi nuotolinio ugdymo forma buvo apsvarstyta fokusuotos grupinės diskusijos Vilniaus lietuvių namuose metu.

4.3.1. Marijampolės „Saulės“ pradinė mokykla

Marijampolės „Saulės“ pradinė mokykla turi sukaupusi kelerių metų patirtį neformaliu nuotoliniu būdu mokant į užsienį išvykusius vaikus. Fokusuotos grupinės diskusijos dalyviai pabrėžė, jog vaikai, kurie mokosi nuotoliniu būdu, pirmiausia susiduria su emociniais sunkumais, nes jie yra perkeliama į kitą ugdymo įstaigą. Diskusijos dalyvių nuomone, į užsienį išvykusiam vaikui būtų psichologiškai lengviau tęsti mokymąsi nuotoliniu būdu toje pačioje mokykloje, kurioje ir mokėsi anksčiau.

Diskusijos dalyviai pastebė, kad šiuo metu egzistuoja tokių nuotolinio ugdymo paslaugų poreikis. Tėvai kreipiasi į mokyklos administraciją su prašymu leisti tęsti vaiko ugdymą nuotoliniu būdu. Anksčiau, teikdama tokias ugdymo paslaugas, Marijampolės „Saulės“ pradinės mokyklos administracija į užsienį išvykusio vaiko ugdymą formaliai traktuodavo kaip savarankišką ugdymą. Mokykla turėjo pasitvirtinusi vidinę savarankiško ugdymo tvarką, o ugdymas buvo paremtas tiesioginiu mokytojo bei mokinio darbu „Skype“ programa. Tokiais atvejais dalyko mokytojas parengdavo savarankiško mokymosi programą, konsultuodavo mokinį ir vertindavo jo pasiekimus. Siekiant įvertinti vaiko, kuris mokosi savarankišku būdu, žinias, buvo sudaroma žinių vertinimo komisija. Ši praktika mokykloje buvo vykdoma iki 2014 m., kai įvyko Mokinių ir Gyventojų registro

unifikacija ir nebeliko galimybės į mokinių sąrašus įtraukti į užsienį išvykusio asmens, kurio gyvenamoji vieta yra deklaruota ne Lietuvoje.

Diskusijos metu buvo identifikuotas esminis sunkumas, su kuriuo susidūrė mokytojai bei administracijos atstovai neformaliai teikdami nuotolinio ugdymo paslaugas. Diskusijos dalyviai atkreipė dėmesį į tai, jog nesant galimybės formalizuoti nuotolinio ugdymo, dalis pedagogų, mokančių nuotoliniu būdu, darbo laiko lieka neapmokėta. Mokyklos administracijos atstovų nuomone, ši problema išsprendžiamą, jeigu ugdymo įstaigoje dirbantis pedagogas būtų akredituotas mokytį nuotoliniu būdu. Tokiu būdu visi užsienyje gyvenantys asmenys turėtų galimybę įgyti lietuvių kalbos gebėjimus, atitinkančius ugdymo programą bet kurioje mokykloje, į kurią kreipėsi. Mokyklos administracijos bei mokytojų teigimu, ateityje, siekiant, jog teikiamos nuotolinio ugdymo paslaugos būtų kokybiškos, turi būti įvertintas tėvų ir jų vaikų pasitenkinimas teikiamų paslaugų kokybe.

Fokusuotos diskusijos metu buvo įvertintas Marijampolės „Saulės“ pradinės mokyklos pasirengimas teikti nuotolinio ugdymo paslaugas. Pirmiausia, ugdymo įstaiga turi sukaupusi patirties mokant į užsienį išvykusius vaikus bei pasižymi patyrisiais ir teikti nuotolinio ugdymo paslaugas motyvuotais pedagogais. Taip pat mokykla turi patirties išnaudojant skaitmenizuotą ugdymo turinį bei, administracijos nuomone, valdo nuotoliniam ugdymui būtinus IKT išteklius.

Tyrimo metu surinkti kokybiniai duomenys yra papildomi ŠVIS pateikiama informacija (žr. 15 lentelę). Pirmiausia pastebima, kad mokytojų ir mokinių pasiskirstymas mokykloje yra tolygus. Tokiu atveju papildomai pradėjus mokytį nuotoliniu būdu, mokykla nesusidurtų su pedagogų trūkumu. Visi mokykloje dirbantys pedagogai turi kompetencijų naudotis IKT, tačiau mokyklos turimi IKT resursai yra riboti. Mokykla neturi serverio ir tik 13 kompiuterių yra skirti mokiniams mokytį. Visgi fokusuotos grupinės diskusijos metu paaiškėjo, kad mokyklos pedagogai nuotolinio ugdymo paslaugas teikia naudodamiesi „Skype“ programa bei elektroniniais laiškais. Tad iki šiol teikiant nuotolinio ugdymo paslaugas nebuvo susidurta su papildomais sunkumais dėl serverio arba kompiuterių trūkumu. Mokyklos administracijos nuomone, turimi resursai yra pakankami, kad būtų galima teikti nuotolinio ugdymo paslaugas pavieniams mokiniams.

15 LENTELĖ. INFORMACIJA APIE MARIJAMPOLĖS „SAULĖS“ PRADINĖS MOKYKLOS MOKYTOJŲ KOMPETENCIJAS IR VALDOMUS IKT IŠTEKLIUS.

MOKYTOJAI, MOKINIAI IR MOKYTOJŲ KOMPETENCIJOS	SKAIČIUS
Visų mokyklos pedagogų skaičius (dirbančių pirmaeilėse pareigose)	19
Mokinių skaičius	221
Pedagogų, naudojančių IKT savo dėstomam dalykui, skaičius (išskyrus informatikos mokytojus)	19
Pedagogų, naudojančių internetą savo dėstomam dalykui, skaičius (išskyrus informatikos mokytojus)	19
Pedagogų, pasidalijusių patirtimi virtualiose bendruomenėse, skaičius	0
MOKYKLOS VALDOMI IKT IŠTEKLIAI	SKAIČIUS
Iš visų kompiuterių	
Kompiuteriai, naudojami mokinių mokymui	13
Serveriai (atskiri, serverių funkcijoms atlikti skirti kompiuteriai)	0
Kompiuteriai, prijungti prie interneto	34
Nešiojami kompiuteriai	5
Kompiuterizuotos mokytojų darbo vietos (tik mokytojams skirtos darbo vietos)	12
Planšetiniai kompiuteriai	0
4 metų ir senesni kompiuteriai	12

Kompiuteriai, naudojantys „Windows“ operacinę sistemą	40
Kompiuteriai patalpose	
Specialiosios kompiuterių klasės ir (arba) informatikos kabinetai	13
Ivairių dalykų kabinetai ir klasės	0
Mokyklos biblioteka ir skaitykla	1
Mokytojų kambarys	1
Kitos, tik mokytojams skirtos patalpos	3
Mokyklos administracijos kabinetai	6
Kitos mokyklos patalpos	16
Iš viso kompiuterių	40

Šaltinis: sudaryta PPMI, remiantis ŠVIS duomenimis.

Atsižvelgiant į turimus duomenis, galima Marijampolės „Saulės“ pradinę mokyklą išskirti kaip ugdymo įstaigą, kurioje galėtų būti teikiamas lankstus nuotolinis ugdymas. Viena iš pagrindinių tokių nuotolinio ugdymo paslaugų poreikio priežasčių yra nedidelis išvykstančių vaikų skaičius (per metus vidutiniškai išvyksta 1–2 vaikai). Kitaip tariant, keli šios ugdymo įstaigos pedagogai, turintys reikiamas IKT kompetencijas bei patirties ugdant nuotoliniu būdu, būtų akredituoti tokias paslaugas teikti individualiai. Tokiam siūlymui pritarė ir fokusuotos diskusijos dalyviai. Jų teigimu, nuotolinis ugdymas Marijampolės „Saulės“ pradinėje mokykloje būtų organizuojamas efektyviausiai, jeigu būtų suteikta galimybė pedagogui individualiai organizuoti darbą su užsienyje gyvenančiais vaikais.

4.3.2. Kaišiadorių Vaclovo Giržado progimnazija

Panaši į Marijampolės „Saulės“ pradinės mokyklos situacija pastebima ir Kaišiadorių Vaclovo Giržado progimnazijoje. Mokykla taip pat neišsiskiria išvykusių mokinių gausa. Tačiau vaikų migracija yra reguliari ir kiekvienais metais mokyklos administracija sulaukia tėvų prašymų tęsti mokymąsi nuotoliniu būdu.

Iki šiol Kaišiadorių Vaclovo Giržado progimnazija neformaliai teikė nuotolinio ugdymo paslaugas. Ugdymo įstaigos pedagogai pasižymi visomis reikiamomis IKT kompetencijomis, taip pat yra motyvuoti toliau mokytis į užsienį išvykusius vaikus nuotoliniu būdu. Ugdymo įstaigos valdomi IKT ištekliai yra pakankami, kad būtų galima teikti nuotolinio ugdymo paslaugas. Mokykloje nuotolinis ugdymas yra vykdomas individualizuota ugdymo forma, kai su vaiku yra palaikomas tiesioginis kontaktas „Skype“ programa. Dėl įvykusio Mokinių registro ir Gyventojų registro unifikavimo neliko galimybės į užsienį išvykusio ir neformaliai nuotoliniu būdu besimokančio mokinio įtraukti į mokyklos mokinių sąrašą. Dėl šio priežasties dėl mokytojų nuotoliniu būdu teikiamų paslaugų tiesiogiai susitaria ir už šių paslaugų teikimą atlygina vaikų tėvai, o mokykla oficialiai organizuoja pasiekimų patikrinimus metų pabaigoje. Siekiant įvertinti vaiko pasiekimus, yra sudaroma komisija, kurios narių darbas yra apmokamas iš mokyklos turimų lėšų.

Fokusuotos diskusijos dalyviai pabrėžė, kad galimybė teikti nuotolinį ugdymą išspręstų ir nutrūkusio ugdymosi proceso problemą trumpalaikių vaikų išvykimų atvejais. Taip pat, jų nuomone, svarbu užtikrinti lankstų paslaugų teikimą, siekiant atsižvelgti į paslaugų gavėjų poreikių įvairovę. Vienas iš būdų tai užtikrinti – galimybė mokytojui tęsti individualų darbą nuotoliniu būdu su į užsienį išvykusiu vaiku. 16 lentelėje yra pateikiami duomenys apie Kaišiadorių V. Giržado progimnazijos valdomus IKT resursus, taip pat nurodomas mokytojų bei mokinių skaičius, įvertinamos pedagogų IKT kompetencijos. Pateikti duomenys atskleidžia, jog pedagogų ir mokinių pasiskirstymas mokykloje yra tolygus, tačiau mokykla šiuo metu neturi serverio ir nesinaudoja virtualia mokymosi aplinka.

Neformalus nuotolinis ugdymas yra organizuojamas naudojantis „Skype“ programa bei elektroniniu paštu.

16 LENTELĖ. INFORMACIJA APIE KAIŠIADORIŲ VACLOVO GIRŽADO PROGIMNAZIJOS MOKYTOJŲ KOMPETENCIJAS IR VALDOMUS IKT IŠTEKLIUS.

MOKYTOJAI, MOKINIAI IR MOKYTOJŲ KOMPETENCIJOS	SKAIČIUS
Visų mokyklos pedagogų skaičius (dirbančių pirmąją pareigą)	78
Mokinių skaičius	992
Pedagogų, naudojančių IKT savo dėstomam dalykui, skaičius (išskyrus informatikos mokytojus)	76
Pedagogų, naudojančių internetą savo dėstomam dalykui, skaičius (išskyrus informatikos mokytojus)	76
Pedagogų, pasidalijusių patirtimi virtualiose bendruomenėse, skaičius	12
MOKYKLOS VALDOMI IKT IŠTEKLIAI	SKAIČIUS
Iš visų kompiuterių	
Kompiuteriai, naudojami mokinių mokymui	174
Serveriai (atskiri, serverių funkcijoms atlikti skirti kompiuteriai)	0
Kompiuteriai, prijungti prie interneto	174
Nešiojami kompiuteriai	69
Kompiuterizuotos mokytojų darbo vietos (tik mokytojams skirtos darbo vietos)	6
Planšetiniai kompiuteriai	12
4 metų ir senesni kompiuteriai	157
Kompiuteriai, naudojantys „Windows“ operacinę sistemą	174
Kompiuteriai patalpose	
Specialiosios kompiuterių klasės ir (arba) informatikos kabinetai	60
Įvairių dalykų kabinetai ir klasės	85
Mokyklos biblioteka ir skaitykla	40
Mokytojų kambarys	6
Kitos, tik mokytojams skirtos patalpos	0
Mokyklos administracijos kabinetai	12
Kitos mokyklos patalpos	19
Iš viso kompiuterių	222

Šaltinis: sudaryta PPMI, remiantis ŠVIS duomenimis.

Fokusuotų grupinių diskusijų medžiaga bei ŠVIS pateikiami duomenys leidžia V. Giržado progimnaziją išskirti kaip ugdymo įstaigos pavyzdį, kurioje būtų galima teikti lankstaus nuotolinio ugdymo paslaugas, sudarant galimybes mokyklos pedagogams mokyti vaikus nuotoliniu būdu pavienio ugdymo organizavimo forma. Vėlgė kaip ir Marijampolės „Saulės“ pradinėje mokykloje, taip ir Kaišiadorių V. Giržado progimnazijoje nėra susiduriama su dideliu išvykstančiųjų vaikų kiekiu. Tačiau diskusijos metu buvo pastebėta, jog paklausa teikti nuotolinio ugdymo paslaugas išlieka daugiausia dėl tėvų, kurių vaikai lankė V. Giržado progimnaziją, išreikšto paslaugų poreikio.

4.3.3. Vilniaus lietuvių namai

Fokusuotos grupinės diskusijos Vilniaus lietuvių namuose metu paaiškėjo, kad šiuo metu mokyklos administracija ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerija analizuoja galimybę mokykloje sukurti nuotolinio ugdymo programą, orientuotą į vaikus, planuojančius sugrįžti į Lietuvą. Tokia nuotolinio ugdymo programa būtų orientuota į pradinių lietuvių kalbos gebėjimų suteikimą, siekiant užtikrinti sklandžią vaiko (re)integraciją lietuviškoje mokykloje. Fokusuotos grupinės diskusijos metu surinkti kokybiniai duomenys atskleidžia, kad šiuo metu mokykla turi potencialo plėtoti nuotolinio ugdymo

paslaugas. Mokykla turi sukaupusi gausią darbo su kitakalbiais vaikais patirtį, turi reikiamus ir aukšto lygio IKT resursus, mokyklos pedagogai yra įgudę IKT vartotojai.

Diskusijos metu buvo išskirta paslaugų gavėjams patrauklios nuotolinio ugdymo programos svarba. O vienas iš būdų tai užtikrinti – sukurti interaktyvias užduotis bei įtraukti daugiau vaizdinių mokomųjų priemonių. Taip pat diskusijos dalyviai atkreipė dėmesį į skirtingus išvykusiųjų poreikius. Mokyklos administracijos atstovų nuomone, šiuo metu mokyklai būtų tikslinga koncentruotis tik į vaikus, kurie planuoja sugrįžti. Diskusijoje dalyvavusių mokytojų teigimu, būtų prasminga sukurti skirtingas lietuvių kalbos programas pagal kalbos vartojimo gebėjimo lygius. Tokia programa nebūtų paremta dabartine bendrąja lietuvių kalbos programa ir suteiktų galimybę užsienyje gyvenantiems vaikams, kuriems nereikia pažymėjimų apie pasiekimus, mokytis lietuvių kalbos neformalaus mokymo būdu bet kurioje mokykloje, galinčioje tokias paslaugas teikti. Tada būtų galima nuotoliniu būdu besimokančius vaikus suskirstyti į klases pagal jų lietuvių kalbos gebėjimų lygį. Pritaikius tokią sistemą, vaikai turėtų galimybę pasirinkti, kokį kalbos lygį jie nori pasiekti. Diskusijos dalyvių teigimu, pagal skirtingus kalbos vartojimo lygius diferencijuotos lietuvių kalbos nuotolinio ugdymo programos padėtų palengvinti vaiko (re)integraciją lietuviškoje mokykloje ir sutrumpintų vaikų adaptacijos Lietuvoje periodą.

Apžvelgiant fokusuotos diskusijos metu surinktą kokybinę informaciją bei ŠVIS pateikiamą informaciją (žr. 17 lentelę), pastebima, jog mokykloje dirbančių mokytojų bei mokinių santykis yra tolygus. Taip pat beveik visi mokyklos pedagogai turi reikiamas kompetencijas ir naudoja IKT pamokų metu. O mokyklos valdomi IKT resursai yra pakankami plėtoti nuotolinio ugdymo paslaugas. Vilniaus lietuvių namus galima laikyti ugdymo įstaiga, turinčia potencialo plėtoti nuotolinio ugdymo paslaugas ateityje. Šiuo metu mokykla neturi sudariusi nuotolinio ugdymo programos bei užduočių paketo virtualioje aplinkoje, tačiau Vilniaus lietuvių namų atstovai išsiskiria motyvacija teikti nuotolinio ugdymo paslaugas. Atsižvelgiant į mokyklos sukauptą patirtį ugdant kitakalbius vaikus Lietuvoje bei į pastebimas didėjančias grįžtamosios migracijos tendencijas, būtų tikslinga, jog Vilniaus lietuvių namai specializuotųsi teikiant nuotolinio ugdymo paslaugas lietuvių kilmės vaikams, planuojantiems sugrįžti į Lietuvą.

17 LENTELĖ. INFORMACIJA APIE VILNIAUS LIETUVIŲ NAMŲ MOKYTOJŲ KOMPETENCIJAS IR VALDOMUS IKT IŠTEKLIUS.

MOKYTOJAI, MOKINIAI IR MOKYTOJŲ KOMPETENCIJOS	SKAIČIUS
Visų mokyklos pedagogų skaičius (dirbančių pirmaeilėse pareigose)	42
Mokinių skaičius	415
Pedagogų, naudojančių IKT savo dėstomam dalykui, skaičius (išskyrus informatikos mokytojus)	40
Pedagogų, naudojančių internetą savo dėstomam dalykui, skaičius (išskyrus informatikos mokytojus)	40
Pedagogų, pasidalijusių patirtimi virtualiose bendruomenėse, skaičius	4
MOKYKLOS VALDOMI IKT IŠTEKLIAI	SKAIČIUS
Iš visų kompiuterių	
Kompiuteriai, naudojami mokinių mokymui	47
Serveriai (atskiri, serverių funkcijoms atlikti skirti kompiuteriai)	1
Kompiuteriai, prijungti prie interneto	82
Nešiojami kompiuteriai	44
Kompiuterizuotos mokytojų darbo vietos (tik mokytojams skirtos darbo vietos)	35
Planšetiniai kompiuteriai	
4 metų ir senesni kompiuteriai	40

Kompiuteriai, naudojantys „Windows“ operacinę sistemą	82
Kompiuteriai patalpose	
Specialiosios kompiuterių klasės ir (arba) informatikos kabinetai	33
Įvairių dalykų kabinetai ir klasės	37
Mokyklos biblioteka ir skaitykla	5
Mokytojų kambarys	5
Kitos, tik mokytojams skirtos patalpos	0
Mokyklos administracijos kabinetai	9
Kitos mokyklos patalpos	9
Iš viso kompiuterių	98

Šaltinis: sudaryta PPMI, remiantis ŠVIS duomenimis.

Apibendrinant galimybes plėtoti nuotolinio ugdymo paslaugas Lietuvos ugdymo įstaigose, šis tyrimas atskleidė skirtingų nuotolinio ugdymo formų ir programų poreikį. Prielaidas geresnei nuotolinio ugdymo paslaugų atitikčiai išvykusių asmenų poreikiams galėtų užtikrinti didesnis nuotolinio ugdymo programų pasirinkimas, apimantis:

- nuotolinio ugdymo programą, orientuotą į bendrosios programos įsisavinimą ir pažymėjimo, nurodančio vaiko pasiekimus, įgijimą. Šios paslaugos tiesiogiai atlieptų į Lietuvą planuojančių sugrįžti poreikius;
- nuotolinio ugdymo programą, kuri sudarytų galimybę pasiekti norimą lietuvių kalbos gebėjimų lygį vaikams, kurie planuoja sugrįžti ir (re)integruotis Lietuvos ugdymo įstaigose;
- nuotolinio ugdymo programą, kuri leistų įgyti norimus lietuvių kalbos gebėjimus bei suteiktų galimybę lietuvių kalbos mokytis kaip užsienio kalbos, įgyti pagrindinius kalbos gebėjimus ir žinių apie lietuvių kultūrą ir tradicijas.

Atsižvelgiant į užsienyje gyvenančių asmenų iki 18 m. amžiaus su nuotolinio ugdymo paslaugomis susijusių poreikių įvairovę, nuotolinio ugdymo plėtra galima tiek plėtojant esamas grupinio nuotolinio mokymo pagal „lituanistinio paketo“ ir bendrojo ugdymo programas Klaipėdos ir Kauno savivaldybėse, tiek sudarant sąlygas formalizuoti šiuo metu neformaliai teikiamas pavienio nuotolinio ugdymo paslaugas į užsienį išvykusiems mokiniams kitose mokyklose (pvz. Marijampolės „Saulės“ pradinėje mokykloje, Vaclovo Giržado progimnazijoje Kaišiadoryse), tiek plėtojant naujas paslaugas ir lituanistinio švietimo užsienyje gyvenantiems vaikams programas (pvz. Vilniaus lietuvių namuose).

Išvados ir rekomendacijos

Nuotolinio ugdymo paslaugų užsienyje gyvenantiems asmenims poreikio ir esamos situacijos analizė parodė, kad Lietuvos ugdymo įstaigų oficialiai teikiamomis nuotolinio ugdymo paslaugomis naudojasi santykinai maža užsienyje gyvenančių arba laikinai į užsienį išvykusių Lietuvos piliečių ir lietuvių kilmės užsieniečių iki 18 m. amžiaus dalis. Iš penkių Lietuvos ugdymo įstaigų, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos akredituotų teikti nuotolinio mokymo paslaugas užsienyje gyvenantiems asmenims, tik trys – Vilniaus Ozo gimnazija, Šiaulių „Sandoros“ ir Šiaulių Simono Daukanto gimnazija – faktiškai teikia tokias paslaugas asmenims iki 18 m. amžiaus.

Per pastaruosius trejus metus bendras nuotoliniu būdu besimokančių užsienyje gyvenančių mokinių skaičius šiose mokyklose neviršijo 1 350 per metus. Remiantis Vilniaus Ozo gimnazijos ir Šiaulių „Sandoros“ progimnazijos pateiktais duomenimis, 2018–2019 m. m. šiose ugdymo įstaigose nuotoliniu būdu mokėsi 1 293 mokiniai, laikinai arba nuolat gyvenantys užsienyje, iš jų 64,6 proc. mokėsi „lituanistinio paketo“ mokomųjų dalykų, o likusieji 36,4 proc. – visų bendrojo ugdymo programos mokomųjų dalykų. Palyginus su 2016–2017 m. m. duomenimis, bendras nuotoliniu būdu besimokančių užsienyje gyvenančių asmenų skaičius šiose ugdymo įstaigose per trejus metus padidėjo 5,8 procento. Dar apie 20 užsienyje gyvenančių mokinių mokėsi Šiaulių Simono Daukanto gimnazijoje pagal bendrąją ugdymo programą ir 1 mokinys – „lituanistinio paketo“ mokomųjų dalykų, tačiau ugdymo įstaiga nepateikė tikslių duomenų apie nuotoliniu būdu besimokančių mokinių skaičių pokyčius. Kokybinio tyrimo metu surinkta informacija rodo, kad nuotoliniu būdu mokosi asmenys, gyvenantys pagrindinėse lietuvių emigracijos krypčių ES valstybėse – Jungtinėje Karalystėje, Airijoje, Vokietijoje, Norvegijoje, taip pat Belgijoje, Danijoje, Nyderlanduose. Tačiau pripažįstama, kad nuotoliniu būdu besimokančių mokinių gyvenamųjų šalių geografinis pasiskirstymas yra platesnis ir apima ne tik ES šalis nares, bet ir Rusiją, JAV, Pietryčių Aziją ir Australiją bei kitas šalis.

Užsienyje gyvenančių asmenų iki 18 m. amžiaus nuotolinio ugdymo paslaugų poreikių analizė parodė, kad šiuo metu paslaugomis naudojama siekiant:

- nenutraukti bendrojo ugdymo Lietuvos švietimo įstaigoje proceso;
- sudaryti sąlygas mokymosi Lietuvos ugdymo įstaigoje proceso tęstinumui, įgyjant konkrečios klasės kurso arba ugdymo pakopos baigimo pažymėjimą ir išsaugojant vaiko lietuvių kalbos gebėjimus, siekiant, jog vaikas galėtų sėkmingai (re)integruotis į lietuvišką švietimo sistemą;
- puoselėti lietuviškumą, išsaugojant arba įgyjant lietuvių kalbos gebėjimus, suteikiant žinių apie lietuvių tradicijas bei papročius;
- pasinaudoti galimybe gyvenamojoje užsienio šalyje laikyti lietuvių kalbos kaip užsienio kalbos egzaminą ir pranašumu stojant į aukštojo mokslo įstaigą.

Lietuvos ugdymo įstaigų, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos akredituotų teikti nuotolinį ugdymą užsienyje gyvenantiems asmenims, teikiamos paslaugos šiuos poreikius patenkina tik iš dalies. Nuotolinis ugdymas akredituotose ugdymo įstaigose suteikia galimybę:

- išvykti iš Lietuvos ir nenutraukiant vaiko ugdymosi proceso;
- mokytis pagal visą bendrojo ugdymo programą nuotoliniu būdu, kas sudaro sąlygas sklandžiai vaiko (re)integracijai Lietuvos ugdymo įstaigose;
- įgyti vaiko pasiekimų lygį nurodančius pažymėjimus, užtikrinančius galimybę vaikui tęsti mokymąsi Lietuvoje kartu su bendraamžiais;
- išsaugoti ir stiprinti vaiko lietuvių kalbos gebėjimus gyvenant užsienyje, mokantis pagal „lituanistinį paketą“.

Tačiau kokybinio tyrimo metu surinktų duomenų analizės rezultatai parodė, kad akredituotų mokyklų teikiamų nuotolinio ugdymo paslaugų prieinamumas ir kokybė ne visada atitinka užsienyje gyvenančių asmenų poreikius ir lūkesčius, o paslaugų teikimo organizavimui trūksta lankstumo, nes:

- nepaisant dažniausiai taikomos grupinio mokymo organizavimo formos, trūksta aktyvaus mokytojo vaidmens mokymosi procese: efektyvių konsultacijų, pagalbos ir grįžtamojo ryšio nuotoliniu būdu besimokančiam mokiniui;
- dėl aukščiau paminėtos priežasties mokymasis nuotoliniu būdu yra paremtas savarankišku ir individualiu mokinio darbu ir, siekiant išlaikyti motyvaciją, reikalauja intensyvaus ir nuolatinio tėvų įsitraukimo ir pagalbos;
- „lituanistinio paketo“ mokomųjų dalykų programos nėra pritaikytos užsienyje gyvenančių asmenų poreikiams, jų turinys neatitinka užsienyje gyvenančių vaikų socialinio bei kultūrinio konteksto;
- užsienyje gyvenantys mokiniai, kurie mokosi nuotoliniu būdu tiek pavieni, tiek ir grupine forma, mokosi individualiai, nėra skatinamas jų tarpusavio bendravimas ir bendradarbiavimas, darbas grupėse;
- susiduriama su techninėmis ir praktinėmis nuotolinio mokymo organizavimo problemomis, pavyzdžiui, virtualios mokymosi aplinkos techniniais apribojimais ir sistemos klaidomis, pamokų ir konsultacijų tvarkaraščių sudarymu, neatsižvelgiant į laiko juostų skirtumus tarp Lietuvos ir kai kurių užsienio šalių.

Santykinai retą nuotolinį mokymąsi gyvenant užsienyje iš dalies paaiškina atvejai, kai nesant galimybės nuotoliniu būdu mokytis toje Lietuvos mokykloje, kurioje buvo mokomasi iki išvykimo, nusprendžiama nebetęsti ugdymo proceso Lietuvos ugdymo įstaigose. Dalis mokyklų, siekdamos patenkinti į užsienį išvykstančių arba išvykusių asmenų švietimo paslaugų poreikius, nuotolinio ugdymo paslaugas – dažniausiai atitinkančias „lituanistinio paketo“ turinį – teikia neformaliai arba savivaldybės patvirtinta tvarka. Kitos mokyklos turi sukaupusios ankstesnės nuotolinio mokymo patirties, kai nuotolinis mokymas užsienyje gyvenantiems asmenims nebuvo aiškiai reglamentuotas, o Mokinių registro informacinėje sistemoje buvo galimybė registruoti mokinius, neatsižvelgiant į deklaruotą gyvenamąją vietą. Mokyklos, šiuo metu teikiančios nuotolinio ugdymo paslaugas pagal kitas tvarkas arba neformaliai, susiduria su finansavimo užtikrinimo, skaitmeninio mokymo turinio ir medžiagos stokos, kvalifikuotų pedagogų trūkumo iššūkiais.

Neformaliai Lietuvos ugdymo įstaigų teikiamų nuotolinio mokymo paslaugų patrauklumą mažina tai, kad tokios ugdymo įstaigos negali išduoti formalių mokinio pasiekimus įrodančių dokumentų. Su šia problema susiduria ir lituanistinės mokyklos užsienyje, kurios teikia lituanistinio švietimo paslaugas.

Tyrimas atskleidė tiek bendradarbiavimo tarp lituanistinių mokyklų užsienyje ir nuotolinio ugdymo paslaugas teikiančių akredituotų Lietuvos ugdymo įstaigų atvejus, tiek situacijas, kai lituanistinių mokyklų užsienyje mokytojai padeda nuotoliniu būdu Lietuvos mokykloje besimokantiems asmenims suprasti mokomąją medžiagą ir atlikti užduotis. Tačiau atlikti pasiekimų patikrinimus ir išduoti pažymėjimus apie pasiekimus gali tik akredituotos ugdymo įstaigos Lietuvoje.

Nuotolinio ugdymo paslaugų užsienyje gyvenantiems asmenims plėtrą, siekiant didinti paslaugų prieinamumą ir atitiktį užsienyje gyvenančių asmenų poreikiams, šiuo metu riboja nuotolinio ugdymo paslaugų teikimą reglamentuojančių teisės aktų taikymas praktikoje. Tais atvejais, kai nuotolinio ugdymo paslaugas planuojama teikti užsienyje gyvenantiems asmenims, savivaldybės sprendimas dėl atitikties kriterijams, keliamiems mokyklos turimiems ir naudojamiems ištekliams bei mokytojų kompetencijai, turi būti suderintas su Švietimo, mokslo ir sporto ministerija. Tad nors teisiškai nuotolinio ugdymo plėtra yra galima, ją riboja ugdymo įstaigų ir jų steigėjų (dažniausiai savivaldybių) bendradarbiavimo ir aktyvaus ugdymo įstaigų steigėjų vaidmens stoka bei pertekliniai reikalavimai dėl mokyklos turimų išteklių ir mokytojų kompetencijos tais atvejais, kai norima teikti nuotolinį ugdymą pavieniams mokiniams.

Atsižvelgiant į atliktą analizę ir nustatytus iššūkius, teikiamos šios **rekomendacijos** dėl teisės aktų tobulinimo ir nuotolinio mokymo paslaugų užsienyje gyvenantiems arba laikinai išvykusiems asmenims iki 18 m. amžiaus plėtros galimybių.

1. Didinti nuotolinio ugdymo paslaugų prieinamumą ir žinomumą užsienyje laikinai arba nuolat gyvenantiems Lietuvos piliečiams ir lietuvių kilmės užsieniečiams iki 18 m. amžiaus.

1.1. Sudaryti galimybę netaikyti kriterijų dėl mokymo nuotoliniu ugdymo proceso organizavimo būdu tais atvejais, kai planuojama nuotolinio ugdymo paslaugas teikti pavieniams į užsienį išvykstantiems arba užsienyje gyvenantiems asmenims:

- keičiant Mokymo nuotoliniu ugdymo proceso organizavimo būdu kriterijų aprašą, nurodant sąlygas, kurioms esant taikomi šie kriterijai (pvz., grupinė mokymo organizavimo forma, mokinių skaičius);
- nustatant, kad ugdymo įstaiga nuotolinio ugdymo paslaugų teikimą pavienio mokymo forma turi suderinti su savininko teises ir pareigas įgyvendinančia institucija ir įtraukti šią paslaugų teikimo formą į ugdymo įstaigos įstatus.

1.2. Didinti skaitmeninių mokymosi šaltinių ir užduočių paketų prieinamumą įstaigoms, vykdančioms užsienyje gyvenančių asmenų nuotolinį mokymą, užtikrinant Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir nacionalinio biudžeto lėšomis finansuotų projektų metu sukurtų produktų atvėrimą naudojimui.

1.3. Stiprinti mokytojų turimas IKT naudojimo mokymo procese kompetencijas:

- rengiant specializuotus mokymus apie IKT priemones ir sprendimus;
- skatinant Lietuvos ugdymo įstaigų ir mokytojų tarpusavio bendradarbiavimą ir dalinimąsi patirtimi bei bendradarbiavimą su lituanistinėmis mokyklomis užsienyje;
- viešinant gerosios praktikos pavyzdžius.

1.4. Didinti nuotolinio ugdymo paslaugų ir pasirinkimo galimybių žinomumą suteikiant patikimą ir tikslią informaciją apie nuotolinio ugdymo paslaugas ir „sėkmės istorijas“ išvykstantiems ir užsienyje gyvenantiems asmenims, orientuojantis į pagrindines identifikuotų poreikių grupes. Informacijos viešinimui naudoti Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos, savivaldybių, ugdymo įstaigų, Tarptautinės migracijos organizacijos, Pasaulio lietuvių bendruomenės, lietuvių bendruomenių užsienyje tinklapius ir socialinių medijų paskyras.

1.5. Skatinti savivaldybes stebėti nuotolinio ugdymo paslaugų poreikį įstaigose, kurių savininko teises ir pareigas jos įgyvendina, ir iniciatyviai bei lanksčiai plėtoti pavienio arba grupinio mokymosi formos nuotolinio mokymo paslaugas.

2. Didinti nuotolinio ugdymo paslaugų kokybę ir atitiktį užsienyje gyvenančių asmenų poreikių įvairovei.

2.1. Rengti mokymui nuotoliniu ugdymo organizavimo būdu pritaikytas lietuvių kalbos programas (įskaitant mokymosi šaltinius ir užduočių paketus), skirtas suteikti skirtingo kalbos lygio (A1, A2 ir B1) gebėjimus užsienyje gyvenantiems asmenims, kurie nesiekia gauti formalaus pradinio, pagrindinio arba vidurinio išsilavinimo pažymėjimo arba atskirų dalykų pasiekimų pagal bendrąsias ugdymo programas pažymėjimų Lietuvoje. Programos turėtų būti pritaikytos skirtingo amžiaus mokinių grupėms ir orientuotos į lietuvių kalbos kaip užsienio kalbos mokymą. Rengiant tokias programas rekomenduojama bendradarbiauti su Lituaništinio švietimo tarybomis, siekiant padidinti jų turinio atitiktį užsienyje gyvenančių asmenų kultūriniam ir socialiniam kontekstui.

2.2. Sudaryti sąlygas vykdyti Lietuvos bendrojo ugdymo įstaigų užsienyje gyvenantiems asmenims teikiamų nuotolinio ugdymo paslaugų kokybės stebėseną, užtikrinant, kad Mokinių registre būtų fiksuojama informacija apie nuotoliniu būdu besimokančių užsienyje gyvenančių asmenų iki 18 m. tėvų (globėjų) kontaktus ir vykdyti trumpas elektronines apklausas pasitenkinimui paslaugomis nustatyti. Gautų duomenų palyginamumui užtikrinti tokioms e. apklausoms turėtų būti naudojamas standartizuotas klausimynas, apimantis pagrindinę informaciją apie paslaugų gavėją, gaunamas nuotolinio mokymo paslaugas ir pasitenkinimą paslaugomis, pvz.:

- gyvenamąją šalį;
- išvykimo pobūdį (laikinas / nuolatinis);
- ugdymo pakopą;
- nuotolinio ugdymo paslaugas („lituanistinis paketas“ / bendrojo ugdymo programa / atskiri mokomieji dalykai);
- nuotolinio ugdymo paslaugas teikiančią ugdymo įstaigą;
- bendras pasitenkinimas nuotolinio ugdymo paslaugomis (1–5 balų skalėje);
- pasitenkinimas nuotolinio ugdymo paslaugomis pagal atskirus paslaugų teikimo aspektus (1–5 balų skalėje pagal šiuos aspektus: mokytojų konsultacijos ir pagalba, nuotolinio ugdymo pamokų ir konsultacijų tvarkaraštis, mokomosios medžiagos kokybė, žinių ir pasiekimų įvertinimui naudojami metodai, mokymui naudojamos IKT priemonės, mokytojų kompetencijos, grįžtamasis ryšys mokiniui, kt.);

- pasiūlymai dėl nuotolinio ugdymo paslaugų kokybės ir proceso organizavimo tobulinimo.

Literatūros ir šaltinių sąrašas

Moksliniai ir tiriamieji darbai

Barabanova I., Vilkonis R. (2010). „Nuotolinis mokymas(-is) bendrojo lavinimo mokykloje: situacijos ir poreikio analizė“. „Mūsų socialinis kapitalas – žinios 2010“, Jubiliejinės 10-osios studentų mokslinės konferencijos pranešimų medžiaga. Panevėžys, 2010-04-21, KTU, 23–27 p.

Barabanova I. (2010). „Nuotolinis mokymas(is) bendrojo lavinimo mokykloje: situacijos ir poreikio analizė“, magistro darbas.

Budginaitė I., Mašidlauskaitė R., „Ar laukiami diasporos vaikai Lietuvoje? Tėvų ir mokytojų patirtys“. Tyrimo „Savi ar svetimi? Grįžusių migrantų integracija į Lietuvos darbo rinką ir visuomenę“ (Lietuvos mokslų akademija, 2013–2015) pagrindu parengta publikacija.

Gudonienė D., Rutkauskienė D., Lauraitis A., „Pažangių mokymosi technologijų naudojimas ugdymo procese“. Informacijos mokslai, 2013, ISSN 1392-0561, 96–107.

Ingrida Celesiūtė, „Lituanistinio vaikų ugdymo užsienio šalyse ypatumai“, *Lietuvių migracijos ir diasporos studijos*. ISSN 1822-5152.

Naginionytė L., Lionikas T., Lionikienė A. (2007). „Lietuvos nuotolinio mokymosi sistemos vystymas: inovatyvūs produktai ir sprendimai“. Konferencija „IT 2007“. KTU, 2007 m. sausio 31 d.

PPMI, „Švietimo paslaugų sugrįžusiems asmenims poreikio savivaldybėse tyrimas“, 2018.

Vilkonis, R.; Barabanova, I. (2010). „Vidurinės mokyklos mokinių savarankiško mokymosi patirtis nuotolinio ir elektroninio mokymo(-si) poreikio analizės kontekste“, *Mokytojų ugdymas*, Vol. 14, No. 1, p. 121–136.

Zajančauskienė L. (2006). „Nuotolinio mokymosi galimybės ir problemos vidurinėje mokykloje“. 2-oji tarptautinė konferencija „Informatika mokykloje: raida ir perspektyvos“. Vilnius, 2006 m. lapkričio 7–11 d.

Zajančauskienė, L. (2006). „Nuotolinio mokymosi galimybės ir problemos vidurinėje mokykloje“, magistro tiriamasis darbas.

Teisės aktai

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2006 m. gruodžio 18 d. įsakymas Nr. ISAK-2391 „Dėl brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo ir lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Galiojanti suvestinė redakcija nuo 2018-10-03. Internetinė prieiga: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.289769/asr>

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2012 m. birželio 28 d. įsakymas Nr. V-1049 „Dėl mokymosi pagal formaliojo švietimo programas (išskyrus aukštojo mokslo studijų programas) formų ir mokymo organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Internetinė prieiga: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.429262/QIwlbVypKd>

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. kovo 3 d. įsakymas Nr. V-111 „Dėl mokymo nuotoliniu ugdymo proceso organizavimo būdu kriterijų aprašo patvirtinimo“. Internetinė prieiga: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/74ef49d0e46f11e59cc8b27b54efaf6e>

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. birželio 2 d. įsakymas Nr. V-422 „Dėl 2017–2018 ir 2018–2019 mokslo metų pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrųjų ugdymo planų patvirtinimo“. Internetinė prieiga: https://www.smm.lt/uploads/documents/svietimas_pagrindinis_ugdyimas_spec/BUP%20%C4%AEsakymas%202017-2019%20m.pdf

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. spalio 23 d. įsakymo Nr. V-813 „Dėl švietimo ir mokslo ministro 2011 m. gruodžio 30 d. įsakymo Nr. V2558 „Dėl pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo pakeitimo“ 38 punktas. Internetinė prieiga: https://www.egzaminai.lt/failai/7193_PUPP_aprasas_2018_10_23.pdf

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m. balandžio 15 d. įsakymas Nr. V-417 „Dėl 2019-2020 ir 2020-2021 mokslo metų pradinio ugdymo programų bendrųjų ugdymo planų patvirtinimo“. Internetinė prieiga: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/d41c3b115fb511e99684a7f33a9827ac?jfwid=12nbarx4pc>

Statistinių ir administracinių duomenų šaltiniai

Lietuvos statistikos departamentas.

Švietimo valdymo informacinės sistemos tinklapio duomenys apie Lietuvos švietimo įstaigas: http://svis.emokykla.lt/lt/index/a_view/47.

Nuotolinį ugdymą teikiančių Lietuvos ugdymo įstaigų tinklapiai

Akmenės rajono Jaunimo ir suaugusiųjų švietimo centro tinklapio informacija: <http://www.jsscakmene.lt/index.php/en/apie/naujienos/76-nemokamas-mokslas-nuotoliniu-budu>

Kretingos rajono švietimo centro nuotolinio mokymo proceso organizavimo būdas: https://www.kretingosrsc.lt/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=76&Itemid=348&limitstart=10

Šiaulių „Sandoros“ progimnazijos tinklapio informacija apie nuotolinį mokymą: www.sandora.eu/nuotolinis-mokymas/

Šiaulių Simono Daukanto gimnazijos tinklapio informacija: <https://www.daukantas.lt/index.php?wi=25&p=wi>.

Vilniaus Ozo gimnazijos tinklapio informacija: <http://ozogimnazija.lt/nuotolinis-mokymas-vilniaus-ozo-gimnazijoje/informacija-isvykusiems-is-lietuvos/>

Kitos publikacijos ir šaltiniai

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija, „Nuotolinis mokymasis: mokymosi galimybių išplėtimas“. Švietimo problemos analizė, 2012 m. birželis, Nr. 9 (53). Internetinė prieiga: https://www.smm.lt/uploads/documents/kiti/Nuotolinis_mokymas.pdf

LUGIS: <http://lugis.vdu.lt/Content/?documents> .

Migracijos komisijos 2017 m. liepos 12 d. pranešimas žiniasklaidai. Internetinė prieiga:
https://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=16002&p_k=1&p_t=175270

1 priedas. Mokinių pasiskirstymas pagal klases ir nuotolinio ugdymo organizavimo formą ŠMSM akredituotose ugdymo įstaigose 2018–2019 m.m.

KLASĖS		VILNIAUS OZO GIMNAZIJA		ŠIAULIŲ „SANDOROS“ PROGIMNAZIJA		ŠIAULIŲ SIMONO DAUKANTO GIMNAZIJA		AKMENĖS RAJONO JAUNIMO IR SAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMO CENTRAS		KRETINGOS RAJONO ŠVIETIMO CENTRAS	
		Grupinė	Pavienė	Grupinė	Pavienė	Grupinė	Pavienė	Grupinė	Pavienė	Grupinė	Pavienė
1-12 klasė	1	146	0	19	1						
	2	115	0	37	0						
	3	137	0	25	0						
	4	122	0	18	0						
	5	66	0	25	0						
	6	89	0	11	0			2	0		
	7	72	0	12	0			7	0		
	8	74	0	17	0			16	0		
	9							34	0		
	10							81	0		
	11							110	0		
	12							125	7		
Gimnazijos klasės	I	56	7			3	0				
	II	68	0			5	0				

Išvykusių į užsienį asmenų nuotolinio mokymosi galimybių tyrimas

	III	83	0			8	0			37	0
	IV	52	10			11	0			32	0
Iš viso:		1080	17	158	1	27	0	375	7	69	0

Šaltinis: sudaryta PPMI, remiantis Mokinio registro duomenimis.

2 priedas. Mokinių pasiskirstymas pagal klases bei nuotolinio ugdymo formą Vilniaus Ozo gimnazijoje

KLASĖ	NUOTOLINIU BŪDU BESIMOKANČIŲ VAIKŲ (IKI 18 M. IMTINAI) BENDRAS SKAIČIUS			IŠ JŲ, „LITUANISTINIO PAKETO“ DALYKŲ NUOTOLINIU BŪDU BESIMOKANČIŲ VAIKŲ SKAIČIUS			IŠ JŲ, VISŲ BENDROJO UGDYMO PROGRAMOS DALYKŲ NUOTOLINIU BŪDU BESIMOKANČIŲ VAIKŲ SKAIČIUS		
	2016-2017 m.m.	2017-2018 m.m.	2018-2019 m.m.	2016-2017 m.m.	2017-2018 m.m.	2018-2019 m.m.	2016-2017 m.m.	2017-2018 m.m.	2018-2019 m.m.
1	152	156	170	141	136	146	11	20	24
2	128	153	126	119	136	108	9	17	18
3	112	120	151	105	105	119	7	15	32
4	95	106	127	84	90	98	11	16	29
5	80	82	76	70	73	49	10	9	27
6	80	84	93	71	76	65	9	8	28
7	59	77	82	43	56	58	16	21	24
8	64	78	93	47	54	58	17	24	35
9	58	69	66	34	29	31	24	40	35
10	71	60	62	32	29	24	39	31	38
11	60	56	63	14	17	0	46	39	63
12	47	39	26	11	7	0	36	32	26
Iš viso	1006	1080	1135	771	808	756	235	272	379

Šaltinis: sudaryta PPMI, remiantis Vilniaus Ozo gimnazijos pateikta informacija.

3 priedas. Mokinių pasiskirstymas pagal klases bei nuotolinio ugdymo formą Šiaulių „Sandoros“ progimnazijoje

KLASĖ	NUOTOLINIU BŪDU BESIMOKANČIŲ VAIKŲ (IKI 18 M. IMTINAI) BENDRAS SKAIČIUS			IŠ JŲ, „LITUANISTINIO PAKETO“ DALYKŲ NUOTOLINIU BŪDU BESIMOKANČIŲ VAIKŲ SKAIČIUS			IŠ JŲ, VISŲ BENDROJO UGDYMO PROGRAMOS DALYKŲ NUOTOLINIU BŪDU BESIMOKANČIŲ VAIKŲ SKAIČIUS		
	2016-2017 m.m.	2017-2018 m.m.	2018-2019 m.m.	2016-2017 m.m.	2017-2018 m.m.	2018-2019 m.m.	2016-2017 m.m.	2017-2018 m.m.	2018-2019 m.m.
1	41	27	21	12	16	16	29	11	5
2	40	24	32	7	11	21	33	13	11
3	25	20	23	8	10	10	17	10	13
4	26	18	19	8	5	8	18	13	11
5	23	14	24	9	5	11	14	9	13
6	18	8	12	7	3	3	11	5	9
7	18	16	11	9	6	3	9	10	8
8	25	11	16	8	3	7	17	8	9
Iš viso	216	138	158	68	59	79	148	79	79

Šaltinis: sudaryta PPMI, remiantis Šiaulių „Sandoros“ progimnazijos pateikta informacija.

4 priedas. Mokyklų išreiškusių norą teikti nuotolinio ugdymo paslaugas atranka bei interviu dalyvių charakteristikas apibendrinanti lentelė

Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, ruošdamasi šiam tyrimui atliko visų bendrojo ugdymo įstaigų apklausą, siekdama nustatyti, kurioms mokykloms yra aktualus nuotolinis mokymas ir jos sutiktų dalyvauti tyrime dėl nuotolinio mokymo paslaugų plėtros. Remiantis apklausos rezultatais, buvo parengtas visų, sutikimą dalyvauti tyrime davusių bendrojo ugdymo įstaigų sąrašas. Siekiant įvertinti mokyklų pasirengimą teikti nuotolinio ugdymo paslaugas, identifikuoti nuotolinio ugdymo tinklo plėtrai galimai tinkančias mokyklas bei surinkti informaciją apie nuotolinio ugdymo paslaugų teikimo poreikį ir atvejų analizei atrinkti mokyklas, buvo atlikta 15 pusiau-struktūruotų interviu su Lietuvos švietimo įstaigų, ŠMSM atrinktų dalyvauti tyrime, administracijų atstovais. Mokyklų sąrašas, su kuriomis buvo atlikti interviu yra pateikiamas lentelėje ir paveiksle žemiau.

18 LENTELĖ. LIETUVOS ŠVIETIMO ĮSTAIGOS, ŠMSM ATRINKTOS DALYVAUTI TYRIME.

1. Stakliškių gimnazija;
2. Šiaulių Medelyno progimnazija;
3. Šiaulių rajono Voveriškių mokykla;
4. Kauno Kazio Griniaus progimnazija;
5. Marijampolės „Saulės“ pradinė mokykla;
6. Kaišiadorių Vaclovo Giržado progimnazija;
7. Vilkaviškio rajono Giedrių jaunimo ir suaugusiųjų mokykla;
8. Neringos gimnazija;
9. Alytaus rajono Simno gimnazija;
10. Rokiškio suaugusiųjų ir jaunimo mokymo centras;
11. Ignalinos gimnazija;
12. Klaipėdos „Vyturio“ gimnazija;
13. Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazija;
14. Trakų suaugusiųjų mokymo centras;
15. Jurbarko rajono Seredžiaus Stasio Šimkaus mokykla-daugiafunkcinis centras;

Šaltinis: Sudaryta PPML.

8 PAVEIKSLAS. LIETUVOS ŠVIETIMO ĮSTAIGŲ, ŠMSM ATRINKTŲ DALYVAUTI TYRIME, GEOGRAFINIS PASISKIRSTYMAS.

Šaltinis: Sudaryta PPML.

Taip pat siekiant kritiškai išanalizuoti poreikį teikti nuotolinį ugdymą, akredituotų įstaigų teikiamų paslaugų kokybę bei paslaugų atitiktį išvykusiojo poreikiams, į studiją yra įtraukiama interviu medžiagos su lituanistinėmis ugdymo įstaigomis analizė. Tyrimo metu buvo atlikti 7 interviu su lituanistinių mokyklų atstovais (mokyklų sąrašas pateikiamas 11 lentelėje). Interviu metu buvo siekta identifikuoti išvykusių vaikų poreikius, esamas nuotolinio mokymo programos spragas bei bendradarbiavimo su Lietuvos švietimo įstaigomis galimybes ir naudojimąsi nuotolinio mokymo resursais.

19 LENTELĖ. LITUANISTINĖS MOKYKLOS, ŠMSM ATRINKTOS DALYVAUTI TYRIME.

1. Štutgarto bendruomenės mokykla, Vokietija;
2. Bostono lituanistinė mokykla, Jungtinės Amerikos Valstijos;
3. Vaivos Vėbraitės lituanistinė mokykla, Jungtinės Amerikos Valstijos;
4. „Obelėlė“ darželis, Didžioji Britanija;
5. Havajų lituanistinė mokykla, Jungtinės Amerikos Valstijos;
6. Suomijos Lietuvių bendruomenė, Gimtosios lietuvių kalbos pamokos Suomijoje;
7. Islandijos lituanistinė mokykla „Trys spalvos“;
8. Vinco Kudirkos lituanistinė mokykla, Jungtinės Amerikos Valstijos;
9. Dublino „4 vėjų“ lituanistinė mokykla, Airija;
10. Edukacinis centras vaikams „Karuselė“, Didžioji Britanija.

Šaltinis: Sudaryta PPML.

Siekiant ištirti teikiamų paslaugų atitiktį į užsienį išvykusių vaikų poreikiams bei įvertinti, iš kokių valstybių užsienyje lietuvių vaikai mokosi nuotoliniu būdu, galutinio tyrimo laikotarpiu buvo atlikta 20 interviu su tėvais, kurių vaikai mokosi arba mokėsi nuotoliniu būdu, ir 5 interviu su tėvais, kurių vaikai mokosi arba mokėsi nuotoliniu būdu ir lanko arba lankė lituanistinę mokyklą. Nuasmeninta respondentų lentelė, kurioje pateikiama mokykla, kurioje mokosi vaikas bei užsienio šalis į kurią yra išvykusi šeima yra žemiau esančioje lentelėje.

20 LENTELĖ. INTERVIU DALYVIŲ CHARAKTERISTIKOS.

INTERVIU DALYVIS	UŽSIENIO ŠALIS	MOKYKLA	PASLAUGŲ TIPAS
Interviu dalyvis 1	Šveicarija	Vilniaus Ozo gimnazija	Vaikas mokosi nuotoliniu būdu pagal visą bendrojo ugdymo programą
Interviu dalyvis 2	Islandija	Islandijos lituanistinė mokykla ir Vilniaus Ozo gimnazija	Vaikas mokosi nuotoliniu būdu pagal „lituanistinį“ paketą ir lanko lituanistinę mokyklą
Interviu dalyvis 3	JAV	Ozo gimnazija	Vaikas mokosi nuotoliniu būdu pagal „lituanistinį“ paketą
Interviu dalyvis 4	Škotija	Vilniaus Ozo gimnazija	Vaikas mokosi nuotoliniu būdu pagal „lituanistinį“ paketą ir lanko lituanistinę mokyklą
Interviu dalyvis 5	Prancūzija	Vilniaus Ozo gimnazija	Vaikas mokosi nuotoliniu būdu pagal visą bendrojo ugdymo programą
Interviu dalyvis 6	Ispanija	Vilniaus Ozo gimnazija	Vaikas mokėsi nuotoliniu būdu pagal „lituanistinį“ paketą
Interviu dalyvis 7	Norvegija	Šiaulių „Sandoros“ gimnazija	Vaikas mokosi nuotoliniu būdu pagal „lituanistinį“ paketą
Interviu dalyvis 8	Rusija	Šiaulių „Sandoros“ gimnazija ir lituanistinė mokykla Rusijoje	Vaikas mokosi nuotoliniu būdu pagal „lituanistinį“ paketą ir lanko lituanistinę mokyklą
Interviu dalyvis 9	Italija	Šiaulių „Sandoros“ gimnazija	Vaikas mokosi nuotoliniu būdu pagal „lituanistinį“ paketą
Interviu dalyvis 10	Jungtinė Karalystė	Šiaulių „Sandoros“ gimnazija	Vaikas mokėsi nuotoliniu būdu pagal visą bendrojo ugdymo programą
Interviu dalyvis 11	Jungtinė Karalystė	Šiaulių „Sandoros“ gimnazija	Vaikas mokosi nuotoliniu būdu pagal „lituanistinį“ paketą
Interviu dalyvis 12	JAV	Vilniaus Ozo gimnazija	Vaikas mokosi nuotoliniu būdu pagal visą bendrojo ugdymo programą
Interviu dalyvis 13	Belgija	Šiaulių „Sandoros“ gimnazija	Vaikas mokosi nuotoliniu būdu pagal „lituanistinį“ paketą
Interviu dalyvis 14	Jungtinė Karalystė	Vilniaus Ozo gimnazija	Vaikas mokosi nuotoliniu būdu pagal „lituanistinį“ paketą

Interviu dalyvis 15	Škotija	Šiaulių „Sandoros“ gimnazija	Vaikas mokėsi nuotoliniu būdu pagal „lituanistinį“ paketą ir lankė lituanistinę mokyklą
Interviu dalyvis 16	Jungtinė Karalystė	Vilniaus Ozo gimnazija ir „Obelėlės“ lituanistinę mokyklą	Vaikas mokėsi nuotoliniu būdu pagal „lituanistinį“ paketą ir lankė lituanistinę mokyklą
Interviu dalyvis 17	Belgija	Vilniaus Ozo gimnazija	Vaikas mokosi nuotoliniu būdu pagal „lituanistinį“ paketą
Interviu dalyvis 18	Belgija	Vilniaus Ozo gimnazija	Vaikas mokosi nuotoliniu būdu pagal „lituanistinį“ paketą
Interviu dalyvis 19	Nyderlandai	Vilniaus Ozo gimnazija	Vaikas mokosi nuotoliniu būdu pagal „lituanistinį“ paketą
Interviu dalyvis 20	Vokietija	Šiaulių „Sandoros“ progimnazija	Vaikas mokosi nuotoliniu būdu pagal „lituanistinį“ paketą
Interviu dalyvis 21	Danija	Šiaulių „Sandoros“ progimnazija	Vaikas mokosi nuotoliniu būdu pagal „lituanistinį“ paketą
Interviu dalyvis 22	Danija	Šiaulių Saulėtekio progimnazija	Vaikas mokosi neformaliai nuotoliniu būdu pagal visą bendrojo ugdymo programą
Interviu dalyvis 23	Belgija	Vilniaus Ozo gimnazija	Vaikas mokosi nuotoliniu būdu pagal visą bendrojo ugdymo programą
Interviu dalyvis 24	Jungtinė Karalystė	Vilniaus Ozo gimnazija	Vaikas mokosi nuotoliniu būdu pagal „lituanistinį“ paketą
Interviu dalyvis 25	Jungtinė Karalystė	Vilniaus Ozo gimnazija	Vaikas mokosi nuotoliniu būdu pagal „lituanistinį“ paketą

5 priedas. Mokyklų pasiruošimo teikti nuotolinį ugdymą apžvalga⁴⁶

Ugdymo įstaigos pavadinimas	Administruoja ir mokinių mokymui naudoja virtualią mokymosi aplinką	Sudaryta galimybė naudotis tinkamomis informacinėmis kompiuterinėmis technologijomis	Dalykinių ir bendrųjų kompetencijų visumai, taip pat profesinėms kompetencijoms ugdyti yra naudojami ugdymo turinio ištekliai ir priemonės;	Mokytojų informacinės komunikacinės technologijų kompetencijos	Interviu rezultatai
Stakliškių gimnazija;	+	+	+	+	Neformaliai teikia nuotolinio ugdymo paslaugas.
Šiaulių Medelyno progimnazija;					Neturi poreikio teikti nuotolinio ugdymo paslaugas.
Šiaulių rajono Voveriškių mokykla;	-	-	+	+	Poreikio šiuo metu nėra, bet norėtų sužinoti apie tokių paslaugų teikimo galimybes.
Kauno Kazio Griniaus progimnazija;	+	+	+	+	Neformaliai teikia nuotolinio ugdymo paslaugas.
Vilkaviškio rajono Giedrių jaunimo ir suaugusiųjų mokykla;	-	+/-	+	-	Neformaliai teikia nuotolinio ugdymo paslaugas.

⁴⁶ Mokyklų atitikties mokymo nuotoliniu ugdymo proceso organizavimo būdu kriterijams vertinimo metodika susideda iš trijų ženklų, kur „+“ reiškia, kad mokykla pilnai atitinka, „+/-“ mokykla iš dalies atitinka ir „-“ mokykla neatitinka nuotolinio ugdymo proceso organizavimo būdu kriterijų

Išvykusių į užsienį asmenų nuotolinio mokymosi galimybių tyrimas

Marijampolės „Saulės“pradinė mokykla;	+	+	+	+	Neformaliai teikia nuotolinio ugdymo paslaugas.
Kaišiadorių Vaclovo Giržado progimnazija;	+	+	+	+	Neformaliai teikia nuotolinio ugdymo paslaugas.
Neringos gimnazija;					Mokykla išreiškė nebeturinti poreikio teikti nuotolinio mokymo paslaugų.
Alytaus rajono Simno gimnazija;					Nėra motyvuoti teikti nuotolinį ugdymą. Šiuo metu nėra poreikio.
Rokiškio suaugusiųjų ir jaunimo mokymo centras;	+	+	+	+	Neformaliai teikia nuotolinio ugdymo paslaugas.
Ignalinos gimnazija;					Neturi poreikio teikti nuotolinio ugdymo paslaugas.
Klaipėdos „Vyturio“ progimnazija	+	+	+	+	Teikia nuotolinio ugdymo paslaugas savivaldybės patvirtinta tvarka.
Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazija;	-	-	+	+	Šiuo metu susiduria su žmogiškųjų resursų ir patalpų trūkumu; domisi galimybėmis teikti nuotolinio mokymo paslaugas tiek savo mokiniams, tiek kitiems; kaip VDU partneris dalyvavo kuriant LUGIS.
Trakų suaugusiųjų mokymo centras;	+	+	+	+	Neformaliai teikia nuotolinio ugdymo paslaugas;

Išvykusių į užsienį asmenų nuotolinio mokymosi galimybių tyrimas

Jurbarko r. Seredžiaus Stasio Šimkaus mokykla-daugiafunkcinis centras	+	+	+	+	Nuotolinio ugdymo paslaugas norima teikti siekiant išvengti mokyklos uždarymo;
---	---	---	---	---	--

Šaltinis: Sudaryta PPM,I remiantis interviu su ŠMSM tyrime dalyvavusi atrinktomis mokyklomis